

**Ləbara mugom a kawa ana
Mata
sə vinde anan ata awan
A đakay way pə deftere a anan**

Mata a vinde đerewel a anan nà, anà Yahuda ahay sə đakay anan nà, Yesu nə Almasihu. Saray bayak a Mata a đakay anan nə way a Yesu sa ga ataya tə təra kawa ana đo maja'am a Mbərom ahay sa taa ja kwakwa ataya awan. Aday a đakay anan đukwen, Yesu winen apan i tətakan anan way anà đo ahay nà, a ga nə kawa a var Tawrita wiya a kawa ana Musa sa var kwakwa ata awan. Matanan, tə Yesu nà, Mbərom a rah anan wa way anahan sə dazlan sa ga tə Isəra'ila ahay ata awan.

Nga sa 'am ahay

Mbərom a slənay ahay Yesu, winen Almasihu awan (1.1 - 4.11)

Yesu a wazay à Galile aday à Yahudiya (4.12 - 25.46)

Yesu a mac aday a slabakay ahay à məke wa (26.1 - 28.20)

Bije a Yesu ahay

Lukas 3.23-38

¹ Həna anan nà, đerewel sə sləmay ana bije a Yesu Almasihu ahay. Winen mə wahay a nà, pə zahav ana Dawuda wan sə kutov ana Ibərahima.

² Ibərahima a wahay Isiyaku, Isiyaku winen a wahay Yakob, Yakob ite a wahay Yahuda, tinen tə mərak anahan ahay inde.

³ Yahuda winen a wahay atə Fares tə Jara pə uwar a sə ngaman Tamar ata wa. Fares a wahay Hesərunu, Hesərunu ite a wahay Aram,

⁴ Aram ite a wahay Aminadabu, Aminadabu ite a wahay Nasunu, Nasunu ite a wahay Salmuna.

⁵ Salmuna a wahay Bo'es pə uwar a sə ngaman Rahab ata wa. Bo'es ite a wahay Obed pə uwar a sə ngaman Rut ata wa. Obed ite a wahay Yisa,

⁶ Yisa ite a wahay bahay Dawuda.

Dawuda a wahay Sulimanu pə uwar anahan sə ngəzar pə Uriya wa ata awan.

⁷ Sulimanu ite a wahay Roba'am, Roba'am ite a wahay Abiya, Abiya ite a wahay Asa,

⁸ Asa ite a wahay Yusafat, Yusafat ite a wahay Yoram, Yoram ite a wahay Ujiya,

⁹ Ujiya ite a wahay Yotam, Yotam ite a wahay Akas, Akas ite a wahay Hejekiya,

¹⁰ Hejekiya ite a wahay Manasa, Manasa ite a wahay Amos, Amos ite a wahay Yusiya,

¹¹ Yusiya ite a wahay Yekoniya tə mərak aya awan. A alay a tinen ata, bahay sə Babila a pak anan Isəra'ila ahay ù kon wa.

¹² Pə dəba a way ata wa asa, Yekoniya a wahay Salatiyel, Salatiyel ite a wahay Zorobabila,

¹³ Zorobabila ite a wahay Abihuda, Abihuda ite a wahay Eliyakim, Eliyakim ite a wahay Ajora,

¹⁴ Ajora ite a wahay Sadok, Sadok ite a wahay Akim, Akim ite a wahay Eliyada,

¹⁵ Eliyada ite a wahay Eliyajaru, Eliyajaru ite a wahay Matan, Matan ite a wahay Yakob,

¹⁶ Yakob ite a wahay Yusufu, mbaz ana Mariyama, may a Yesu sə ngaman Almasihu ata awan.

17 Abaslay zahav ata pə mədire pə mədire a bənay ahay pə Ibərahima wa hus pə Dawuda nà, kà gak bije ahay kuro nga anahan a fudó. A ban pə Dawuda wa ite, hus pə ana tinen sə hədek à Babila dukwen, kà gak bije ahay kuro nga anahan a fudó. A bənay pə winen ata wa ite, hus pa sə wahay anan Almasihu ite nà, kà gak bije ahay kuro nga anahan fudó a re.

Awahay ana Yesu Almasihu

Lukas 2.1-7

18 Awahay ana Yesu Almasihu a təra nà, natiya awan: Mariyama, may anahan ata nà, winen dəle ana Yusufu. A alay a tə gəbak zek fan bay nà, məgala sə Apasay Cəncan a, a gan wan anà Mariyama.

19 Yusufu, dəle anahan ata nà, winen dó didek awan, a pərahan azar anà Mbərom. A nan sa ra apan waray pa 'am sə dó ahay bay. Anga nan, Yusufu a nan sə mbəsak anan dəle anahan tə wurwer.

20 Winen apan i bayak pa 'am ata mba, maslay a Mbərom a kan zek i cən sə zúbay inde. A jan, a wa: «Yusufu, dó sə zahav ana Dawuda, kə jəjar sə gəba anan dəle anak Mariyama bay, anga sa gan wan nà, məgala sə Apasay Cəncan awan.

21 I wahay wan mungol awan, kə ngaman Yesu*, anga i tam anan dó anahan ahay i nes a tinen ahay wa.»

22 Way ata fok a təra anga aday 'am ana Mbərom Ba Məduwen a sa ja tə dundo ana dó maja'am anahan ata, à təra. A wa:

23 «Dəna dalay a i ga wan,

* **1:21** Yesu a nan sa ja nà, Mbərom a tam dó.

i wahay wan mungol awan,
ti ngaman Imanuwila.†»

²⁴ Yusufu a pædek pæ ahan wa nà, a ga kawa ana maslay a Mbærom sa jan ata awan. A gæba anan dalay anahan Mariyama agay.

²⁵ Æna tæ japak tæ Mariyama bay, hus pa sæ wahay anan wan anahan ata awan. Yusufu a ðaf apan slæmay Yesu a kutok.

2

Do sa san way ahay ta nay saa ca pæ Yesu

¹ Yesu nà, winen mæ wahay a à Baytilama pæ daliyugo sæ Yahudiya. A alay ata nà, bahay sæ Yahudiya a næ Hiridus. Pæ dæba sæ wahay anan Yesu wa nà, kælire ahay ta nay ahay kwa ta day sæ dara wa, à Uræsalima. Tinen aday nà, ta san way pæ cæved sæ mawuzlawazl ahay zle. Anga nan tæ cæce pæ ðo ahay wa, ta wa:

² «Wan a mæ wahay a, aday i sa tæra bahay sæ Yahuda ahay ata nà, winen ahaw? Mæ canak anan anà mawuzlawazl anahan a kè slabakak ahay à dælon wa. Ma nay sa naa hæran ayak nga.»

³ Bahay Hiridus a slæne cæna, 'am ata kè wusek atan nga, winen tu ðo sæ Uræsalima ahay fok.

⁴ Hiridus a halan nga anà bahay sæ gæðan dungo anà way ahay anga Mbærom, pi zek tæ miter sæ Tawrita ahay fok. A cæce patan wa, a wa: «Ti wahay Almasihu nà, ahaw?»

† **1:23** Imanuwila a nan sa ja bine siwaw nà, Mbærom winen inde tæ mænuko.

⁵ Tə mbədfahan apan, ta wa: «Ti wahay Almasihu nà, à Baytilama, pə daliyugo sə Yahudiya. Anga do maja'am a Mbərom kə vindek kwakwa, a wa:

⁶ «Iken Baytilama, wulen su doh pə daliyugo sə Yahudiya,

kə kəcak à mamasl sə wulen su doh sə Yahudiya ahay bay jiga awan.

Anga bahay i sləray ahay nà, i iken wa,

aday i gan nga anà Isəra'ila do uno ahay kawa do sə jugwar təman ahay.*»

⁷ Natiya kutok, Hiridus a ngaman atan ayak anà kəlire ahay ù doh pə cakay anahan. A ngaman atan ayak mənəna do ahay sa san apan, aday a cəce patan wa, a wa: «Kə cinen anan anà mawuzlawazl ata a slabak nà, à alay wuraw?» Tə đakan anan kutok.

⁸ Pə dəba anahan a wa a jan atan asa, a wa: «Zlen à Baytilama, pəlen anan wan ata lele. Ki ten anan à nga cəna, ka naa jen uno, aday nen ni zla saa həran ahay nga a cite.»

⁹ Tinen ite, tə sləne anan 'am a bahay ata cəna, ta zla kutok. Mawuzlawazl a, tinen a sə canan kurre a ata, a njahan atan pa 'am wa. A dəzle pa nga su doh a aday wan a à man ata ata nà, mawuzlawazl ata a tavay dek. ¹⁰ Tə canan anà mawuzlawazl sə tavay dek ata cəna, ta njad ataslay mivəl məduwen awan.

¹¹ Ta zla ù doh a aday wan a winen à man ata ata awan. Ta tan à nga anà Yesu, tinen maya tə may anahan Mariyama. Tə dukwen gərmec ù vo, tə həran nga anà wan ata awan. Tə pəsak anan mbulo a tinen ahay, aday tə varan magwagway

* **2:6** Ca pə Mika 5.2; 2 Samiyel 5.2.

ahay cara cara: gura ahay, mətətək sə ləluway sə rəbas lele ataya awan, pi zek tə wurde sə ngaman *mira* ataya awan.

¹² Pə dəba anahan a wa nà, Mbərom a dakan atan anan ĩ cœn sə zuḃay inde nà, tâ ma ta man ana Hiridus sabay. Natiya ta zla agay tə cəved hinen kutok.

Atə Yusufu tə Mariyama ta zla à Misra

¹³ Do a ataya ta zla way a tinen cəna, maslay a Mbərom a kan zek anà Yusufu ĩ cœn sə zuḃay inde, a jan, a wa: «Slabak! Zla anan wan tə may anahan a təkə à Misra, bina Hiridus i pəlay wan a anan, anga a nan sə lize anan. Njihen à man ata hus pə luvon a azanan ni jak, hayak ikwen ahay wa ata awan.»

¹⁴ Matanan kutok Yusufu a slabak sə luvon, a zla anan Yesu tə Mariyama a təkə à Misra.

¹⁵ Tə njahay à man ata hus pə amac ana Hiridus. Natiya, way ana Mbərom Ba Məduwen sa ja tə dungo ana do maja'am anahan ata a təra. A wa: «Ni ngaman anà wan uno kwa pə daliyugo sə Misra wa.†»

Hiridus a vad anan gwaslay ahay

¹⁶ Hiridus a ca apən nə do ataya ta gak kawa ananahan sa jan atan ata sabay cəna, a ga mivel. A jan anà suje anahan ahay nà, tâ vad anan gwaslay ahay à Baytilama wa fok, pi zek tu kon aya sa van nga ataya awan, a ban pa wan ma va a bay a wa, hus pa wan ma va cew ataya awan. Anga kawa ana kəlire ataya sə dakan anan alay a ana mawuzlawazl a sə sləray ahay ata nà, a baslay ava awan, i ga nə matanan. A vad atan fok.

† 2:15 Ca pə Hose'a 11.1.

17 A tæra kawa ana dō maja'am a Mbərom Yeremiya sa ja, a wa:

18 «Zliyzloy kà gak à Rama,

ayam tə aja mawa kə zalak.

Rahilu winen apan i yam gwaslay anahan ahay.

A nan dōwan â bənan mbac bay,

anga gwaslay anahan ahay tə məcak fok.‡»

Atə Yusufu tə Mariyama ta may agay à Misra wa

19 Hiridus a mac cəna, maslay a Mbərom a kan zek anà Yusufu i cəen sə zubyay inde à Misra,

20 a jan, a wa: «Slabak! Zla anan wan tə may anahan a təkə pə daliyugo sə Misra wa, ma pə daliyugo sə Isəra'ila, anga dō sa gan may sa vad anan wan ataya tə məcak.»

21 Yusufu a slabak, a gəða anan wan tə Mariyama a təkə, ta ma pə daliyugo sə Isəra'ila kutok.

22 Aya əna, a sləne sa jəka sa pa 'am ana Hiridus nà, wan anahan sə ngaman Arkilawus ata nà, kə jəjarak sə njahay à man anahan pə daliyugo sə Yahudiya. Anga nan Mbərom a kan anan ahay i cəen sə zubyay inde way anahan tədə saa ga ata awan. Ta zla à Galile kutok,

23 tə njahay way a tinen à wulen su doh a sə ngaman Nazaratu ata awan. A tæra matanan ata dukwen, anga dō maja'am a Mbərom ahay ta jak, ta wa: «Ti ngaman Nazaratu ahay.»

3

*Wazo a Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay
Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18; Yuhana 1.19-28*

‡ 2:18 Ca pə Yeremiya 31.15.

¹ Yawa, à alay ata nà, dōwan a inde tə ngaman Yuhana, a taa gan bap̄tisma anà dō ahay. A taa nahay à saf inde à kiḃe sə Yahudiya, aday a taa wazan anà dō ahay.

² A wazay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, anga bahay a Mbərom winen bəse tə kwanay.»

³ Yuhana aday nà, winen dō mbala ana dō maja'am a Mbərom Ezaya sa ja apan ata awan, a wa:

«Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiḃe, a wa:

“Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele.*”»

⁴ Yuhana a nà, winen a pak pi zek nə zana ma han a tə sibøk sə zlugweme awan, a ḃan zərkutov dukwen tə maslərapa sa zlay. Way sa pa anahan a nà, hayam ahay pi zek tə umam sə kiḃe aya awan.

⁵ Dō sə Urəsalima ahay pi zek tu dō sə Yahudiya azar aya tatə dō su kon sə cakay sə zlinder sə Urdon ataya fok, ta nay pə cakay anahan.

⁶ Tə dazlan sə dakay anan ines a tinen ahay, aday Yuhana a gan atan bap̄tisma à zlinder sə Urdon ata inde.

⁷ Yuhana a canan anà Farisa ahay pi zek tə Saduki ahay ta nay pə cakay anahan saa ga bap̄tisma nà, a jan atan, a wa: «Kwanay zahav sə kòn ahay, dō sa njak dō ahay, waya sə dakak ikwen anan sa haw pə sariya ana Mbərom saa nay ahay ata wa anaw?»

⁸ Gen mer su way lele aya aday sə dakay anan nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay acəkan ata awan aday.

* 3:3 Ca pə Esaaya 40.3.

⁹ Kâ saa bayiken à nga inde nà, kwanay wan ana Ibərahima ahay ata bay. Way ata i tam kwanay bay. Nen apan ni jak ikwen, Mbərom i mba apan sə təra anan kon a anaya wan ana Ibərahima aya tətə.

¹⁰ Mbərom kə lavak anan zek tə tirez, i gad anan dədazl si sé aday a wahay wan lele aya bay ata fok. I gad atan, aday i pak atan ù uko inde.

¹¹ «Nen na gak ikwen baptisma nə tə a'am aday sə dəkay a nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay ata awan. Aya əna, dəwan inde i nay à dəba uno wa, winen nà, i gak ikwen baptisma nə tə Apasay Cəncan awan aday tə uko. Winen nà, a zalay nen tə mazlaḡ lele. Na slak aday ni pəsakan anan liber sə təkarak anahan ahay à saray wa bay jiga awan.

¹² Gəsədəf inde à alay anahan sə vəvay anan ndaw, i gəzla anan ndaw pi zek wa tə janjar. I halan nga anà ndaw sa pak i de, aday i vak anan janjar tə uko a aday a mbacay kula itəbay ata awan.»

Yesu a ga baptisma

Markus 1.9-11; Lukas 3.21-22

¹³ Natiya kutok, Yesu a slabakay ahay pə daliyugo sə Galile wa, a nay ahay pə cakay ana Yuhana à zlinger sə Urdon. A nan nà, Yuhana à gan baptisma.

¹⁴ Abay Yuhana a ngam bay, a jan, a wa: «Nen adəka nə na gan may kù go baptisma. Aday iken asa nə ki nay ahay pə cakay uno nà, kəkəməw?»

¹⁵ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Â zlak à nga! Anga sumor a nà, gumo anan mer su way a abay tədə a nan à Mbərom gumo ata awan.»

Natiya kutok, Yuhana a təma,

¹⁶ a gan baptisma anà Yesu. Yesu a slabakay ahay à 'am wa cəna, a canan ayak anà bagəbaga mburom a təba pangaya, aday a canan ayak anà Apasay a Mbərom kawa badəbada, winen apan i dazay ahay, a njahay apan.

¹⁷ 'Am dukwen a ndəray ahay kwa à bagəbaga mburom wa, a wa: «Həna anan nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivel bayak a nə tə winen awan.»

4

Fakalaw a nan sa njak a Yesu Markus 1.12-13; Lukas 4.1-13

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Apasay a Mbərom a zla anan Yesu à man sa saf inde à kiḃe, anga aday Fakalaw à sa njak anan.

² Yesu kà pak awan bay, luvon ahay kwa kuro fuḃo. Luvon tə ipec fok, kà pak awan bay jiga awan. May a han apan kutok.

³ Fakalaw a həḃəken ayak pə cakay, a jan, a wa: «Kak iken nə Wan a Mbərom cukutok nà, jan anà kon a anaya tē təra ḃaf, aday ki pa biḃaw?»

⁴ Yesu a mbəḃahan apan, a wa: «Deftere a Mbərom a ja nà: “Do zənnen a a njahay uho nə tə way sa pa ḃəkḃek bay, əna ta 'am ana Mbərom sa ja ataya fok.*”»

⁵ Fakalaw a zla anan Yesu à Urəsalima, wulen su doh cəncan awan, a ḃaf anan pa nga su doh sə mazlaḃ a Mbərom,

* **4:4** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 8.3.

⁶ a jan kutok: «Kak iken Wan a Mbərom a acəkan nà, ənga larak ayak zek à man a anan wa. Anga Deftere a Mbərom kà jak, a wa:

“Mbərom i jan anà maslay anahan ahay sa ba iken. Ti kəcaw iken à alay a tinen inde, anga aday kâ saa ɓurgosl anan saray anak ahay pu kon bay.†”»

⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Deftere a ja ɗukwen: “Kâ sa ca azan pə Mbərom anak wa bay.‡”»

⁸ Matanan, Fakalaw a zla anan à ɓəzlom a inde, sololo cəvedabay. A ɗakan pə bahay sə daliyugo tembərəzem fok, tə mazlaɓ sə zlıle a tinen aya təkə.

⁹ A jan kutok asa, a wa: «Way a anaya fok, ni varak atan, kak kə dukwek uno gərmec ù vo, aday kə hərək uno nga nà, na.»

¹⁰ Əna Yesu a jan kutok, a wa: «Zla à man a anan wa, iken Fakalaw, mbəsak nen. Anga mə vinde a à Deftere a Mbərom inde, a wa: “Həran nga nà, anà Mbərom Fetek a taayak, winen Bahay anak. Gan mer su way nà, anà winen a kərtek.§”»

¹¹ A alay ata kutok, Fakalaw a mbəsak anan Yesu. Maslay a Mbərom ahay ta nəy, ta gan mer su way anà Yesu.

*Yesu a dazlan anà mer su way anahan à Galile
Markus 1.14-15; Lukas 4.14-15*

¹² Pə luvon a inde, Yesu a sləne nə tə bənak anan Yuhana à dangay. A slabak, a ma pə daliyugo sə Galile.

† **4:6** Ca pə Jabuura 91.11-12. ‡ **4:7** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.16. § **4:10** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.13.

13 A mbəsak Nazaratu, a zla way anahan saa nahay à Kafarnahum, wulen su doh a pa 'am sə bəlay sə Galile ata awan, pa day su kon sə Jabulon tə Neftalim ahay.

14 A ga matanan ata nà, aday 'am ana dō maja'am a Mbərom Ezaya sa ja ata â təra. A wa:

15 «Kon sə Jabulon aday kon sə Neftalim,
kwanay pa day uho sə Urdon, pə cəved sa zla à bəlay inde,
kwanay pə daliyugo sə Galile, à wulen su dō sə pəra ahay inde.

16 Kwanay mə njahay aya à luvon inde ataya, ki cinen anan anà jiyjay məduwen awan. Kwanay mə njahay aya à man hərəkhərek ataya ù vo sə amac inde,
jiyjay ata i dəvak ikwen kutok.*»

17 A bənay pə winen ata wa kutok nà, Yesu a dazlan sə wazay. A wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, anga bahay a Mbərom winen defefe coy.»

*Yesu a ngaman anà dō sa ban kələf aya inde
Markus 1.16-20; Lukas 5.1-11*

18 Yesu winen apan i bar pa 'am sə bəlay sə Galile. A canan ayak anà dōwan aya inde tinen cew, dō sa ban kələf ahay. Dōwan ataya nà, atə Simon, dōwan a Yesu sə ngaman Piyer ata awan, tə mərək anahan a inde, tə ngaman Andəre. Tinen apan ti ban kələf a tinen ahay tə zuvo.

19 Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay. Pərihen uno azar, aday ki bənen nə kələf sabay. Ki i njidən uno nà, dō sə pəruho azar ahay adəka.»

* **4:16** Ca pə Esaaya 8.23 - 9.1.

²⁰ Kwayan'a tə mbəsak zuvo a tinen ahay, aday tə pərahan azar à Yesu.

²¹ Yesu a hədek pa 'am mənjoek asa, a tan à nga anà do ahay à kwalalan inde cew mungol aya awan. Dowan ataya nà, atə Yakuba tə mərak anahan a inde tə ngaman Yuhana. Tinen tatə Zebede, bəbay a tinen awan, tinen apan ti ndakay anan zuvo a tinen ahay à kwalalan inde. Yesu a ngaman atan.

²² Kwayan'a wan ataya tə mbəsak anan kwalalan a tinen tə bəbay a tinen a təkə, tə pərahan azar anà Yesu.

*Yesu a mbar anan do sə dəvac ahay bayak awan
Lukas 6.17-19*

²³ Yesu kə bərak pə daliyugo sə Galile fok. A dakan anan way anà Yahuda ahay ù doh sə wazay a tinen aya awan. A wazan atan ləbara mugom a sə bahay a Mbərom. A mbar anan do sə dəvac ahay cara cara pi zek tu do mə təra à məndak aya cara cara bayak awan.

²⁴ Ləbara anahan ata a ta 'am təfay pə daliyugo sə Siriya fok. Ta nan anan ahay do sə dəvac ahay cara cara pi zek tu do jəje aya awan, do tə setene aya à nga inde, do tə məhərvov aya awan, do ma mac hawal si zek aya fok, a mbar atan.

²⁵ Man su do məduwen a a taa pərahan azar kutok. Ta nay ahay pə daliyugo sə Galile wa, kwa pə daliyugo sə ngaman Dekapol ata wa, kwa à Urəsalima wa, aday kwa pə daliyugo sə Yahudiya azar aya wa, aday kwa pə daliyugo sa day uho sə zlinger sə Urdon ata wa re.

5

Yesu a wazay à ɓəzɓom

¹ Yesu a canan anà man su ɗo ata nà, a ján à ɓəzɓom saa njahay à man ata awan. Njavar anahan ahay ɗukwen, ta ján à man ata re.

² Yesu a dazlan sə wazan atan 'am a anan:

Ataslay mivel su ɗo sə pərahan azar anà Yesu ahay

Lukas 6.20-23

³ «Ataslay mivel inde, anga ɗowan aya aday ta san zle, tinen mətawak aya pa 'am a Mbərom ata awan, anga bahay a Mbərom ma var a nə anga tinen.

⁴ «Ataslay mivel inde, anga ɗo sa yam ahay, anga Mbərom i bənan atan mbac.

⁵ «Ataslay mivel inde, anga ɗo sə njahay səkəffe ahay, anga Mbərom i varan atan anan daliyugo.

⁶ «Ataslay mivel inde, anga ɗo sə pəlay sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom ata awan, anga Mbərom i man atan zek sa ga kawa a tinen sa gan may ata awan.

⁷ «Ataslay mivel inde, anga ɗo sa gan sumor anà ɗo ahay, anga Mbərom i gan atan sumor.

⁸ «Ataslay mivel inde, anga ɗo sə pəlay Mbərom tə mivel kərtek awan, anga ti i canan tə ide a tinen njæk anà Mbərom.

⁹ «Ataslay mivel inde, anga ɗo sə ndakay ɗo ahay pi zek ataya awan, anga Mbərom i ngaman atan wan anahan ahay.

¹⁰ «Ataslay mivel inde, anga ɗo aday tə jugwar panan 'am anga a pəlay sa ga way sa zlan à nga à Mbərom ata awan, anga i njahay pə kərtek a tatə Mbərom à bahay anahan inde.

11 «Kak dō ahay tə gənahak ikwen, tə jugurak pikwen wa 'am, ta rak pikwen 'am kəriya awan, anga kə dəfen upo nga nà, ataslay mivel inde anga kwanay re.

12 Tislen mivel bayak awan, anga Mbərom i varak ikwen magwagway məduwen a à bagəbaga mburom. Ta gan atan ahay anà dō maja'am a Mbərom a sə lahak ikwen ahay ataya kwakwa fok dukwen, kətana awan.»

Zətene tə jiyjay sə daliyugo

Markus 9.50; Lukas 14.34-35

13 «Matanan, kawa ana zətene su gom anan way sa pa ata nà, kwanay dukwen ki gumen anan daliyugo nə matanan re. Əna kak zətene awan a vad sabay nà, ki ma anan apan avad anahan a nə ta ma asa anaw? Zətene ata i gom sabay, ti lar anan, dō ahay ti ján apan à məndak.

14 «Kwanay nà, kawa jiyjay sə dəvan anà daliyugo, kawa wulen su doh ma han a à bəzlom. Wulen su doh a matanan ata nà, a dər zek itəbay.

15 Ta taa han uko pə lalam nə sa dər anan ta sə hərok apan tasa daw? Ti daf anan bugol nà, pə way sa daf lalam awan, aday á dəvan anà dō su doh ataya fok.

16 Matana re, lele bine siwaw nà, jiyjay a kwanay á dəvan anà dō ahay. Ata ti canan anà mer su way a kwanay a lele ataya awan, aday ti həran nga anà Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom ata awan.»

Atətak way pə Tawrita

17 «Kâ sa bayiken sa jəka na nay sa naa mbazl anan Tawrita, kabay sa mbazl anan 'am ana dō

maja'am a Mbərom ahay nà, matanan bay. Na nay ahay adəka nà, sa naa rah anan wa, bina sa mbazl anan wa bay.

¹⁸ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Hus pə ana daliyugo tə bagəbaga mburom saa lize azanan ata nà, kula alfabe inde kərtek à Deftere a Mbərom ti lar anan wa à məndak nà, ibay, si way a uda ataya fok ti təra aday.

¹⁹ Anga nan kutok, kuwaya kə mbəsakak anan, kabay kə tətakak anan anan anà dō hinen sə mbəsak anan nga sa 'am a mə baslay a kwa zek cədəw a kərtek a nà, winen dūkwən i təra dō zek cədəw a à bahay a Mbərom inde re. Əna dōwan a kə təmahak sa ban anan 'am a Mbərom, aday kə dəkak anan anan anà dō hinen sa ban anan re cəna, i təra dō məduwen a à bahay a Mbərom.

²⁰ Nen apan ni jak ikwen anan həna re: Ki njiden sa zla à bahay a Mbərom a bay, kak si dīdek a kwanay i zalay anan dīdek sə miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay aday.»

A ga mivel pu dō

²¹ «Kə sənən zle, Mbərom a jan anà bije a kwanay ahay nà: “Kâ vad nga su dō bay.* Kuwaya kə vədak dō cəna, ti gan sariya.”

²² Əna nen ni jak ikwen həna kəma, kuwaya dōwan a kə gak mivel pə njavar uno hinen cəna, kə slak ti gan sariya ca. Aday kuwaya dōwan a kə jak anan anà njavar uno hinen: “Iken nə wayaw?” cəna, kə slak aday dō sə lavay nga ahay ti halay nga sa gan sariya. Kuwaya kə jak anan anà njavar uno hinen: “Iken ka san Mbərom bay” dūkwən, 'am ata

* 5:21 Ca pə Gurtaaki 20.13.

kà slak sa ban anan apan aday sa lar anan à dəlov sə uko inde coy.

²³ «Anga nan, kak iken ka nak ù doh sə mazlaḅ a Mbərom tə way a à alay inde coy, əna kə jalak pə way inde à wulen a kwanay tə njavar uno hinen anga kə nəsek anan cəna,

²⁴ mbəsak anan way anak à man ata aday, zla, pəlay ahay ayaw ana dōwan anak ata, aday ki may ahay saa var way anak ata anga Mbərom a kutok.

²⁵ «Kak dōwan a kə zlahak apak, aday ki sa zlen àga dō sa ga sariya cəna, pəlay panan asan zek pə cəved. Bina kà sak a dəzle tə iken àga dō sa ga sariya coy nà, dō sa ga sariya i sa varan iken à alay inde anà suje ahay. Tinen ite ti sa dərəzl iken ù doh sə dangay.

²⁶ Nen apan ni jak tə dīdem a həna: Hus pə ananak saa hamay anan way anahan ata bay cəna, ti mbəsakay ahay iken ù doh sə dangay ata wa bay jiga awan.»

Aga mədigwed

Mata 19.9; Markus 10.11-12; Lukas 16.18

²⁷ «Kə slənen 'am a Mbərom a sa ja ata zle, a wa: “Kà ga mədigwed bay.†”

²⁸ Əna ni jak ikwen həna kutok nà, kuwaya fok, dōwan a kà cak pə dō uwar a tə ide sa ga apan ubor cəna, ata kà gak mədigwed à mivəl anahan inde tə uwar ata awan.

²⁹ Matanan kutok, kak ide sə alay puway anak i sapat iken sa ga ines nà, ndaha anan, aday lar anan dəren pi zek anak wa. Anga suwan hawal si zek anak kərtek a â lize tə winen zek anak a fok sa saa lize à məke sə mərda inde nà, na.

† 5:27 Ca pə Gurtaaki 20.14.

³⁰ Matanan re, kak alay puway anak i sapat iken sa ga ines nà, gad anan, aday lar anan daren pi zek anak wa. Anga suwan hawal si zek anak kàrtek a â lize, tə winen zek anak a fok saa lize à mæke sə mərda inde nà, na.

³¹ «'Am a Mbərom a ja, a wa: “Kuwaya dōwan a kə rəzlak anan uwar anahan cəna, â varan derewel à alay inde sə dəkay anan nà, kə rəzlak anan.‡”

³² Əna nen ni jak ikwen həna kutok nà, kuwaya dōwan â saa razl anan uwar anahan bay, si kak a ban atan pi zek tu dō aday. Aday uwar ma razl a kà zlak à mbaz hinen, uwar ata kà gak mədigwed cite re. Matanan, dōwan a kə gəbək uwar ma razl a cəna, kà gak mədigwed cite.»

Ambadəy

³³ «Asa, kə sənən zle, Mbərom a jan anà bije a kwanay ahay nà: “Ga anan way anak sə mbadəy apan ata awan. Kə mbadək pa 'am a Mbərom dūkwen, rah anan ambadəy anak ata lele.”

³⁴ Əna nen ni jak ikwen həna kutok nà, kâ saa mbadəy bay jiga awan: kwa â ga nə tə bagəbaga mburom, anga winen nə man sə njahay ana Mbərom;

³⁵ kwa â ga nə tə daliyugo, anga winen nə man sa daf saray ana Mbərom; kwa â ga nə tə Urəsəlima dūkwen, kə mbadəy anan bay, anga winen wulen su doh ana Mbərom Ba Məduwen.

³⁶ Kâ saa mbadəy anan kwa ta nga anak bay, anga ki mba apan sə mbəda anan sibœk sa nga anak bay, kwa â ga nə zənzen awan, kwa â ga nə kwedekkwedek awan.

‡ 5:31 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 24.1.

³⁷ Ki ja lele awan adəka cəna, “Ayaw” kak matanan nà, na, “A'ay” kak matanan bay cite nà, na. Anga 'am a sa ja azar aya nà, sa var nə Fakalaw.»

Aman anan uda siked sə ines anà do

Lukas 6.29-30

³⁸ «Kə slənen 'am a Mbərom a sa ja ata zle, a wa: “Kak dowan a kə nəsek anak anan ide, ki nəsen anan ide cite. Kak dowan a a kadak anan nə slan, ki kadān anan uda slan a cite.Š”

³⁹ Əna nen ni jak ikwen həna kutok nà, kà si men anan anan uda siked sə ines anà do sə huwan ahay bay. Kak dowan a kə dəcak anak pə cakay sləmay kərtek a nà, mbəđahan anan apan cakay sləmay hinen re.

⁴⁰ Kak dowan a a nan sa zlah apak anga aday i ngəzar panak zana anak məduwen a cəna, mbəsakan anan apan tegwere sə zana ata re.

⁴¹ Matanan, kak do kə gak anak bəlaray sə tavak way anahan kilomiter kərtek nà, tavakan anan way sə kilomiter cew lele.

⁴² Dowan a kə cəcihek panak way cəna, kà sa gan anan azay bay, varan. Matanan re, do kə cəcihek panak gudire đukwen, kà saa ngaman anan bay ata bay. Varan.»

Pəlen anan do manide a kwanay ahay

Lukas 6.27-28, 32-36

⁴³ «Kə slənen 'am a Mbərom sa ja, a wa: “Pəlay anan do sə məsudoh anak*, aday nan ide anà do manide anak ite.”

Š **5:38** Ca pə Gurtaaki 21.24; Farillaaji Lewiŋko'en 24.20; Tooktaaki Tawreeta 19.21. * **5:43** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

44 Əna nen ni jak ikwen nà: Pəlen anan dō manidə a kwanay ahay, gen amboh anga dō sə jugwar pikwen wa 'am ahay fok,

45 anga aday kī gen way tədə anga wan ana Bəbay a kwanay Mbərom, winen à bagəbaga mburom. Winen kəma, a dav anan pac anahan nà, pu dō lele aya tu dō lelibay aya təkə fok. A ga iven anahan pu dō sa ga mer su way lele aya tu dō sa ga mer su way lelibay aya təkə fok re.

46 Kak kə pəlen nə dō sə pəlay kwanay ahay dəkdek nà, ki ben magwagway sa ma a kwanay pə Mbərom wa asa re anaw? Dō sə cakal jangal ahay dūkwen ta ga matanan re asanaw?

47 Kak ki jen anan 'am anà zek a kwanay ahay dəkdek nà, ata ki gen way lele sə zalay dō azar aya dāw? Kwa dō sə pəra ahay dūkwen ta ga nə matanan re.

48 Təren dō lele aya à way ahay inde fok, kawa Bəbay a kwanay Mbərom, winen mə njahay a à bagəbaga mburom winen dō lele à way ahay inde fok ata awan.»

6

Atətak way pa 'am sa var way

1 «Kwanay apan ki gen anan sumor anà dō nà, kâ si gen anan pa 'am sə dō ahay anga aday tē canak ikwen bay. Bina, Bəbay a kwanay Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata i varak ikwen magwagway sabay.

2 «Kak kə njadak way sa man anan zek anà dō nà, kâ sa zlapay anan awan aday saa varan anan bay. Sa ga way ata matanan cəna, dō sə mbadəmbada ahay. Ta ga matanan nà, ù doh sə wazay ahay, aday

à lumo ahay, anga aday dō ahay tê hëran atan nga. Nen apan ni jak ikwen tē dīdem a hëna, tē njadak anan magwagway a tinen a coy.

³ Əna iken kəma, kak a nak sa man zek anà dō nà, ga anan tē wurwer awan. Kwa dō inde pə cakay anak dukwen â san apan bay re.

⁴ Ga sumor anak nà, à mider a inde. Ata Bəbay anak Mbərom dukwen i varak magwagway. Winen nà, a canan anà way ma ga à mider a inde ataya fok.»

Atatak way a Yesu pə amboh

Lukas 11.2-4

⁵ «À alay a ki gen amboh dukwen nà, kâ sa taren kawa dō sə mbadəmbada ahay bay. Tinen nə, a nan atan sa ga amboh nà, ti tavay jərek ù doh sə wazay ahay, kabay pə məgəzləga cəved ahay, anga aday dō ahay tâ ca patan lele. Nen apan ni jak ikwen tē dīdem a hëna, tē njadak magwagway a tinen coy.

⁶ Iken, a nak sa ga amboh kəma, zla ù doh, tacay anan məsudoh lele, gan amboh anà Bəbay anak Mbərom. Mbərom nà, winen inde à man a mi der ata awan. A canan anà way anak ma ga à man a mi der ata re, i varak anan way anak a sə cəce panan ata awan.

⁷ Kwanay apan ki gen amboh ata dukwen, kâ sa zilen anan 'am aya zedede bay. Sə zalan anà 'am nà, dō sə pəra ahay. A ga patan nə Mbərom i tēma amboh a tinen anga tē zalak anan anà 'am bayak a ata awan.

⁸ Kâ si gen kawa ana tinen ata bay, anga Bəbay a kwanay awan aday nà, a san way a kwanay a saa cəce panan wa ata zle, mənjàna kwanay sə dazlan anà amboh awan.

⁹ «Kwanay ki gen amboh kəma, gen nə natiya awan:

Bəbay a manay, iken à bagəbaga mburom,
 do ahay tâ san sləmay anak nə cəncan awan.

¹⁰ Bahay anak â ga zek à wulen à manay ite.

Way anak sa gan may â təra à wulen a manay pə
 daliyugo,

kawa anahan sə təra à bagəbaga mburom ata
 re.

¹¹ Varan umo way sa pa saa slan umo biten ata
 awan.

¹² Pəsen umo anan ines a manay ahay,

kawa ana manay sə pəsen anan anà do sa gan
 umo ines ataya cite.

¹³ Ba manay pə way saa njak manay ahay wa ite,
 anga aday mâ sa zla î ines inde bay.

Dərgwaday manay à alay ana Fakalaw a wa.

[Anga bahay nà, iken.

Məgala anak tə mazlaḅ anak nà, inde sə coy.

Amen.]

¹⁴ «Kak kwanay apan ki pəsen anan anan ines
 anà do sa gak ikwen ines ahay nà, Bəbay a
 kwanay, winen mə njahay a à bagəbaga mburom
 ata dukwen, i pəsek ikwen anan ines a kwanay
 ahay re.

¹⁵ Əna ka sak a pəsen anan anan ines anà do
 azar aya bay cəna, Bəbay a kwanay dukwen i pəsek
 ikwen anan ines ahay bay ite re.»

Sumaya

¹⁶ «Kwanay apan ki gen sumaya nà, kâ si ken
 anan ide a kwanay kawa kwanay ma ga mugo aya
 bay. Do sə mbadəmbada ahay nà, ta ga matanan.
 Tinen apan ti rac jœer aday do ahay tâ san tinen

apan ti ga sumaya. Əna nen apan ni jak ikwen həna, tə njadak anan magwagway a tinen coy.

¹⁷ Əna, iken ki ga sumaya nə, banay anan ide anak, ga apan amar lele,

¹⁸ anga aday do ahay tã san iken apan ki ga sumaya bay jiga awan. Bina saa san anan way anak sa ga fok nə, si Bəbay anak Mbərom. Winen inde à man a mi der ata awan. A canan anà way ata zle, aday i varak anan magwagway anak. Winen nə, a canan anà way mi der aya fok.»

Man sa der zlıle lele awan

Lukas 12.33-34, 11.34-36

¹⁹ «Matanan kutok, kã sa hilen anan nga anà way ahay pə daliyugo a anan anga kwanay a bay. Anga pə daliyugo a anan nə, mumok ahay inde, zəbzeb sa ján mangaz pə way ahay dukwen inde, ti nes anan way ata fok. Aday do sə akar ahay dukwen ti zlar anan doh ahay aday ti kəra anan way a kwanay sə halay ata awan.

²⁰ Əna hilen anan way anà nga a kwanay adəka nə, à bagəbaga mburom. A man ata nə, mumok ahay tə mangaz dukwen ti nes anan sabay. Aday dukwen do sə akar ahay ti zlar anan doh aday sə kəra way ahay sabay re.

²¹ Anga, zlıle anak ma dəf a à man ata nə, mivel anak a dukwen i ga nə cezlezlen'e à man ata re.

²² «Ide nə, kawa lalam sə dəvan jiyjay anà zek. Kak ide anak winen lele nə, ata zek anak a fok winen à jiyjay a inde.

²³ Əna kak ide anak lelibay nə, zek anak a fok winen i ide zənzen a inde. Saa varak jiyjay a nə ma asa anaw? Kak ide anak kə tərak ide zənzen a nə, takəđimbomma iken à luvon inde acəkan.»

*Atə Mbərom tə dala
Lukas 16.13*

²⁴ «Dowan saa mba apan sa gan mer su way anà bahay su doh ahay cew nà, ibay. Anga kə pəlak anan dō kərtek a lele nà, i nan ide anà dōwan a hinen ata awan. Kabay, tə njahak tu dō kərtek a lele gerger cəna, i kədəy anan dōwan a hinen ata awan. Matanan, ki mben apan sa gan mer su way anà Mbərom aday sə pəlay dala cew maya dukwen, i ga zek bay re.

*Adaf nga pə Mbərom
Lukas 12.22-31*

²⁵ «Nen apan ni jak ikwen asa: Kà sa jilen pə way sa pa tə zana bay. Sifa si zek a zalay way sa pa, aday zek dukwen a zalay zana asanaw?

²⁶ Cen pə məvuhom ahay aday. Ta casl awan bay, ta car awan bay, tə halay awan itəbay. Əna Bəbay a kwanay a mə njahay a à bagəbaga mburom ata, winen apan i gan atan sumor ta sə varan atan way sa pa. Aday kwanay kə zilen anan məvuhom ahay bidaw?

²⁷ Waya à wulen a kwanay saa mba apan tə ajalay nga anahan sə zəga anan apan luvon sə njahay anahan mənjoek anaw?

²⁸ «Kak matanan cukutok nà, kə jilen pə zana kə zalak nə angamaw? Ənga, cen pə avərez sə way ahay sa hay ahay à kiβe ataya aday! Ta ga mer sə awan bay, ta han awan pi zek bay.

²⁹ Tə winen ata təke nà, nen apan ni jak ikwen: Kwa abay bahay Sulimanu tə zlile anahan a bayak ata təkede nà, kula kə pəkak zana lele aya pi zek kawa avərez sə way ahay à kiβe ataya bay re.

³⁰ Aday Mbərom winen apan i rəba anan daslam sə kiβe, tinen inde biten lele, aday sidew a cəna ti i han anan uko tə daslam ataya re. Kwanay do ma kac adaf nga a anan aya awan, kak Mbərom kà mbak apan sa ga mer su way matana nà, i mba apan sə pəkak ikwen zana pi zek lele aya zal way ahay, à kiβe ataya bidaw?

³¹ Matanan kutok, kà sa viwen anan nga anà zek a kwanay tə ajalay nga pə way sa pa, pə way sa sa, kabay pə zana sa pak pi zek ahay bay.

³² Sə pəlay way matanan ataya cəna, do sə pəra ahay. Aday Bəbay a kwanay Mbərom a dukwen a san zle, kwanay ki gen anan may anà way ataya way anahan.

³³ Əna lihen adəka sə pəlay bahay a Mbərom aday dīdek anahan awan. Ata winen a, i varak ikwen way a kwanay a sa gan may ataya fok re.

³⁴ Kà sa viwen anan nga anà zek a kwanay tə ajalay nga pə way sə sidew bay, anga sidew ata dukwen i gan nga anà zek anahan a cite. Pə ide sə cəde fok, way anahan aya inde i sla saa bayak apan.»

7

Am sa man mungok i zek ahay

Lukas 6.37-38, 41-42

¹ «Kà si men anan anan mungok ù do azar aya à mivél inde bay, anga aday Mbərom á sa mak ikwen anan mungok bay ite.

² Anga Mbərom i mak ikwen anan mungok nà, kawa ana kwanay sa man anan mungok anà do ahay ata cite. I lavak ikwen way nà, tə way mbala ana kwanay sə lavan anan anà do ahay ata cite re.

³ «Iken nà, ka mba apan sè canan anà cukol ì ide ana m̀arak anak inde, aday d̀edom ì ide anak a inde nà, ka mba apan sè canan sabay ata nà, angama kutok anaw?

⁴ Ka mba apan sa jan anà m̀arak anak: “Hayak anan, nê g̀əbak anan cukol ì ide wa!” aday c̀əkəbay d̀edom z̀əlngəɗɗa ì ide anak a inde nà, kəkəməw?

⁵ Mbadəmbadə bidəka! G̀əbay anan d̀edom ì ide anak a wa aday! Ata ki mba apan sè canan sè g̀əbay anan ahay cukol ì ide anà m̀arak anak wa kutok cite.

⁶ «Matanan, kâ sa viren anan anan way c̀əncan a anà kəla ahay bay, anga ti sa may ahay pikwen, ti ngalay kwanay awan. Kâ sa viren anan anan m̀ədine a kwanay ahay anà gadura ahay bay, anga tâ sa ndərasl atan à d̀əndəloɓ inde bay, bina ti lize.»

Cəcihen, pəlen aday jen ayak 'am uho wa

Lukas 11.9-13

⁷ «Cəcihen! Mbərom i varak ikwen way a kwanay sè cəce ata awan. Pəlen! Ki ten anan à nga anà way a kwanay a sè pəlay ata awan. Jen 'am pi zek wa uho, aday ti təbak ikwen ayak wa.

⁸ Anga kuwaya kə cəcihek way cəna, ti varan. Kuwaya kə pəlak way dukwen, i njad way anahan a sè pəlay ata awan, aday kuwaya kə jak ayak 'am uho wa dukwen, ti təban ayak wa cite re.

⁹ «Matanan re, waya à wulen a kwanay saa varan kon à alay inde anà wan anahan, anga a cəce panan wa ɗaf anaw?

¹⁰ Kabay kak wan a a cəce nə kələf nà, ki varan d̀ədew à alay inde bay re asanaw?

¹¹ Kwanay ɗo lelibay aya bugol dukwen, kə sənən a viren anan way lele aya anà wan a kwanay

ahay. Aday Bəbay a kwanay Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, a san sə varan way lele aya anà dō sə cəce panan wa way ahay zal mbala a kwanay sa san bidaw?

¹² «Way a təde abay ki gen anan may dō ahay tâ gak ikwen anan ataya fok nà, lihen apan sa gan atan anan aday. Anga way a mə vinde aya à Tawrita inde, aday à Deftere ana dō maja'am a Mbərom ahay inde fok nà, tə dazlan nə ta 'am ata awan.»

Məsudoh ahay cew

Lukas 13.24

¹³ «Zlen tə məsudoh a mə mbədec a njulehwehwe ata awan. Anga məsudoh a zləbatam ata aday cəved anahan a dukwen ma da 'am a bay ata nà, a dəzle dō nà, à man sə lize. Dō sa zla ta man ataya nə bayak awan.

¹⁴ Əna məsudoh a mə mbədec ata aday cəved anahan a dukwen ma da 'am ata nà, a dəzle dō nà, à man sə sifa sa ndav bay ata awan. Dō sa zla ta man ataya nà, tinen bayak aya itəbay.»

Do maja'am a Mbərom mungwalay aya awan

Lukas 6.43-44

¹⁵ «Bənen nga a kwanay lele pu dō maja'am a Mbərom mungwalay aya wa. Ti zlak ayak à wulen a kwanay ahay inde nà, tinen kawa təman ahay, aday cəkəbay tinen nə kawa kəla kiđe ahay.

¹⁶ Ki sənən atan nà, pi mer su way a tinen aya wa. Anga jəgem i wahay buway kulibay. Matanan iyam dukwen i wahay maka kulibay re.

17 Matanan dādezl si sé lele awan, i wahay wan lele cite re. Sé lelibay a dukwen i wahay wan lelibay aya cite.

18 Sé lele cəna, i wahay wan lelibay a kulibay, sé lelibay ite, i wahay wan lele aya kulibay re.

19 Sé sə wahay wan lele aya bay ata cəna, ti gad anan, ti lar anan ù uko inde.

20 Matanan, ki sənən anan dō maja'am a Mbərom mungwalay aya nə pi mer su way a tinen aya wa.»

Njavar a Yesu guzgwez aya awan

Lukas 13.25-27

21 «Sənən anan pi zek wa lele re: Saa zla à bahay a Mbərom inde nà, dō sə ngumo “Bahay, bahay” ataya fok bay. Əna saa dəzle cəna, dō sa ga way kawa sa zlan à nga anà Bəbay uno, winen mə njahay a à mburom ata awan.

22 Kə dəzlek pə luvon saa ga sariya ata asanaw nà, dō ahay bayan aya ti ja: “Bahay, bahay, ma mak anan anan 'am a Mbərom anà dō ahay tə sləmay anak, mə rəzlak anan setene ahay tə sləmay anak, ma gak masuwayan sə way ahay bayak a tə sləmay anak a re.”

23 Əna ni jan atan nà: “Kula nə sənək kwanay a bay jiga awan. Zlen ayak à man uno wa, kwanay dō sa ga sədøk ahay.”»

Jike su doh ahay cew

Lukas 6.47-49

24 «Natiya kutok, dōwan a nə kuwaya kə slənek 'am uno a anaya, aday kə dəfak anan apan lele cəna, winen a a ga minje tə dōwan a inde ma san

way awan, winen a han anan doh a anahan pə pəkərad.

²⁵ Iven a ga, zəlaka a haway, aday vəvara a ga, a ɓal anan doh ata, əna hwiya kə mbəzɓak anan bay, anga doh ata ma han a pə pəkərad.

²⁶ Aday dōwan a kə slənek anan 'am uno a anaya, aday kə dɛfak anan apan bay ite nà, ata winen a ga minje tə dōwan a inde ma san way a bay awan. Winen a han doh anahan pə wiyen.

²⁷ Iven a ga, zəlaka a haway ahay, vəvara a ga, a ɓal anan doh ata awan, a mbazl gərep gərep hele hele.»

²⁸ Yesu a ndav anan 'am anahan ataya cəna, wazo anahan ata a gan wadan wadan anà do ahay.

²⁹ Anga winen a dəkay anan way nə kawa do sə mazlaɓ bina, kawa miter sə Tawrita ahay itəbay.

8

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə dugwad awan

Markus 1.40-45; Lukas 5.12-16

¹ Yesu a ndav anan atətak way anahan ataya nà, a dazay ahay à ɓəzɓom ata wa, aday do ahay bayak a tə pərahan azar.

² Dōwan a inde à man ata, winen do mə dugwad awan. A zɓak ayak pə cakay ana Yesu, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Ba Məduwen, kə zɓak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

³ Yesu a ndəɗoy anan alay anahan, a laman, aday a jan kutok, a wa: «U no, mbar! Zugol anak kə ndəvak.» Kwayan'a dōwan a mə dugwad ata a mbar acəkan.

⁴ Yesu a jan asa, a wa: «Sləne lele, kâ sa təkəren ləbara a anan anà dōwan bay, əna zla saa kan zek anà dō sə gədan dongo anà way anga Mbərom, â zəzor iken. Aday varan way a Mbərom kawa ana Tawrita a Musa sa ja ata awan, aday dō ahay tâ san apan zugol anak kè ndəvak.»

Yesu a mbar anan bile ana bahay sə suje sə Ruma ahay

Lukas 7.1-10

⁵ Natiya kutok, Yesu a zla à wulen su doh sə Kafarnahum. Bahay sə suje ahay a inde à man ata awan, winen nà, Ruma ahay. A hədek pə cakay ana Yesu saa cəce panan maməzek.

⁶ A jan, a wa: «Ba Məduwen, bile uno a inde, winen mə nahay a àga nen. Winen ma mac saray aya awan, a ga dəce tə mindel.»

⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ni zlak ayak saa mbar anan.»

⁸ Bahay sə suje ata a jan, a wa: «Ba Məduwen, na slak aday sa jəka ki zla àga nen ata bay. Əna ja 'am a kərtek cəna, bile uno ata i mbar asanaw?

⁹ Nen a aday nà, bahay uno ahay dukwen inde, aday nen nə bahay sə ləvan nga anà suje ahay bayan aya re. Na sak a jan anà dōwan a kərtek a: “Zla tiya”, i zla. Na sak a jan anà dō hinen: “Hayak à man a anan”, i nəy ahay. Na sak a jan anà bile uno: “Ga natiya”, i ga anan acəkan.»

¹⁰ Yesu a sləne 'am anahan ataya cəna, a zlan à nga lele. A jan anà dō sə pərahan azar ataya awan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kula na tak anan à nga anà dō sa daf upo nga lele kawa dōwan a anan à wulen su dō sə Isəra'ila ahay bay.

¹¹ Ni jak ikwen: Do ahay bayak a, ti i halay ahay nga kwa pə daliyugo ahay wa fok, ti i pa way à bahay a Mbərom tatə Ibərahima, tatə Isiyaku, aday tatə Yakob.

¹² Əna do sa jəka tinen abay mə walay aya bugol saa pa 'am sə bahay a Mbərom ataya nà, ti gucey atan uho ì ide zənzen a inde. A man ata nà, ti i yam aday ti i rac slan.»

¹³ Yesu a dazlan sa jan anà bahay sə suje ata awan, a wa: «Zla way anak agay! I tərak kawa ananak a sa daf upo nga ata awan.»

A alay ata awan ite, ɓile anahan ata a mbar acəkan.

Yesu a mbar do sə dəvac ahay bayak awan

Markus 1.29-34; Lukas 4.38-41

¹⁴ Aya, Yesu a zla àga Piyer. A dəzle cəna, a tan ayak à nga anà jəje ana Piyer nà, winen mə nahay a, nga a bərzlan.

¹⁵ Yesu a laman alay anà uwar ata awan, aday nga a sə bərzlan ata a ndalay panan. A slabak, a dan way sa pa anà Yesu.

¹⁶ Suko anahan a ga cəna, ta ran ahay do sə dəvac azar aya bayan awan, tinen tə setene aya à nga inde. Yesu a razl anan setene ahay ta 'am anahan sa jan atan, aday a mbar anan do sə dəvac ataya fok.

¹⁷ A ga matanan ata aday 'am ana do maja'am a Mbərom Ezaya sa ja ata â təra, a wa:

«Winen nà, kə gəbak puko wa bəle a mənuko,
kə tavakak anan puko wa dəvac ana mənuko
ahay.*»

* **8:17** Ca pə Esaaya 53.4.

*Do sa gan may sə pərahan azar anà Yesu ahay
Lukas 9.57-62*

¹⁸ Yesu a canan anà man su do pə cakay anahan ata nà, a jan anà njavar anahan ahay t̄ takas way a tinen pa day uho sə bəlay.

¹⁹ Miter sə Tawrita a inde, a hədaken ayak pə cakay ana Yesu, a jan, a wa: «Miter, nen ni pərahak azar kwa aha fok.»

²⁰ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Hwehwe ahay nà, məke a tinen ahay inde, məvuhom sa nga mburom ahay dukwen, doh a tinen ahay inde, əna nen Wan su Do nà, man sə nahay uno inde saa man uda ibay.»

²¹ Dowan a maza à wulen sə njavar a Yesu ahay wa a jan, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna vuro cəved nà zla agay, nà saa lay anan ahay bəbay uno aday.»

²² Yesu a mbədahan apan ite, a wa: «Mbəsak anan məsinde ahay t̄ la məsinde a tinen ahay. Iken, hayak, pəruho azar.»

*Yesu a gafan 'am anà atə mad tə a'am
Markus 4.35-41; Lukas 8.22-25*

²³ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a ján way anahan à kwalalan inde tə njavar anahan ahay.

²⁴ Tinen apan ti zla kutok, vəvara məduwen a a slabak kwayan'a pa nga sə a'am. Məsugurndolon sə miresl sə a'am a slabak, a njəvek ayak à kwalalan inde. Ata Yesu nà, winen apan i njak ahan.

²⁵ Njavar anahan ataya ta nay apan, tə pədək anan, ta jan, ta wa: «Ba Məduwen, mənuko apan dī lize. Tam mənuko ite!»

²⁶ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kə đəfen upo nga bayak a bay kələđaw?»

Coy Yesu a slabak hərom, a gafan 'am anà mad, a jan anà məsugurndolon sə a'am ahay tē mbəsak sa bal. Dekek, atə mad tə a'am tə tavay acəkan.

²⁷ Way ata a gan masuwayan anà đo ataya bayak awan. Anga nan ta ja, ta wa: «Dowan a anan ata nà, đo maw? Kwa atə mad tə məsugurndolon sə a'am ahay đukwen tə đəfan apan!»

Yesu a mbar anan đowan aya inde cew tə setene aya à nga inde

Markus 5.1-20; Lukas 8.26-39

²⁸ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a dəzle pa 'am sə bəlay, pa day uho su kon sə Gadarena ahay. A man ata nà, đowan aya inde cew, tə setene aya à nga inde. Tinen aday nà, ta ga zlawan cəvedabay. Anga nan, đo ahay tə mbəsakak sa zla ta man ata awan. Dowan ataya ta nay ahay à wulen sə jəvay ahay wa, tə zlangay tatə Yesu.

²⁹ Tə canan à Yesu cəna, ta zlah pi zek, ta wa: «Iken Wan a Mbərom, kə pəlay pumo wa həna kwayan'a nə maw? Ka nak sa naa ga alay tə manay kwayan'a mənjenja alay a Mbərom sa đaf ata sə dəzley ahay ca đaw?»

³⁰ Ta man a tinen ata dəren mənjoek nà, gadura ahay inde, tinen apan ti rac apa.

³¹ Setene ataya tə cəce pə Yesu a wa, ta wa: «Kak a nak sa razl manay nà, varan umo cəved mē ndəmad à gadura a anaya inde.»

³² Yesu a jan atan kutok, a wa: «Zlen uda awan!» Tə zləray ahay ù đo ataya wa, ta zla à gadura ahay

inde. Gadura ahay fok ite, ta haw kwa pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am mægujeguje wa à bəlay inde, tətah, tə lize uda awan.

³³ Do sa gan nga anà gadura ataya ta haw à wulen su doh. Ta jan anà do ahay way a sə təra pu do cew ataya awan, aday pə gadura ahay re.

³⁴ Do sə wulen su doh ahay fok, ta nay saa zlangay tə Yesu. Tə canan cəna, tə dubok anan Yesu, aday â zla ù kon a tinen ata wa.

9

Yesu a mbar anan dowan a inde mə təra à məndak awan

Markus 2.1-12; Lukas 5.17-26

¹ Natiya kutok, Yesu a ján à kwalalan inde maza awan, a takas bəlay, a ma way anahan à Kafarnahum, wulen su doh anahan.

² A wulen su doh ata wa, dowan aya inde tə gəban ahay do pə lala, winen mə təra à məndak awan. Yesu a canan anà adaf nga a tinen ata cəna, a jan anà dowan a mə təra à məndak ata awan, a wa: «Dəna uno, kə jalay awan sabay. Nə pəsek anan ines anak ahay coy.»

³ Aya əna, miter sə Tawrita ahay inde à man ata awan, tə jalay nə: «Dowan a anan, winen apan i jənan pa 'am anà Mbərom.»

⁴ Yesu a san abayak nga a tinen ata zle coy. Anga nan a wa: «Kə jilen way lelibay a matanan à mível a kwanay inde nə, angamaw?»

⁵ Ma da 'am a nə maw? Sa ja: “Nə pəsek anan ines anak ahay” ata daw, kabay sa ja: “Slabak, zla” ata daw?

⁶ Əna u no kâ sənən apan lele, nen Wan su Do nà, mægala uno inde sə pəsen anan ines à do ahay pə daliyugo.» A jan anà dōwan a mə təra à məndak ata: «Slabak, gəba lala anak, zla agay!»

⁷ Dōwan ata a slabak, a zla way anahan agay acəkan.

⁸ Do ahay tə canan anà way ata cəna, tə jəjar pi zek, aday tə həran nga anà Mbərom, anga kə varak anan mazlaḃ matanan ata anà do zənzen aya awan.

Yesu a ngaman anà Mata

Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32

⁹ Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan. Winen apan i zla ata nà, a canan à dōwan a inde tə ngaman Mata, winen mə njahay a ù doh sə cakal jangal. Yesu a canan cəna, a jan: «Pəruho azar!» Mata a slabak, a pərahan azar acəkan.

¹⁰ Tə njahay pə tuwez àga Mata kutok, Yesu tə njavar anahan ahay. Aday do sə cakal jangal ahay tu do sə atahasl azar aya bayak a ta zlak ayak re.

¹¹ Farisa ahay tə canan anà way ata cəna, tə cəce pə njavar anahan ataya wa: «Miter a kwanay nà, a pa way pə kərtek a tu do sə cakal jangal ahay, aday tu do sə atahasl ahay nà, angamaw?»

¹² Yesu a sləne anan lele nà, a jan atan, a wa: «Do dəvac a bay cəna, a gan may anà do sə disise bay, si do sə dəvac ahay.

¹³ Adəka bay, zlen saa tətak nà, 'am a ma ja à Deftere a Mbərom inde a anan: “U no do ahay tã gan sumor i zek ahay, bina u no tã vuro gənaw ma sla dungo aya bay.*” Nen a aday dukwen, na nay

* **9:13** Ca pə Hose'a 6.6.

ahay sa naa ngaman anà dō sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nà, sə ngaman anà dō sə atahasl ahay.»

Acəce way pə sumaya

Markus 2.18-22; Lukas 5.33-39

¹⁴ Natiya kutok, njavar a Yuhana ahay tə cəce pə Yesu wa, ta wa: «Manay tə Farisa ahay, ma ga sumaya kutok nà, njavar anak ahay nə ta ga itəbay angamaw?»

¹⁵ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, dō mə ngamay aya à man sə gəba dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya itədaw? Matanan bay! Əna pa pac a dō sə gəba dalay ata, tə bənak anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.

¹⁶ «Matana re, waya sə tapay zana wiya a pə zana anahan məduwer a anaw? Ibay. Anga à man sə banay anan nà, məgabəl sə zana wiya ata i zəga anan apan məke ana zana məduwer ata awan, i ngəraw.

¹⁷ Matana re, dōwan sa mbađ mahay mə kwasay a bay a à mbulo sa zlay məduwer a đukwen ibay†. Anga mahay mə kwasay a bay ata kà sak a kwasay nà, i ngəraw anan mbulo sa zlay a məduwer ata awan, aday mahay đukwen i mbađ à məndak, mbulo sa zlay kə nəsek asa re. Anga nan, suwan sa mbađ mahay mə kwasay a bay à mbulo sa zlay wiya awan. Ata, awan saa nes đukwen ibay.»

† **9:17** Mbulo sa zlay nà, way sa mbađ uda mahay sə Yahuda ahay. Aday đukwen, kak winen wiya awan nà, à alay ana mahay sə kwasay uda nà, a ngəraw bay.

Atə bahay a inde tə uwar sə laman alay à zana a Yesu ata awan

Markus 5.21-43; Lukas 8.40-56

¹⁸ Yesu winen apan i ja 'am anahan ataya nà, dōwan inde winen bahay awan, a zlak ayak. A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a jan, a wa: «Dəna uno kə məcak həna. Hayak àga nen. Kà daf apan alay anak aday à mbar ite.»

¹⁹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tə slabak, tə pərahan azar.

²⁰ Uwar a inde à man ata ite, winen dəvac a, ava kuro nga cew. Mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa. Anga nan, a nay ahay à wulen sə dō ahay ta sə dəba a Yesu. A dazlan, a laman alay nec anà 'am sə zana ana Yesu.

²¹ A jalay nà: «Kak nə njadək sə laman anà zana anahan a cəna, ni mbar asanaw!»

²² Yesu ite a mbəda 'am pə uwar ata, a canan, aday a jan: «Mazar uno, kə jalay awan bay, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak iken.» A alay ata awan ite, uwar ata a mbar acəkan.

²³ Yesu a dəzle àga bahay ata awan. A canan anà dō sa fa gingec ataya pi zek tu dō sa yam ataya fok nà,

²⁴ a jan atan, a wa: «Zlen à man a anan wa, anga dəna a anan kə məcak bay. A njak ahan ca.» Man su dō ataya tə mbasay apan.

²⁵ Ta razl anan dō ahay fok uho lele nà, Yesu a zla ù doh à man sə məsinde, a bənan anan alay anà dəna ata awan. Dəna ata a slabak hərom.

²⁶ Matana kutok, ləbara ata a ta 'am təday pə daliyugo ata fok.

Yesu a mbar anan hurof aya inde cew

27 Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan. Pə cəved anahan ata kutok, hufof ahay cew tə pərahan ayak azar, tinen apan ti zlah, ta wa: «Iken wan a Dawuda, mâ gak ï zek wa ite!»

28 Yesu a zla ù doh lele nà, hufof ataya tə hədəken ayak pə cakay. Yesu a cəce patan wa, a wa: «Kə dəfen upo nga ni mba apan sa mbar kwanay acəkan daw?»

Tə mbədəhan apan, ta wa: «Ayaw, mə dəfak apak nga.»

29 Natiya kutok, Yesu a laman atan alay pə ide, aday a wa: «Â tərak ikwen kawa ana kwanay sə dəfay upo nga ata awan.»

30 Ide a tinen ahay tə təba acəkan ngurret.

Pə dəba wa nà, Yesu a gafan atan 'am pi zek wa lele, a wa: «Kâ sa təkəren anan 'am a anan anà dowan bay jiga awan.»

31 Əna tinen ta zla cəna, tə təkər anan ləbara a Yesu kwa aha pə daliyugo ata fok.

Yesu a mbar anan dowan a inde maandakan awan

32 Dowan a abay hufof ataya tinen apan ti zla way a tinen mba, do ahay tə gəban ahay dowan a inde anà Yesu. Dowan ata a ja 'am bay, winen maandakan awan, anga setene inde anan à nga.

33 Yesu a razl anan setene ata awan, aday dowan a maandakan ata a dazlan sa ja 'am kutok. Way a sə tərə ata a gan masuwayan anà do ahay. Anga nan ta ja, ta wa: «Way kawa həna anan ata, dowan kə canak anan kula à Isəra'ila bay fok.»

34 Aya əna, Farisa ahay ta wa: «Sə varan məgala sa razl anan setene ahay nà, bahay sə setene aya awan.»

Do si mer su way ahay ta kac ike

³⁵ Yesu a bar à wulen su doh ahay, aday a zla pu kon pu kon. Winen apan i tətakan anan way anà do ahay ù doh sə wazay ahay. A taa wazan atan ləbara sə bahay ana Mbərom mugom awan. Kə mbərak anan do sə dəvac a tinen ahay fok, pi zek tu do mə təra à məndak aya fok re.

³⁶ Yesu a canan anà man su do ata cəna, ta gan ĩ zek wa, anga ta yak nga, tə dawarak kawa təman mənəna do sa gan atan nga ataya awan.

³⁷ Natiya kutok, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Way sa pa inde à guvo bayak a sə halan nga, əna do sə halan nga aya ta kac ike.

³⁸ Suwan gen anan kem anà bahay sə guvo awan, â zəga anan do ahay à guvo, anga sə halan nga anà way sa pa.»

10

Yesu a walay do maslan anahan ahay kuro nga cew

Markus 3.13-19; Lukas 6.12-16

¹ Natiya awan, Yesu a ngaman anà njavar anahan kuro nga cew ataya pə cakay anahan. A varan atan məgala sa razl anan setene ahay, aday sa mbar anan do sə dəvac ahay fok, tu do mə təra à məndak aya fok re.

² Sləmay su do maslan anahan a kuro nga cew ataya nà, həna: mama'am awan, Simon, dowan a Yesu sə ngaman Piyer* ata awan, tinen tə mərak anahan Andəre. Yakuba tinen tə mərak anahan Yuhana, tinen wan ana Zebede ahay.

³ Filip tə Bartilome, Tomas tə Mata do sə cakil jangal ata awan, Yakuba wan ana Alfa, Tade,

* **10:2** Kawa sa ja nà, Pəkərad.

⁴ Simon dō manidē sə Ruma ahay ata awan, tə apan Yudas Iskariyot dō saa ga daf pə Yesu ata awan.

Mer su way ana dō maslan a kuro nga cew ataya awan

Markus 6.7-13; Lukas 9.1-6

⁵ Yesu a slan anan dō maslan anahan ahay kuro nga cew ataya ta sa jan atan: «Kâ si zlen àga dō sə pəra ahay bay, kâ si zlen à wulen su doh sə Samariya ahay bay re.

⁶ Kî zlen asanaw cəna, pə cakay sə Isəra'ila ahay, tinen kawa təman mə lize ataya awan.

⁷ A man a kwanay sa zla fok, dîken atan anan nà: “Bahay a Mbərom winen bəse tə kwanay coy.”

⁸ Mbəren anan dō ahay à dəvac a tinen ahay wa. Slabiken anan dō ma mac aya re. Dō mə dugwad aya dukwen, mbəren atan aday zugol a tinen â ndav. Rəzlen anan setene à dō ahay wa. Kə njiden məgala ata dukwen kəriya awan, viren anan anà dō ahay kəriya cite.

⁹ Kâ sa gəben dala à alay bay, kwa dala sə gura, kwa sə gursa, kwa sə rəslom.

¹⁰ Kâ sa gəben tabay à alay bay, kâ sa gəben zana ahay cew bay, kâ si ren təkarak ahay saray cew bay, kâ sa gəben dəker à alay bay fok. Anga dō si mer su way cəna, i pa nà, way sə herreḅ anahan.

¹¹ «Ka sak a dəzlen à wulen su doh cəna, pəlen dō tədə i təma kwanay ata awan. Njihen àga winen hus à luvon a kwanay sa zla à man hinen.

¹² Kwanay apan ki i dəzlen àga dō nà, jen atan kawa həna a anan: “Zay â tərak ikwen.”

¹³ Ata kak dō su doh ataya tə təmahak kwanay nà, zay a kwanay â njahay patan acəkan. Aday kak

do su doh ataya tə təmahak kwanay bay ite cəna, zay a kwanay â may ahay pikwen.

¹⁴ Matana re, kak dowan aya tinen tə təmahak kwanay bay, kabay ta ngam sə sləne 'am a kwanay bay nà, zlen way a kwanay à man ata wa, aday kâ bəzləmen morbodok su kon a tinen pə saray a kwanay ahay wa.

¹⁵ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Pə luvon a aday Mbərom i gan sariya anà do sə daliyugo ahay ata nà, zek i naa dan anà do su kon ataya zal mbala ana Sodoma tə Gomora.†»

Dəce ahay inde pa 'am

Markus 13.9-13; Lukas 21.12-17

¹⁶ «Ni slan kwanay həna, kawa təman ahay à wulen sə kəla kiβe ahay inde. Anga nan, tərən do wurwer aya kawa dədew ahay, aday njihen səkəffe kawa badəbada ahay.

¹⁷ Ben nga a kwanay lele pu do sə daliyugo ahay wa, anga ti naa zla kwanay à man sə sariya ahay, ti naa ndəbay kwanay ù doh sə wazay ahay.

¹⁸ Ti naa ngəza kwanay pa 'am sə guverner ahay aday pa 'am sə bahay məduwen aya anga kwanay njavar uno ahay. Matanan ki gen side pa 'am a tinen ahay, aday pa 'am ana do sə pəra ahay re.

¹⁹ Kwa siwa siwa tə bənək kwanay à man sə sariya ahay nà, kâ sa jilen à mivel a kwanay inde: “Mi i ja həna nə maw, aday mi ja kəkəməw?” bay. Anga ki njiden 'am i nak ikwen ahay à nga inde à alay ata awan.

† **10:15** Ca pə Laataanooji 19.

²⁰ Anga 'am ata i nay ahay dukwen à nga a kwanay wa bay. Saa jak ikwen ahay nà, Apasay a Bəbay a kwanay Mbərom.

²¹ «Matanan, mərak ahay ti varan anan mərak a tinen ahay anà do ahay aday tâ vad atan. Bəbay ahay dukwen ti gan anà gwaslay a tinen ahay matana re. Gwaslay ahay dukwen, ti slabak pə bəbay a tinen ahay aday do ahay tâ vad atan re.

²² Do ahay fok ti nak ikwen idə anga kwanay njavar uno ahay. Əna dowan a kə səmak anan anà dəce ata hus à andav a inde nà, winen i tam.

²³ Kak do ahay ta gak alay tə kwanay ù kon ata nà, zlen way a kwanay ù kon hinen. Nen apən ni jak ikwen tə didem a həna: Nen Wan su Do ni may ahay nà, ki mben apən sə zlangay alay pu kon sə Isəra'ila fok aday bay.

²⁴ «Do sə jangay nà, i zalay miter anahan bay. Matanan, do sa ga mer su way àga do dukwen, i zalay bahay su doh ata bay re.

²⁵ Do sə jangay kà sak a dəzle ù doh anà do sə jangan ata awan, kabay do si mer su way dukwen kà sak a dəzle à məduwen sə mazlaḅ ana bahay su doh ata awan, ata winen kà slak kutok. Kak aday tə ngamak uno i nen bahay su doh “Bə'elzebul‡” nà, ti təra kwanay do su doh uno ahay fok à məndak kə zalak kutok bidaw?»

Lele sə jəjaran nà, anà wayaw?

Lukas 12.2-9

²⁶ «Anga nan, na wa: Kə jəjiren anan anà do sa ga alay tə kwanay ahay bay. Way mi dər aya fok ti kay

‡ **10:25** Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

ahay zek uho mba, aday 'am mə səsœk aya asəsœk fok, ti sləne zek kutok.

²⁷ Way uno sa jak ikwen mənuko taayak ataya fok, jen anan pə ide sə dō ahay fok kutok re. Way a kwanay sə sləne mə səsœk asəsœk ataya nà, jen anan pə zavay wa kutok.

²⁸ Kê jəjiren anà dō sa mba apan saa ndəvak ikwen anan sifa tətə ataya bay. Jəjiren anan adəka nà, anà Mbərom. Winen nà, i mba apan sə lize anan zlay si zek tə sifa a təkə à məkə sə mərda ata awan.

²⁹ Tə dala anak mənjoek nà, ti pəkak apan kədəye ahay ngwer cew bidaw? Kədəye ataya nà, inde kərtek sə slahay pa nga mburom wa à məndak mənəna Bəbay Mbərom sa gan may nà, inde daw?

³⁰ Kwanay həna dukwen, kwa sibœk sa nga a kwanay, tinen mə baslay aya fok kərtek kərtek.

³¹ Anga nan, na jak ikwen: Kê jəjiren bay, bina kwanay kə zilen kədəye ahay bayak a asanaw!

³² «Natiya, kak dōwan a kà jak pa 'am su dō sə daliyugo ahay “Nen dō a Yesu!” nà, nen dukwen, ni ja pa 'am ana Bəbay uno Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata: “Winen dō uno!” cite.

³³ Əna dōwan kà jak pa 'am su dō sə daliyugo ahay sa jəka a san nen Yesu bay cəna, nen dukwen ni jan anà Bəbay uno Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, na san anan bay ite re.»

Yesu a nay anan nə zay bay, əna maslalam

Lukas 12.51-53, 14.26-27

³⁴ «Natiya asa, kê jilen sa jəka na nay ahay nà, sə gəbay ahay zay bay. Na nay sə gəbay nə zay bay, əna maslalam.

³⁵ Nen na naa njak anan atə wan pi zek tə bəbay anahan, aday atə dəna dalay a pi zek tə may anahan, atə dalay sa wan pi zek tə jəje anahan.

³⁶ Saa təra pi zek do manide ahay nà, dowan aya ù doh pə kərtek ata awan.

³⁷ «Dowan a kà sak a pəlay bəbay anahan kabay may anahan zal sə pəlay nen cəna, winen kà slak njavar uno bay. Aday dowan kà sak a pəlay wan anahan kabay dəna anahan zal sə pəlay nen cəna, kà slak njavar uno bay re.

³⁸ Kak dowan a kə tavakak dədom anahan mə zləngad a aday kə pərahak uno azar bay cəna, kà slak njavar uno bay re.

³⁹ Dowan a kà nak anan sa tam anan sifa anahan tə alay anahan a cəna, i lize anan adəka bugol. Əna dowan a kə lizek anan sifa anahan anga nen ite nà, ata i njad anan way anahan adəka.»

*Mərdok anga sə təma njavar a Yesu ahay
Markus 9.41; Lukas 10.16*

⁴⁰ «Dowan a kə təmahak kwanay, a təma nà, nen awan. Aday do sə təma nen dukwen, a təma do sə slənay ahay nen ata awan.

⁴¹ Dowan a kə təmahak do maja'am a Mbərom anga winen do maja'am a Mbərom cəna, i njad mərdok anahan kawa ana do maja'am a Mbərom ata awan. Aday dowan a kə təmahak do didek a anga winen do didek a cəna, i njad mərdok anahan kawa ana do didek ata re.

⁴² Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kuwaya dowan a kə varak anan kwa a'am mə taslay a anà do ma kac a kərtek à wulen sə njavar uno a anaya anga winen njavar uno nà, i njad magwagway anahan acəkan.»

11

Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay ata, a slan do ahay à man a Yesu

Lukas 7.18-35

¹ Natiya kutok, Yesu a ndav anan sə dakan anan way anà njavar anahan ahay kuro nga cew ataya cəna, a zla way anahan à man maza aya awan, anga a nan sə tətakan anan aday sə wazan anan 'am a Mbərom anà do sə wulen su doh sa man ataya fok.

² A alay ata ite, Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata aday nà, winen à dangay. A sləne ləbara si mer su way ana Yesu Almasihu sa ga ataya nà, a slənay anan njavar anahan ahay ite, tã nay pə cakay ana Yesu

³ saa cəce panan wa: «Iken nà, Almasihu dowan a manay sə sləne i nay ahay mba ata daw? Kabay mâ ba do maza daw?»

⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Zlen, təkəren anan anà Yuhana nà, way a kwanay sə sləne aday way a kwanay sə canan ataya awan.

⁵ Hufof ahay tə təbak idə, vədal ahay tinen apan ti zla tə saray a tinen, aday do mə dugwad aya dukwen, zugol inde patan sabay anga tə mbərak. Mədəngazlak ahay, tinen apan ti sləne way tə sləmay a tinen ahay re, do ma mac aya tə slabakak ahay à məke wa, aday do mətawak aya tə slənek ləbara sa 'am mugom awan.

⁶ Ataslay mivəl i təran anà do aday kə mbəsakak sa daf upo nga itəbay ata awan.»

⁷ A alay a njavar a Yuhana ahay tinen apan ti zla way a tinen kutok ata nà, Yesu a dazlan sa jan 'am ana Yuhana anà man su do ata awan, a wa: «Ki

zlen à kibe à man sa saf inde nà, saa cay ahay pa maw? Pə gusuko aday maɗ winen apan i bal anan ata daw? A'ay!

⁸ Əna aday ka si cen ahay nà, pa ma kutok anaw? Pu do aday winen ma pak zana kəlfedeɗe aya ata daw? Do sa pak zana kəlfedeɗe aya dukwen, tinen nà, u doh sə bahay ahay.

⁹ Aka aday ka si cen ahay nə pa ma kərtek a kutok anaw? Pu do maja'am a Mbərom bidaw? Ayaw, winen do maja'am a Mbərom acəkan, aday nen ni jak ikwen nà, winen a zalay do maja'am a Mbərom ahay re.

¹⁰ Anga 'am inde mə vinde à Deftere a Mbərom inde, pə winen. Mbərom a wa: “Həna ni slan do maslan uno, i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.*”

¹¹ «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: A wulen su do sə njahay ahay pə daliyugo nà, dowan inde sə zalay anan Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata nà, ibay. Aya əna, do ma kac awan à bahay a Mbərom inde ata ite nà, winen a zalay anan Yuhana tə məduwen.

¹² Kwa a bənay ahay à alay Yuhana sə dazlan sə wazan anan 'am sə bahay a Mbərom anà do ahay hus ahay həna ata nà, do manide ahay inde ta gak vərəm tə bahay a Mbərom, aday a nan atan sə ngəzar anan.

¹³ Hus ahay pə Yuhana sə dəzley, Deftere Tawrita a Musa, tə Deftere mbala ana do maja'am a Mbərom ahay fok, ta jay ahay nà, pa 'am sə bahay a Mbərom awan.

* **11:10** Ca pə Malakiya 3.1.

14 Kak ki tēmihen 'am uno kəmaya, 'am ana Deftere sa ja pə amay ana Eliya ata nà, kè tərak tə Yuhana kutok.†

15 Sləmay inde pə dōwan a sə sləne 'am a anan cəna, à sləne.

16 «Do a wuswes anaya həna ata nà, ni ga atan minje nà, ta maw? Ni ga atan minje cəna, tə gwaslay ahay sə njahay pə zavay sə wulen su doh, ti zlahan ayak anà gwaslay sa day hinen ataya, ta wa:

17 “Ma fak ikwen ayak gungozl, kə gərven bay. Ma fak ikwen ayak gingec, kə yimen bay re!”

18 Bina Yuhana kà nak, a pa way sa pa kəray bay, a sa mahay bay re, ta ja apan ta wa: “Winen tə setene à nga!”

19 Nen Wan su Do na nak, na pa daf kəray, na sa mahay kəray. Tinen apan ti ja upo re, ta wa: “Cen apan! Dōwan a anan nà, dō sə kutov, dō sə vaway nga, aday winen car su dō sə cakal jangal ahay pi zek tu dō sə atahasl ahay.” Aya əna, dō ahay ti san kəlire‡ ana Mbərom winen lele, anga ti canan anà mer su way anahan sa ga ataya awan.»

Dəcə pu kon aya sə təma 'am a Yesu bay ataya awan

Lukas 10.13-15

20 Yesu a dazlan, a gafan 'am anà dō sə wulen su doh aya aday winen sa ga uda zek məduwen sə masuwayan anahan ahay ataya awan, anga tə ngəmak sa yam pə ines a tinen ahay itəbay ata awan.

† 11:14 Ca pə Malakiya 3.23-24. ‡ 11:19 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

²¹ A ja, a wa: «Iken, wulen su doh sə Kurajin, yam zek anak anga dæce i tak à nga. Iken, wulen su doh sə Baytisada dukwen, dæce i tak à nga re. Anga abay masuwayan aya ma ga à wulen su doh a kwanay ataya, tâ ga atan à wulen su doh sə Tirus tə Sidon nà, dō sa man ataya ti yam pə ines a tinen ahay bidaw? Ti pak zana sə mäsinde pi zek, ti kukot rəba pa nga aday sə dakay anan tə yimak pə ines a tinen ahay tə dīdek awan.

²² Anga nan, nen apan ni dakak ikwen anan həna: Pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana atə Tirus tə Sidon nà, i dan atan 'am kawa ana kwanay bay.

²³ «Iken Kafarnahum, a ga apak nà, Mbərom i cakaf wa iken à mburom dāw? Matana bay! Ki zla nà, à mæke sə mərda adəka coy. Anga masuwayan aya ma ga àga iken ataya nà, abay â ga nə tinen ma ga aya nə à wulen su doh sə Sodoma nà, ata tiya winen i ga inde hus biten cite re.

²⁴ Anga nan, ni jak ikwen: Pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana Sodoma i dan 'am kawa ananak bay.»

*Yesu i dakan anan cəved sa man uda anà dō ahay
Lukas 10.21-22*

²⁵ A alay ata awan, Yesu a ja, a wa: «Bəbay uno, iken Bahay sə bagəbaga mburom, iken Bahay sə daliyugo. Suse anak, anga kə dakak anan anan way a anaya anà gwaslay ahay, way ataya aday dukwen abay kə dərek anan pu dō sə kəlire ahay wa, pu dō sə asan way ahay wa.

²⁶ Ayaw, Bəbay uno, ka ga matanan, anga a zlak à nga anakiken awan.»

²⁷ Matanan, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bəbay uno kə varak uno anan way ahay fok. Dowan sa san Wan a Mbərom nà, ibay, si zek ana Bəbay Mbərom awan. Aday dowan sa san Bəbay Mbərom dukwen ibay, si nen wan anahan awan, tu do aday Wan a Mbərom a gan may sə dakan atan anan ataya awan.

²⁸ «Kwanay do ma ya nga aya, kwanay tə way ma ba aya pa nga ata awan, hayak ikwen ahay pə cakay uno, aday ki njiden sa man uda awan.

²⁹ Pərihen anan azar lele nà, anà 'am uno ahay, tətiken way pi nen wa, anga nen nə do səkəffe awan, ki gen dace à alay uno wa itəbay. Ata aday, sifa a kwanay ahay ti man uda awan kutok.

³⁰ Anga 'am uno ahay nen sa jak ikwen ataya nà, ti njahak ikwen pa may. Way nen sə dəfak ikwen uda pa nga ata nà, i ba pikwen bay.»

12

*Yesu nà, winen bahay sə luvon sa man uda awan
Markus 2.23-28; Lukas 6.1-5*

¹ Pə luvon a inde nà, Yesu tə njavar anahan ahay ta zla tə guvo sa ndaw. Njavar anahan ahay ta kad ndaw aday ta pa, anga may a han patan. Əna, pac ata nà, luvon sa man uda awan.

² Farisa ahay tə canan à way a tinen sa ga ata cəna, tə cəce pə Yesu a wa, ta wa: «Ca apan, njavar anak ahay nà, ta ga way aday tədə abay sa ga pə luvon sa man uda bay ata nə, angamaw?»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu do anahan ahay,

à alay a may a han apan ata itəbay dāw? A ga nə kəkəməw?*

⁴ Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom inde, a ray pen ma ga nga a anga Mbərom, ta pa tu dō anahan ahay. Aday abay tədə sa pa pen ataya nà, si dō sə gədan dungo anà way anga Mbərom ahay taayak bidaw?

⁵ «Kabay kula kə jingen Tawrita itəbay dāw? Do sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom nà, ta ga mer su way ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nə pac pac, kwa tə luvon sa man uda awan.† Tə winen ata təkə dukwen, ines inde patan ibay re.

⁶ Ni jak ikwen həna: Do sə zalay doh sə mazlaḅ a Mbərom inde həna à man a anan.

⁷ «Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà, Mbərom a wa: “U no dō ahay tâ gan sumor ï zek ahay, bina u no tē vuro gənaw ma sla dungo aya bay.‡” Ata nà, abay kə sənən anan 'am ata nà, ki viren anan ines anà dō mənəna ines ahay həna biten ataya bay.

⁸ Bina nen Wan su Do nà, nə lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

Yesu a mbar anan dōwan a inde ma mac alay awan

Markus 3.1-6; Lukas 6.6-11

⁹ Natiya awan, Yesu a slabak, a zla ù doh sə wazay a inde.

¹⁰ Dōwan a inde à man ata, winen ma mac alay awan. Aday dukwen Farisa ataya, a nan atan sa man anan mungok anà Yesu pa sa ga mer su way pə luvon sa man uda ata awan. Anga nan tə cəce

* **12:3** Ca pə 1 Samiyel 21.2-7. † **12:5** Ca pə Limle 28.9-10. ‡ **12:7** Ca pə Hose'a 6.6.

pə Yesu wa: «Tawrita a mənuko kə varak uko cəved sa mbar dō pə luvon sa man uda awan dāw?»

¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Hinahibay təman anak inde, aday kə slahak panak à məke inde nà, ki gəbay anan à məke wa, kwa â ga nə pə luvon sa man uda awan bidaw?

¹² Tə dīdem a nà, dō a zalay təman bidaw? Anga nan, cəved inde sa ga mer su way lele awan, kwa pə luvon sa man uda awan.»

¹³ Yesu a jan anà dōwan a ma mac alay a ata kutok: «Ndəđoy anan alay!» Dōwan ata a ndəđoy anan alay acəkan, alay anahan kə pəsakak kawa alay a hinen ata re.

¹⁴ Matana awan, Farisa ataya ta nay ahay uho, tə halay nga, aday tə pəlay cəved sə lize anan Yesu kutok.

Do si mer su way a Mbərom sə walay ata awan

¹⁵ Aday Yesu a sləne ləbara a tinen ata cəna, a slabak à man ata wa, a zla way anahan. Dō ahay tə pərahak anan azar bayak a re, aday a mbar anan dō dəvac aya fok.

¹⁶ A gafan atan 'am pi zek wa lele, tā sa jan anà dōwan winen wayaw bay.

¹⁷ Natiya awan, 'am a Mbərom sa ja tə dūngo ana Ezaya ata a təra dīdek a kutok. Mbərom a wa:

¹⁸ «Dō si mer su way uno nen sə walay ata, həna!

Winen nà, ləliwe uno awan,

nə taslay anan mível nə tə winen awan.

Ni slənak ayak apan Apasay uno.

I dakan atan anan dīdek uno anà dō su kon ahay fok.

¹⁹ I ngam sə təre tu dō bay, i zlah awan itəbay.

Dōwan sə sləne dūngo anahan pə cəved ibay.

- 20 Gusuko winen apan i kad coy dukwen, winen i ndav a wa bay,
 lalam winen apan i mbacay coy dukwen,
 winen i ndəvan wa alay itəbay re,
 hus pə luvon mbala didek anahan saa tavay
 nga ata awan.
- 21 Do ahay fok ti dəfan ide nà, anà sləmay anahan kərtək. §»

*Yesu a razl setene ahay tə məgala a Mbərom
 Markus 3.20-30; Lukas 11.14-23*

22 Pə dəba anahan a wa nà, tə gəban ahay dowan a inde, winen hurof awan, aday maandak a re, anga setene inde anan à nga. Yesu a mbar anan. Dowan ata a ja 'am, a canan ide kutok.

23 Way a sə təra ata a gan masuwayan anà man su do ata fok. Ta ja, ta wa: «Dowan a anan nà, winen Wan ana Dawuda mənuko sa ba ata bidaw?»

24 Aya əna Farisa ahay tə sləne cəna, ta ja, ta wa: «Dowan a anan nà, sə varan məgala sa razl anan setene ahay nà, Bə'elzebul* bahay sə setene ahay.»

25 Yesu a san ajalay nga a tinen a zle. Anga nan a jan atan, a wa: «À bahay a wura wura fok cəna, kak do anahan aya 'am kà zlak atan pi zek bay nà, bahay ata i nes wa. Wulen su doh a wura wura, gulom su doh a wura wura dukwen, kak do ahay uda ataya 'am kà zlak atan pi zek sabay cəna, i tavay nga sabay re.

26 Kak Fakalaw bahay sə setene ahay winen apan i razl setene ahay nà, 'am kà zlak atan pi zek

§ 12:21 Ca pə Esaaya 42.1-4. * 12:24 Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

tu dō anahan aya sabay. Matanan bahay anahan a i tavay nga sabay re.

27 Kak nen na razl setene ahay tə məgala ana Fakalaw nà, aday wan a kwanay ahay ti sa razl setene ahay nə tə məgala à waya kutok asa anaw? Anga nan, sa naa mak ikwen anan mungok nà, wan a kwanay aya awan.

28 Tə dīdem awan, na razl setene ahay tə məgala sə Apasay a Mbərom. Matanan re, ki sənən anan kutok, bahay a Mbərom kà nak ahay à wulen a kwanay.

29 «Matana re, dōwan saa zlan ù doh ù dō gədan a saa ngəzəray panan way anahan ahay nà, ibay. Si kə lahak apan kurre kə jawak anan dōwan ata awan, aday i saa mba apan sa zlan ù doh sa ray panan way anahan ahay nà, na.

30 «Dowan aday winen ti nen bay cəna, ata winen dō manidə uno. Dowan a kà mak uno zek sə halan nga anà dō ahay bay, ata winen a i tan atan 'am.

31 Anga nan ni jak ikwen həna, dō zənzen a kə nəsek kabay kə jənak anan pa 'am anà Mbərom nà, Mbərom i pəse anan ines anahan ata awan. Aya əna, kak dōwan a kə jənak anan pa 'am anà Apasay Cəncan a nà, ata Mbərom i pəsen anan ines anahan ata itəbay fok.

32 Matanan re, kwa dōwan a nə a ja 'am lelibay a pa Wan su Do, Mbərom i pəsen anan ines anahan ata, əna dō sa ja 'am lelibay pa 'am ana Apasay Cəncan ata nà, Mbərom i pəsen anan ines anahan ata kula ite sabay, kwa həna pə luvon sə biten, kwa pə luvon saa nay.»

*Dədəzl si sé tə wan anahan aya awan
Lukas 6.43-45*

³³ «Kak dədəzl si sé a nə sumor a cəna, wan anahan a i təra sumor a re. Aday kak dədəzl si sé a nə sumor a bay ite, ata wan anahan a dukwen nə sumor a bay re cite. Anga nan, ta san dədəzl si sé nə, pa wan a wa.

³⁴ Kwanay aday nə, zahav su kòn ahay, ki mben apan sa ja 'am lele aya nə kəkəməw? Bina təbəlem su do a ja nə way sa nay ahay à mivel anahan wa.

³⁵ Do lele a nə, a san sa ja 'am zle ləfədəfədə, anga 'am anahan ata a nay ahay nə, kwa à mivel anahan lele ata wa. Matanan, do sə huwan dukwen a ja nə 'am sə huwan, anga 'am anahan ata a nay ahay nə, kwa à mivel anahan a lelibay ata wa re.

³⁶ Nen ni jak ikwen həna: Pə luvon a Mbərom sa ga sariya ata nə, do ahay ti mbədahan apan anə nga a tinen ahay pa 'am a tinen ahay ma ja aya lelibay ataya fok.

³⁷ Mbərom i ban iken, kabay i mbəsak iken nə, anga 'am anak ma ja awan.»

*Do ahay ta gan may Yesu à gan atan masuwayan
Markus 8.11-12; Lukas 11.29-32*

³⁸ Natiya awan asa, do ahay à wulen sə Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya ta jan anə Yesu, ta wa: «Miter, a nan umo, ga masuwayan sə way kərtek sə dəkay anan nə, Mbərom a sə slənay ahay iken acəkan ata awan.»

³⁹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Do sə biten ahay nə huwan aya fok, do sə mbədahan loen anə Mbərom ahay. Tinen ta gan may nə, anə masuwayan. Əna ti canan anə masuwayan sə

awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, do maja'am a Mbərom ata aday.†

40 Kawa ana Zonas sa ga luvon ahay maakan à kutov sə kələf məduwen a inde ata nà, nen Wan su Do ni ga matanan luvon ahay maakan à məkə inde re.

41 Pə luvon sə sariya a Mbərom saa ga ata nà, do sə Nəniwe ahay ti slabakay ahay uho pə kərtek a tu do sə biten a anan ataya, ti gan atan sariya. Anga do sə Nəniwe ahay nà, tə sləne wazo ana Zonas cəna, ta yam pə ines a tinen ahay. Aday dukwen, do sə zalay Zonas winen inde à man a ana awan.

42 «Pə luvon sə sariya nà, bahay sə Saba dukwen i slabak sa gan sariya anà do sə biten a anaya awan. Anga kwa winen dərən təkede nà, kà nak ahay sa naa pəkak ayak sləmay pa 'am ana bahay Sulimanu, ma ja aya tə kəlire ata awan‡. Əna, cen apan həna kutok, do sə zalay anan Sulimanu tə məduwen dukwen, winen inde à man a ana awan. Əna hwiya dowan a ngam sə sləne 'am anahan bay re.»

Amay ana setene à mivəl su do inde

Lukas 11.24-26

43 «Setene kà nak ahay ù do wa nà, i zla à man kiβe inde saa bar, saa pəlay man sa man uda awan. Əna kə njadak man bay nà,

44 i jan anà nga anahan: “Suwan ni ma ù doh uno nen a sa nay ahay wa ata awan.” Kà sak a may ahay nà, i tan à nga anà doh anahan a mama'am ata mə ndakay awan, mə faday a lele, dowan uda ibay.

† 12:39 Ca pə Zonas 1 - 4. ‡ 12:42 Ca pə 1 Laamiiβe 10.1-13.

⁴⁵ Aday cəna, i ma pə dəba, i ray ahay apan setene azar aya cuwbe, sə zalay anan tə huwan asa, ti nay, ti njahay à dōwan ata inde. Aday anjahay ana dōwan ata nà, lelibay zal pa sə kukwa ata wa asa. Natiya dukwen, i təran anà dō sə biten a huwan ataya fok nà, matanan re.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan

Markus 3.31-35; Lukas 8.19-21

⁴⁶ Yesu winen apan i jan 'am ata anà dō ahay mba, mərak anahan ahay tatə may anahan ta nay, tə tavay uho. Ta gan may sa ja 'am tə winen.

⁴⁷ Dowan a a jan anà Yesu, a wa: «Atə may anak tatə mərak anak ahay, tinen mə tavay aya uho. A nan atan sa jak 'am.»

⁴⁸ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «May uno nà, wayaw? Mərak uno ahay nà, maya anaw?»

⁴⁹ A sukwe alay pə njavar anahan ahay, a wa: «Sə təra mərak uno ahay aday may uno nà, tinen.

⁵⁰ Anga dō sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, sə təra may uno tə mərak uno nə winen adəka.»

13

Jike su dō sa casl ndaw

Markus 4.1-9; Lukas 8.4-8

¹ Natiya kutok, pə luvon ata kərtek awan, Yesu a nay ù doh wa, a zla way anahan sa jan 'am anà dō ahay pa 'am sə bəlay.

² Dō ahay bayan a tə mindel ta nay ahay pə cakay anahan. Anga nan, a jan way anahan sə njahay à kwalalan inde. Dō ahay ite tə tavay pa 'am məguguje.

³ Yesu a dɔ́kan atan anan way ahay bayan a tɔ́ jike ahay.

A jan atan, a wa: «Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw.

⁴ Winen apan i casl ndaw ata kutok, zahav a guce panan pə cəved, aday məvuhom ahay tɔ́ dagay anan.

⁵ Zahav azar a, a guce pə saray pəkərad, ta hay ahay bəse, anga yugo inde bayan a ibay.

⁶ Əna pac a sləray cəna, a butoy anan aday a vak anan, anga sləlay a ibay.

⁷ Zahav mə mbəsakan a à alay inde ata a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tɔ́ adak, əna adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay.

⁸ Əna zahav azar awan, a guce à məndak pə yugo lele awan. Ta nah bine siwaw nə, nga sa ndaw kərtek a cəna, hawal sa ndaw apan nə səkət, azar a kwa kuro mbərka, hinen ahay dɔ́kwen inde apan kwa kuro maakan.»

⁹ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Sləmay inde pə dɔ́wan a nə, à sləne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tɔ́ jike nə angamaw?

Markus 4.10-12; Lukas 8.9-10

¹⁰ Pə dɔ́ba anahan a wa nə, njavar anahan ataya ta zla à man anahan sə cəce panan, ta wa: «Ka taa jan 'am anà dɔ́ ahay tɔ́ jike nə, angamaw?»

¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay nə, way mi dər aya à bahay a Mbərom a inde ata nə, winen a kà gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Aday dɔ́ a azar a nə, Mbərom kə varak atan cəved sa san anan itəbay.

12 Do aday way anahan ahay inde nà, i njad apan re, way i ga inde apan bayan a kutok. Əna, do aday awan anahan inde ibay ata, i lize anan mbala anahan a mənjoek ata re.

13 Natiya, na jan atan 'am tə jike nà, anga ti ca apan, əna tə canan bay, ti pak apan sləmay, əna tə sləne bay, ti san awan bay re.

14 'Am mbala ana Ezaya sa ja ata a təra patan kutok. Mbərom a wa:

“Ki pəken sləmay, əna ki slənen awan bay.

Ki cen apan tə idə, əna ki cinen anan anà awan bay.

15 Anga do ataya nà,

tə tacak anan idə, anga aday t̄ canan anà awan bay,

tə dəngəzlak anan sləmay a tinen, anga aday t̄ sləne awan bay,

tə dərzlak anan mivəl a tinen, anga aday t̄ san awan bay.

Bina, abay ti mbəđahan ləen anà ines a tinen ahay, aday ni mbar atan.*”

16 «Əna kwanay nà, tislən mivəl, anga idə a kwanay ahay tə canan à way ahay zle, sləmay a kwanay dukwen ti sləne way ahay re.

17 Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Do maja'am a Mbərom ahay bayan a pi zek tu do dīdek aya bayak a ta gak anan may sə canan à way a kwanay a sə canan həna ata awan, əna tə canak anan anà awan bay. Ta gan may sə sləne way a kwanay a sə sləne həna ata awan, əna tə slənek awan bay re.»

* 13:15 Ca pə Esaaya 6.9-10.

Yesu a p̄sək anan jike su d̄o sa casl ndaw ata awan

Markus 4.13-20; Lukas 8.11-15

¹⁸ «Natiya kwanay nà, s̄enen anan jike su d̄o sa casl ndaw ata kutok:

¹⁹ Kuwaya, d̄owan a k̄è sl̄nek l̄abara s̄ə bahay a Mb̄erom, aday k̄è s̄enak anan bay c̄əna, D̄o s̄ə S̄əd̄ək a nay ahay, a wud̄eh anan way a ma casl a à miv̄el anahan inde ata awan. C̄əv̄ed̄ aday zahav s̄ə guce apan ata nà, a ga minje tu d̄o matanan ata awan.

²⁰ D̄o maza aya ite, tinen ta ga minje t̄ə saray p̄ək̄er̄ad̄, zahav s̄ə guce apan ata awan. Tinen nà, t̄ə sl̄nek 'am a Mb̄erom c̄əna, t̄ə t̄əma anan t̄ə ataslay miv̄el awan.

²¹ Əna, 'am ata a pak sl̄lay à miv̄el a tinen inde bay. Ti njahay m̄ənj̄ək̄ c̄əna, d̄əce i tan atan à nga, kabay ajugwar 'am i nay ahay patan anga 'am ana Mb̄erom nà, ti mb̄əsak c̄əv̄ed̄ sa 'am a Mb̄erom.

²² D̄o maza aya ite, tinen ta ga minje t̄ə wulen s̄ə adak zahav s̄ə guce uda ata awan. Tinen t̄ə sl̄nek anan 'am a Mb̄erom nà, ti sapat zek t̄ə way s̄ə daliyugo ahay, ti gan may à zlīle s̄ə daliyugo ahay. Way ataya nà, ti b̄ənan m̄biȳed̄ anà 'am a Mb̄erom aday à nah bay.

²³ Əna d̄o azar aya nà, tinen ta ga minje t̄ə yugo lele awan, zahav s̄ə guce uda ata awan. Tinen kutok, t̄ə sl̄nek 'am a Mb̄erom nà, ti san anan. Anga nan, ta zla nga uho pa 'am a Mb̄erom. Ti nah aday hawal sa ndaw ahay ti ga patan n̄ə s̄ək̄at, kwa kuro m̄b̄ərka, kabay kwa kuro maakan.»

Jike s̄ə azay sa sla à wulen sa ndaw inde

24 Asa, Yesu a gan atan jike maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje tu do aday a zla à guvo, a casl ndaw.

25 Əna luvon a ga bine siwaw nà, à alay a do ahay tinen apan ti njak ahan ata nà, do manide a zla à guvo ata ite, a casl uda azay sa sla pa nga ana ndaw, a zla way anahan.

26 Ndaw a hay, a har, a zla nga uho cəna, azay sa sla ata a ha, a har, a kay anan nga anahan uho cite.

27 Do sa ga mer à guvo ana dowan ata ataya ta zla à guvo nà, ta may, ta jan: “Ka casl à guvo nà, ndaw asənə, aday azay sa sla a hay ahay uda awanaw?”

28 A mbəfahan atan apan, a wa: “Sa casl uda nà, do manide uno.” Do ataya tə cəce panan, ta wa: “A nak mē ndaha anan wa həna daw?”

29 A mbəfahan atan apan: “A'ay, anga ki i ndihen anan pi zek ta ndaw!

30 Mbəsiken anan tâ nah pi zek hus pə luvon sa car ndaw aday. Ata ni jan anà do si mer su way uno ahay: Binen anan azay sa sla, viken anan, aday hilen anan nga anà ndaw i de uno kutok.”»

Jike sə zahav sa wan sə bəzan

Markus 4.30-32; Lukas 13.18-19

31 Yesu a jan atan 'am sə jike maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta wan sə bəzan†. Do a gəba wan awan, a casl anan à guvo anahan inde.

32 Wan sə bəzan nà, ma kac a à wulen sə zahav sə dədazl sə way sə kiə ahay fok. Əna kak ta sak a casl anan aday kà hak ite nà, a har a zalay dədazl si sé azar aya tə məduwen. A har dukwen, kawa

† 13:31 Yesu a ga minje nà, ti sé sə àga tinen a inde.

dədəzl si sé məduwen aya re. Məvuhom ahay ta mba apan sə njahay uda tu doh.»

Jike sə wudəh

Lukas 13.20-21; Markus 4.33-34

³³ Yesu a zəgahan atan anan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nə tə wudəh. Uwar a ra mənjoek, a gan anan, a pak pə nuko anahan gəsədəf maakan. A laḅ anan nə, nuko ata fok a kwasay, a zlambər.»

³⁴ Natiya kutok, Yesu a jan 'am a anaya anə man su ḁo ata fok nə tə jike. Kə jak atan 'am sə awan maza mənjenə jike bay.

³⁵ A ga matanan nə, aday 'am a Mbərom mbala Ezaya sə vinde anan ata ə tərə, bina Mbərom a wa: «Ni jan atan 'am tə jike, ni dakan atan anan way mi ḁer a, kwa ə alay a daliyugo ḁukwen mə ndakay a fan bay ataya awan.‡»

Yesu a pəsak anan jike sə azay sa sla ə wulen sa ndaw ata awan

³⁶ Aday kutok, Yesu a mbəsak anan man sə ḁo ahay ahay uho, a zla way anahan ù doh. Njavar anahan ataya tə həḁəken ayak pə cakay, ta jan: «Pəsakan umo anan ahay jike sə azay sa sla ə wulen sa ndaw inde ata awan.»

³⁷ Yesu a jan atan, a wa: «ḁo sa casl ndaw, winen Wan su Do.

³⁸ Guvo a nə, daliyugo. Ndaw a nə, ḁo sə ḁəfan apan ə Mbərom ataya awan. Azay sa sla kutok nə, ḁo sə ḁəfan apan anə ḁo sə huwan ataya ite re.

‡ 13:35 Ca pə Jabuura 78.2.

³⁹ Do sə Sədcək sa casl azay sa sla ata nà, Fakalaw. Alay sa car ndaw đukwen, luvon sa ndav anan daliyugo. Do sa car ndaw ahay đukwen, tinen maslay a Mbərom ahay.

⁴⁰ Kawa ana đo sa ra azay sa sla aday a vak anan ata nà, way i təra pə luvon sa ndav anan daliyugo đukwen matanan.

⁴¹ A alay ata nà, nen Wan su Do, ni slənay ahay maslay uno ahay aday ti fakan wa alay anà đo sə huwan ahay aday sa man zek anà đo ahay sa ga ines ataya fok à bahay a Mbərom wa.

⁴² Ti lar atan đukwen à bərom sə uko inde. A man ata awan, ti yam ta sa rac slan ngərcəca.

⁴³ A alay ata kutok, do đidek aya nà, ti dav kawa pac à bahay a Bəbay a tinen Mbərom inde. Do aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am a anan!»

Jike sə zlile mi đer aya awan

⁴⁴ «Bahay a Mbərom a ga minje nà, tə zlile mi đer a à guvo. Do a njad anan, a đer anan maza awan, a zla tə ataslay mivel awan. A sukom anan dala tə way anahan ahay fok, a sukom anan guvo winen sa đer anan uda zlile anahan ata kutok.

⁴⁵ «Asa, bahay a Mbərom a ga minje tu do sa ga masa tə mədine ahay.

⁴⁶ A njad mədine lele awan, a sukom anan dala tə way anahan ahay fok, aday a sukom anan mədine ata kutok.»

Jike sə kələf à zuvo inde

⁴⁷ «Matanan re, bahay a Mbərom a ga minje nə tə zuvo ma lar a à dəlov inde, a ray ahay kələf ahay bayan a cara cara ata awan.

⁴⁸ A rah lele nà, dō sa ban kələf ahay tə ngəzahay anan uho kutok. Ti pəkay anan wa kələf ahay pə məgujunguje, tə walay a wa kələf lele aya à mbulo, aday kələf lelibay ataya dukwen tə guce atan.

⁴⁹ Way i naa təra pə luvon sa ndav anan daliyugo dukwen matanan. Maslay a Mbərom ahay ti nay ahay, ti walay anan dō sə huwan ahay à wulen su dō didek aya wa.

⁵⁰ Ti lar anan dō sə huwan ahay à bərom sə uko inde, aday ti yam ta sa rac slan a ngərcəca à man ata awan.»

Jike sə way məduwer aya pi zek tə way wiya aya awan

⁵¹ Yesu a cəce way pə njavar anahan ahay wa kutok: «Kwanay kə sənən way a anaya fok daw?»

Tinen ite tə mbəfahan apan, ta wa: «Ayaw, mə sənək.»

⁵² Anga nan, Yesu a jan atan kutok: «Kak miter sə Tawrita inde, aday kə dakak anan 'am sə bahay a Mbərom nà, kə tərak kawa bahay su doh sa ray anan way anahan ahay məduwer aya ù doh wa pi zek tə way wiya aya təke def uho ata awan.»

*Dō sə Nazaratu ahay tə dəfak nga pə Yesu bay
Markus 6.1-6; Lukas 4.16-30*

⁵³ Yesu a ndav anan sa ja 'am ataya nà, a zla way anahan

⁵⁴ à Nazaratu, kon anahan a sa har uda ata awan. A dazlan, a zla ù doh sə wazay, a tətakan anan way anà dō ahay à man ata awan. 'Am anahan ataya a gan atan masuwayan, aday ta wa: «A njaday ahay kəlire sə asan way ata awanaw? Aday a mba apan sa ga masuwayan a anaya nà, waya sə varan gədan ata anaw?»

⁵⁵ Winen nà, wan ana dō sə cəced dədom ba? May anahan dukwen Mariyama. Məran aya dukwen, dā san atan zle, atə Yakuba tə Yusufu tə Simon tatə Yuda.

⁵⁶ Mərak anahan ahay dəna aya dukwen, dā san atan zle lele, tinen pə cakay a mənuko. Aday winen a njaday gədan matanan ata awanaw?»

⁵⁷ Anga nan, tə ngəmak sa daf nga pə Yesu bay.

Yesu a jan atan kutok: «Dō ahay ta gan nga anà 'am ana dō maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan awan, aday ù doh anahan a nà, dowan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»

⁵⁸ Yesu a ga masuwayan sə way à man ata nà, mənjoek ca, anga tə təmahak sa daf apan nga bay.

14

Amac ana Yuhana, dō sa gan baptisma anà dō ahay

Markus 6.14-29; Lukas 3.19-20, 9.7-9

¹ Ihe, à alay ata nà, Hiridus nə bahay a pə daliyugo sə Galile. A sləne pə ləbara ana Yesu nà,

² a jan anà dō anahan ahay, a wa: «Dowan ata nà, i ga nə Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata kà mak uho. Anga nan, a mba apan sa ga masuwayan sə way ahay nà, na.»

³⁻⁴ Kwakwa ata nà, Hiridus a gəba anan Hirudiya, uwar ana wanbay anahan a inde, tə ngaman Filip. Anga nan, Yuhana a jan, a wa: «Ki jipen pə uwar tə mərak anak nə, lelibay. Way ata nà, ines!» Anga nan kutok, Hiridus a jan anà dō ahay tâ ban anan Yuhana. Ta ban anan, tə dəfak anan ayak ù doh sə dangay.

⁵ Anga nan kutok, a nan anà Hiridus sa vad anan Yuhana. Aya əna, kə vəđak anan bay, anga a jəjaran anà Yahuda ahay, bina ta ca pə Yuhana nà, dō maja'am a Mbərom wanahan.

⁶ Pa pac a inde kutok, azar uko sə bayak pə luvon sə wahay anan bahay Hiridus a ga. Dəna a Hirudiya a inde, a nay, a gərvan pa 'am anà Hiridus tu dō anahan mə ngamay ataya. Agərav ata a zlan à nga anà Hiridus,

⁷ a mbađay i varan way anà dəna ata kawa anahan saa cəce panan ata fok.

⁸ Dəna ata ite, a zla à man ana may anahan, a cəce panan: «Nê cəce nə maw?»

May anahan a jan nà: «Cəce nà, tê gəđak ahay nga a Yuhana.»

A may à man ana Hiridus, a cəce: «U no ki gad anan nga anà Yuhana, aday vuro anan ahay həna à kwatama inde.»

⁹ Way a mə cəce ata kà zlak anan à nga anà Hiridus sabay. Əna ɓa kə mbađak anan pa 'am ana dō anahan mə ngamay aya coy. Natiya kutok a jan anà suje ahay tê varan ahay nga a Yuhana anà dəna ata kawa anahan sə cəce ata awan.

¹⁰ Suje a zla ù doh sə dangay saa gəđay ahay nga ana Yuhana.

¹¹ Ta nay anan ta nga a Yuhana ma đaf a à kwatama inde, tə varan anan anà dəna a Hirudiya ata kutok. Winen ite a təma anan cəna, a varan anan anà may anahan.

¹² Njavar a Yuhana ahay ite, ta zla ù doh sə dangay, tə gəɓay anan məsinde ana Yuhana, ta la anan. Pə dəɓa anahan a wa, ta zla sə təkəren 'am ata anà Yesu.

Yesu a varan way sa pa anà dō ahay ti ga mbulo dara

Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17; Yuhana 6.1-14

¹³ Yesu a sləne Yuhana kè məcak cəna, a slabak à man ata wa, a ján à kwalalan inde tə njavar anahan ahay dəkdek, a zla way anahan kəcah pə dō ahay wa à kiβe. Dō ahay tə sləne sa jəka tinen à kiβe ata nà, ta nay ahay à wulen su doh ahay wa, tə pərahan azar à kiβe tə saray.

¹⁴ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa cəna, a canan anà dō ahay bayak awan. Dō ataya ta gan i zek wa. A dazlan, a mbəran atan anan dō sə dəvac a tinen ahay.

¹⁵ Suko a ga bine siwaw nà, njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Luvon winen apan i ga! Aday həna dukwen mənuko à man kiβe. Suwan, mbakan cəved anà dō ahay t̄a zla à wulen su doh ahay. Ata ti njad sə sukom way sa pa ahay.»

¹⁶ Yesu ite, a mbədfahan atan apan, a wa: «Ti gan may sa zla à man a bay, əna kwanay a viren atan way sa pa awan.»

¹⁷ Tinen ite tə mbədfahan apan re, ta wa: «Awan inde pumo ibay! Inde həna dukwen si tapa sa pen ahay dara tə kələf ahay cuwcuwwe coy.»

¹⁸ Yesu a jan atan: «Hayak ikwen anan ahay!»

¹⁹ A jan anà dō ahay t̄a njahay pa nga sə gujed à məndak. A gəba anan tapa sa pen a dara ataya, tə kələf a cew ataya awan. A ca idə à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan tapa sə pen ataya i zek wa, a varan anan anà njavar anahan ahay, aday t̄a gəzlan anan anà dō ahay.

²⁰ Dō ataya fok ta pak, tə rahak bəh bəh. Njavar anahan ahay tə halan nga anà mə mbəsak ataya

nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew re. ²¹ Do sa pa way à man ata dukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a dəkdek aday nà, ta ga mbulo đara, mənjàna sə baslay anan uwar ahay pi zek tə gwaslay aya awan.

*Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray
Markus 6.45-56; Yuhana 6.15-21*

²² Pə dəba ana way ata wa kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tã ján à kwalalan inde, aday tã lahan pa 'am sa zla pa day sə uho. Winen awan, i i mbəsak anan do ahay à dəba a tinen wa.

²³ Tə gəzla nga tə do ahay lele nà, a zla way anahan à bəzlom saa ga amboh, winen a taayan. Luvon a ga apan à man ata awan.

²⁴ A alay ata nà, kwalalan winen daren coy. Mad winen apan i vawan nga anà kwalalan pa nga sə a'am, anga tə zlangay uda awan.

²⁵ Aday ide kə cədek lele fan bay, Yesu a zla pə cakay a tinen cukwe cukwe pa nga sə a'am tə saray.

²⁶ Njavar anahan ataya tə canan winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am ata cəna, tə jəjar pi zek yibyeḅ, ta wa: «Həna anan nà, mədahan.» Ta ma nga sa zlah pi zek, anga zlawan cərkəke.

²⁷ Aya əna Yesu a canan atan cəna, a jan atan ayak 'am a kwayan'a, a wa: «Bənen mbac lele, nen awan, kə jəjiren bay.»

²⁸ Piyer a jan 'am, a wa: «Bahay uno, kak iken acəkan nà, jo ahay i nen nà zlak ayak pa nga sə a'am tə saray a ite kwa!»

²⁹ Yesu a jan ahay: «Hayak!»

Piyer a dazay à kwalalan wa ca, a zla à man a Yesu tə saray aday pa nga sə a'am acəkan.

³⁰ Əna a canan ayak anà mađ nà, a ma nga sə jəjar, aday a dazlan kwayan'a sə kəkar à a'am inde. Winen ite a zlah pi zek, a wa: «Bahay uno, tam nen ite!»

³¹ Natiya Yesu a bənan alay bəse, aday a jan kutok: «Ađaf nga anak a kac ike đaw? Sa gak hiyem hiyem nə maw?»

³² Ta ján way a tinen à kwalalan inde cew maya awan cəna, mađ a mbəsak sa bal cite.

³³ Njavar anahan a azar ataya tə həran nga, ta wa: «Acəkan, tə dīdem a nà, iken nə Wan a Mbərom.»

³⁴ Tə takasay ahay pa day sə agay lele nà, ta zla ù kon sə Gənesaret.

³⁵ Do su kon ataya ta san anan Yesu lele cəna, ta tar anan 'am a pə daliyugo a tinen fok. Anga nan, do ahay ta ray anan ahay do sə đəvac ahay fok.

³⁶ Ta gan amboh â mbəsakan cəved anà do đəvac ataya tê laman alay kwa anà 'am sə zana anahan, aday tâ mbar ite. Do sə laman ataya fok, tə mbərak acəkan.

15

Atətak way sə bije ahay

Markus 7.1-13

¹ Natiya kutok, Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya ta nay ahay kwa à Urəsalima wa, pə cakay ana Yesu. Tə cəce panan, ta wa:

² «Njavar anak ahay nà, tə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay bay nə angamaw? Bina, ta

pa daf mənɟəna sə banay alay kawa atətak way sə bije ahay.»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Aday kwanay dukwen, tə atətak way a kwanay nà, kə nəsən anan 'am a Mbərom angama kəla anaw?

⁴ Anga Mbərom a ja nà: “Dəfan apan anà bəbay anak tə may anak*” aday “Kuwaya dowan a kà jak 'am lelibay a pə bəbay anahan kabay pə may anahan nà, sa vad anan.†”

⁵ Əna kwanay ki jen nà, kak dowan a kà jak anan anà bəbay anahan kabay anà may anahan: “Way uno abay saa mak anan zek ata nà, kə tərak anà Mbərom.”

⁶ Ata i dəfan apan anà atə bəbay tə may sabay. Matanan kutok, kə nəsən anan way a Mbərom ma ban awan, anga sə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay.

⁷ Kwanay aday nà, mbaɟəmbaɟa aya awan. Ezaya kà jak pikwen 'am a Mbərom didəm awan, Mbərom a wa:

⁸ “Do anaya tə həro nga nà, ta 'am dəkdek, mivəl a tinen aya nə dəren ti nen.

⁹ Tinen apan ti dukwo gərmec ù vo nə kəriya awan. Bina tinen apan ti tətakan anan anà do ahay nà, way sa nga a tinen ahay dəkdek.‡”»

Way sa ga məsagar pu do

Markus 7.14-23

¹⁰ Yesu a ngaman ayak anà do ahay tâ nay pə cakay anahan. A jan atan, a wa: «Pəken uno sləmay, sənen 'am a anan.

* 15:4 Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16. † 15:4 Ca pə Gurtaaki 21.17; Farillaaji Lewiŋko'en 20.9. ‡ 15:9 Ca pə Esaaya 29.13.

11 Saa ga mäsagar pu dō nà, way sa zla ta 'am ì zek su dō ata bay. Əna way sa ga mäsagar pu dō nà, way sa nay ta 'am ì zek wa adəka.»

12 Njavar anahan ahay tə hədəken ayak pə cakay ta jan, ta wa: «'Am anak a sa ja ata nà, kə cəbak anan anà Farisa ahay nə, ka san bidaw?»

13 Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Zahav sə way a aday Bəbay uno winen à bagəbaga mburom ata sa casl bay ata cəna, ti ndaha wa zek.

14 Mbəsiken atan. Tinen nà, hufof sə bənan alay anà hufof ahay adəka. Kak aday dō hufof a winen apan i bənan alay anà dō hufof a cəna, ti slahay nə cew maya à gujar inde.»

15 Natiya kutok, Piyer a jan, a wa: «Dakan umo anan 'am sə jike ata ite!»

16 Yesu a mbədahan apan, a wa: «Hus həna dükwen, kwanay kə sənən fan bay daw?»

17 Way sa zla ì zek su dō ta 'am nà, a zla nə à kutov a way anahan, a may uho tə mətilen, kə sənən bay re daw?

18 Əna way sa nay uho ù dō wa ta 'am nà, a nay ahay nə kwa à mivəl wa. Ata sa ga mäsagar pu dō nà, way ata kutok.

19 Anga sa nay à mivəl su dō wa kutok cəna, way kawa ajalay nga lelibay aya, avad nga su dō, aga mədigwed, aga vuwar, akar, agad mungwalay, agəfan azar ù dō.

20 Natiya, sa ga mäsagar pu dō kutok nà, way ataya awan. Bina, apa way mənjenə sə banay alay kawa ana bije a kwanay ahay sa ja nà, a ga mäsagar pu dō bay.»

Uwar a inde winen Kanana ahay a daw nga pə Yesu

Markus 7.24-30

²¹ Yesu a slabak way anahan à man ata wa, a zla way anahan pə daliyugo sə Tirus tə Sidon.

²² A man ata awan, uwar a inde, do sə pəra, winen Kanana ahay. A nay à man ata wa, pə cakay ana Yesu, a jan: «Bahay uno, wan a Dawuda, mo zek ite, bina dəna uno winen tə setene awan, a bənan dəvac bayak awan.»

²³ Əna Yesu kə mbəđahak anan apan bay.

Əna njavar anahan ahay ta nay, ta jan, ta wa: «Miter, kem, bal anan aday à mbəsak iken, bina winen apan i vawak uko nga tə abəbal awan.»

²⁴ Yesu a mbəđahan apan anə njavar anahan ahay, a wa: «Nen mə slənay a nà, anga do sə pəra ahay bay. Əna nen mə slənay a nə pə təman mə lize aya à wulen sə Isəra'ila ahay wa ata awan.»

²⁵ Uwar ata a hədek pə cakay anahan asa, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Bahay uno, mo zek!»

²⁶ Yesu a mbəđahan apan kutok, a wa: «Sə gəba anan way sa pa sə gwaslay ahay, sə varan anan anə kəla ahay nà, sumor a daw?»

²⁷ Natiya kutok asa, uwar ata a wa: «Matanan, bahay uno, əna kəla ahay dukwen ta pa way sə pəpas pə tuwez ana bahay a tinen ahay wa re asanaw?»

²⁸ Yesu a ja, a wa: «Iken uwar a anan, adaf nga anak nə məduwen awan. A tərak nə kawa ananak sə pəlay ata awan.»

Natiya, à alay ata ite, dəna anahan ata a mbar.

Yesu a mbar do sə dəvac ahay bayak awan

29 Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan pa 'am sə bəlay sə Galile. A ján à bəzlom, a njahay way anahan à man ata awan.

30 Man su dō a a nay ahay pə cakay anahan, ta zlan anan ayak tu dō mə kuray saray aya awan, dō hufof aya awan, dō vədal aya awan, dō maandak aya awan pi zek tu dō sə dəvac ahay bayak a cara cara. Tə nahay atan fok pə cakay à Yesu, aday a mbar atan fok re.

31 Ana dō sə dəvac ahay sa mbar fok ata nà, a gan masuwayan anà dō ahay bayak a cite, anga tə canan anà dō maandak aya ta ja 'am kutok, dō vədal aya tə mbərak, dō ma mac saray ataya tinen apan ti zla kutok, hufof ahay tə canan ide zle coy kwaler kwaler. Tə dazlan sə həran nga anà Mbərom sə Isəra'ila ahay.

Yesu a varan way sa pa anà dō ahay ti ga mbulo fudo

Markus 8.1-10

32 Yesu a ngaman anà njavar anahan ahay, a jan atan: «Dō a anaya tu go i zek wa, anga mənuko pə kərtek a luvon maakan həna, way sa pa ibay. Ni mba apan sə mbəsak atan tâ zla agay ta may awan bay, anga ti sa ga bəle pə cəved.»

33 Tinen ite ta jan: «Aday dī njadəy way sa pa anga dō a anaya fok à kiḃe inde à man a anan awanaw?»

34 Yesu a cəce patan wa kutok: «Tapa sə pen inde pikwen nə jugumaw?»

Tə mbədəhan apan, ta wa: «Cuwḃe, tə kələf ahay mənjoek.»

35 Matanan Yesu a jan anà dō ahay tâ njahay à məndak.

³⁶ A gəba anan tapa sə pen a cuwbe ataya awan, pi zek tə kəlef a təkə, a gan ayak suse anà Mbərom, a gəzla anan ì zek wa, a varan anan anà njavar anahan ahay tə gəzlan anà do ahay.

³⁷⁻³⁸ Do a mə halay nga ataya fok, tinen mbulo fudo, mənjenja sə baslay anan uda uwar ahay pi zek tə gwaslay ahay. Ta pak, tə rahak fok a tinen awan. Tapa sə pen mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak cuwbe re.

³⁹ Coy, Yesu a mbəsak anan do ahay tə gəzla nga. Winen a a ján à kwalalan inde sa zla pə cakay sə wulen su doh sə Magadan.

16

Farisa ahay tə Saduki ahay ta gan may Yesu à gan atan masuwayan

Markus 8.11-13; Lukas 12.54-56

¹ Natiya kutok, Farisa ahay pi zek tə Saduki ahay tə tavay den pə cakay anahan. Tə cəce panan wa masuwayan sə way sa nay ahay à mburom wa, anga ta gan may sa ban anan pə kwande.

² Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Pac kə slahak ù doh nà, zamburom a ca ngəlaɓaɓa, ata ki wen: “Sidew nà, pac i dav.”

³ Aday duwdew sa pac sə sləray ahay ite, kak matapasl kə dfak aday a ca ngəlaɓaɓa nə ki wen: “Biten nà, iven i ga.” Way sa ga à mburom tə way saa təra pə daliyugo fok nə kə sənən a agəzlan anan alay pi zek wa nə lele, aday kə sənən pə way sə təra à alay a wuswes a anan inde sabay ata nà, angama kutok anaw?

⁴ Do sə biten ahay nà, huwan aya aday tə mbədfahan ləen anà Mbərom re. Tinen ta gan

may nà, anà masuwayan. Əna ti canan anà masuwayan sə awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, do maja'am a Mbərom ata aday.»

A mbəsak atan à man ata awan, a zla way anahan.

Wudəh sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay

Markus 8.14-21

⁵ Aday à alay a tinen apan ti takas bəlay nà, njavar anahan ahay tə mbədəkek anan nga sə gəba tapa sə pen à alay inde.

⁶ Yesu a jan atan, a wa: «Uffa ahak ikwen, bənen nga a kwanay nə lele pə wudəh sə Farisa ahay tə Saduki ahay wa.»

⁷ Əna tinen ta ja à wulen a tinen inde nà: «I ga nə a ja pə pen də gəbak à alay inde bay ata awan.»

⁸ Yesu ite a san way a tinen a sə bayak ata zle re. Anga nan, a cəce patan wa, a wa: «Kə bayiken, na ja nə anga tapa sə pen inde pikwen ibay nà, angamaw? Kwanay munok aya pa sa dəf nga pə way.

⁹ Kə sənən apan fan bay dəw? 'Am sə pen tapa dəra, aday do ahay mbulo dəra ta pak, tə rahak aday kə mbəsakak re ata, aday kə rihen anan cəkarak ahay ata nà, kə mbədəkek ikwen à nga wa dəw?

¹⁰ Aday 'am sə pen tapa cuwbe nen sə varan anà do ahay mbulo fudo, ta pa, ta rah, aday kə rihen anan cəkarak ahay ata nà, kə sənən apan sabay kələdəw?

¹¹ Na jak ikwen nə 'am sə pen bay. Kwanay kə sənən bay nà, angamaw? Aya əna, bənen nga a kwanay pə wudəh sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay wa lele.»

¹² Natiya kutok, ta sa san sa jəka a jan atan nə pə wudəh sə pen bay, əna pə atətək way sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay nə, na.

Piyer a dakay anan nə, Yesu nə Almasihu, Wan a Mbərom

Markus 8.27-30; Lukas 9.18-21

¹³ Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a slabak, a zla way anahan pə cakay sə wulen su doh a sə ngaman Kaysariya Filipi ata awan. A man ata awan, a cəce 'am pə njavar anahan ahay wa, a wa: «Do ahay ta ja pi nen, nen Wan su Do nə, nen nə wayaw?»

¹⁴ Tinen ite tə mbədahan apan, ta wa: «Do hinen ahay ta wa, iken Yuhana do sa gan baptisma anə do ahay ata awan. Do maza aya ta wa, iken Eliya, do maja'am a Mbərom. Do azar aya dukwen ta ja nə, iken Yeremiya, do maja'am a Mbərom, kabay iken do hinen à wulen su do maja'am a Mbərom ahay.»

¹⁵ Yesu a cəce asa, a wa: «Aday kwanay a nə, ki wen nen wayaw?»

¹⁶ Simon Piyer a mbədahan apan, a wa: «Iken nə, Almasihu, Wan a Mbərom, bahay sə sifa.»

¹⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Iken Simon, wan ana Zonas, iken nə, Mbərom kə dəfak apak alay sə mazlaḡ anahan coy. Anga sə dakak anan way a didek ata nə, Bəbay uno winen à bagəbaga mburom ata awan, bina do zənzen a bay.

¹⁸ Pak sləmay, ni jak 'am inde həna: Iken nə Piyer, kawa sa ja nə, Pəkərad.* Pə pəkərad a anan kutok, ni halan apan nga anə do sa dəf upo nga

* **16:18** Ta 'am a tinen, Piyer a nan sa ja nə, pəkərad.

ahay fok, aday mægala sə məke i i mbasay patan bay.

¹⁹ Ni varak lakile sə təba anan məsudoh sə bahay a Mbərom à alay inde. Aday way anak saa ban pə daliyugo cəna, winen ma ban a matanan à mburom re. Way anak saa pəsak anan pə daliyugo ite đukwen, winen mə pəsak a à mburom re ca.»

²⁰ Əna Yesu a gafan 'am anà njavar anahan ahay sə đakay anan winen nə Almasihu.

Yesu a đakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa

Markus 8.31 - 9.1; Lukas 9.22-27

²¹ Natiya awan kutok, a bənay pə winen ata wa ite, Yesu a dazlan sa jan 'am tə njanjorzlom a anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Bəlaray ni zla à Urəsalima. Ata, məced sə Yahuda ahay, tə bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay ti ga alay ti nen tə mindel, ti vad nen. Aday pə luvon maakan anahan a cəna, nen ni slabakay ahay way uno à məke wa.»

²² Piyer ite a ngaman, ta zla kəcah, a gafan 'am, a wa: «A'ay, bahay uno. A tərak matanan bay!»

²³ Yesu a mbəda apan 'am, a jan: «Zlak ayak pə cakay uno wa, iken Fakalaw! Kə pəlay sə slaray nen à cəved uno wa. Anga ajalay nga anak ata nà, a nay ahay ù đo zənnen a wa, bina mbala a Mbərom ata bay.»

²⁴ Yesu a jan anà njavar anahan ahay fok kutok: «Kak đowan a a nan sə pəruho azar nà, â mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, â tavak dədom anahan mə zləngad awan, â pəruho azar.

²⁵ Anga kâ nak anan anà dōwan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adêka. Əna dōwan a kè lizek anan sifa anahan anga nen ite nà, i njad anan uda way anahan.

²⁶ Bina, dō kâ sak a njad anan way sə daliyugo a anan fok anà winen, aday sifa anahan a nà, kè lizek anan nə, saa gan dədəffa nà, ma mba asa anaw? Ibay! Awan a inde aday dō zənzen i var sə bəmbad anan sifa anahan nà, inde daw?

²⁷ Nen Wan su Dō, ni nay ahay tə mazlaḅ a Bəbay uno mba, aday tə maslay anahan ahay re. I man anan anà kuwaya nà, kawa mer su way anahan a sa taa ga ata awan.

²⁸ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Dōwan aya inde à man a anan, ti mac bay si ti canan anà Wan su Dō i nay tə bahay anahan a təke aday.»

17

Zek a Yesu a mbəda pə ide ana njavar anahan ahay

Markus 9.2-13; Lukas 9.28-36

¹ Pə dəba anahan a wa kutok, a ga luvon ahay mbərka nà, Yesu a gəba pə azar Piyer, Yakuba tə apan Yuhana mərak ana Yakuba, ta ján taayak à bəzłom a inde zəbor awan.

² Tə dəzle cəna, zek a Yesu a mbədahan atan pə ide. Tə canan anà jœr anahan nà, kawa sə kwakwa sabay, a wuteden atan kawa pac. Zana anahan pi zek dukwen, a dav nə herre kawa jiyjay sə uko ma dav awan.

³ Njavar anahan ataya tə canan anà atə Musa tə Eliya dō maja'am a Mbərom ahay kwakwa, tinen apan ti ja 'am tatə Yesu.

⁴ Piyer a dazlan sa jan anà Yesu, a wa: «Bahay uno, mənuko à man a anan nə sumor awan. Kà zlak anak à nga nà, ni ngaray jawjawa ahay maakan, kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.»

⁵ Winen apan i ja 'am ata mba, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədek. Aday 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Həna a anan nà, wan uno ləliwe uno awan. Tə winen nà, nen ni taslay anan mível bayak awan. Slənen anan anan 'am anahan!»

⁶ Atə Piyer tə sləne 'am ata cəna, ta ma nga sə jəjar pi zek, tə slahay duboz.

⁷ Yesu a hədəken atan ayak pə cakay, a laman atan alay, a wa: «Slabiken, kə jəjiren bay.»

⁸ Ta sa cakaf nga asanaw nà, dowan inde pə cakay ana Yesu sabay, a mbəsak winen a kərtek coy.

⁹ Tinen apan ti dazay à bəzlom ata wa mba, Yesu a jan atan, a wa: «Way a kwanay sə canan ahay à bəzlom wa ata nà, kà si jen anan à dowan bay, hus pə luvon uno nen, Wan su Do, saa slabakay à məke wa ata awan.»

¹⁰ Njavar anahan ataya tə dazlan sə cəce panan wa: «Miter sə Tawrita ahay ta wa, Eliya i lahan anà Almasihu aday nà, angamaw?»

¹¹ Yesu a dükwen a mbədahan atan apan, a wa: «Acəkan, Eliya i lahay aday i ndakay anan way ahay fok.

¹² Nen apan ni jak ikwen: Eliya kà nak ahay coy, aday dowan kə sənək apan bay. Ta gak anan anà Eliya way kawa a tinen sa gan may sa ga fok. Aday

dukwen ti gan anà Wan su Do azanan nè matanan re.»

¹³ Atə Piyer tə sənək kwayan'a a ja 'am ata nà, pə Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata awan.

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan

Markus 9.14-29; Lukas 9.37-43

¹⁴ Aday tə dəzley ahay pə cakay sə do ahay cəna, dōwan a inde a nay ahay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu,

¹⁵ a jan: «Bahay uno, wan uno winen lelibay. A gak i zek wa ite. Məhərvov a taa gan, a bənan dəvac bayak awan, a taa slahay anan ù uko inde kabay à a'am inde.

¹⁶ Na nak anan pə cakay ana njavar anak ahay, əna ta mbak apan sə mbəro anan bay.»

¹⁷ Yesu a ja, a wa: «Kwanay nà, adaf nga a kwanay ma kac awan kələdaw? Kə sənən anan cəved a Mbərom bay re. Ni njahay tə kwanay, aday ni səmen anà way a kwanay ahay nè hus à siwaw? Hayak ikwen uno anan ahay wan a aday!»

¹⁸ Yesu a jan 'am anà məhərvov ata tə angəraz awan: «Hayak à wan a anan wa!» Məhərvov ata a zləray à wan ata wa, wan ana dōwan ata a mbar à alay ata acəkan.

¹⁹ Pə dəba anahan a wa kutok, njavar anahan ataya tə hədəken ayak pə cakay taayak a tinen awan, tə cəce: «Manay ma mba apan sə rəzlay anan wa setene ata bay nà, angama kərtek anaw?»

²⁰ Yesu a mbədəhan atan apan, a wa: «Anga adaf nga a kwanay a a kac ike. Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kak abay adaf nga a kwanay à ga inde nè mənjoek kawa wan sə bəzan dukwen, ki

jen anan anà ɓəzɓom a anan ataya: “Zla à man a anan wa, zla tiya!” ɗukwen, i ndaha, i zla à man a kwanay sa jan “zla tiya” ata awan. Awan saa dak ikwen 'am ibay jiga awan. [

²¹ Əna abay zahav sə setene həna anan nà, kak si ta sa ga amboh tə sumaya aday bina, a razl zek bay.]»

Yesu a ɗakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa asa

Markus 9.30-32; Lukas 9.43-45

²² Pə luvon a inde nà, njavar a Yesu ahay mə halay nga aya pə kərtek a à Galile. Yesu a jan atan 'am, a wa: «Nen Wan su Do nà, ti varan nen à alay inde anà ɗo sə daliyugo ahay.

²³ Tinen ite, ti vad nen à məke, aday pə luvon maakan anahan a cəna, ni slabakay ahay à məke wa.» Njavar anahan ahay tə sləne 'am ata cəna, mbac a slahay patan wa tə mindel asa.

Yesu a var jangal

²⁴ Tə ɗəzle à Kafarnahum cəna, ɗo sə cakal jangal anga doh sə mazlaɓ a Mbərom ahay, ta nay ahay pə cakay ana Piyer, ta jan: «Miter a kwanay nà, a var jangal anga doh sə mazlaɓ a Mbərom itəbay ɗaw?»

²⁵ Piyer a mbəɗahan atan apan, a wa: «A taa hamay ike!»

Aday à alay a tinen apan ti i zla ù doh mba kutok, Yesu a lah sə cəce pə Piyer wa: «Simon, a ga apak nà, bahay sə uho a anaya ti təma jangal nə pə waya wa anaw? Pə wan su kon aya wa ɗaw, kabay pə mədurlon ahay wa ɗaw?»

²⁶ Piyer a mbəɗahan apan, a wa: «Pə mədurlon ahay wa.»

Yesu a wa: «Kak matanan nà, abay wan sə agay ahay nə ti hamay bay ba?

²⁷ Aya əna, dâ saa ga way sə cəban anà do ahay bay. Natiya, zla à bəlay, larak anan ayak kwaniyel anak à a'am inde. Kələf anak a saa bənay ahay pa 'am ata cəna, təban anan 'am, ki tan à nga uda à dala tədə i sla anga mənumo cew ata awan. Varan atan anan kutok.»

18

Wayə sə zalay do hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?

Markus 9.33-37, 42-48; Lukas 9.46-48, 17.1-2

¹ A alay ata awan ite, njavar a Yesu ahay tə hədəken ayak pə cakay, aday tə cəce panan, ta wa: «Wayə sə zalay do hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?»

² Yesu a ngaman ayak anà wan cədəw a, a tavay anan à mamasl pa 'am a tinen.

³ A wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kak kə mbədihen aday sə təra nga a kwanay kawa gwaslay ahay bay cəna, ki dəzlen à bahay a Mbərom inde bay.

⁴ Dowan a kà mak anan nga anahan à məndak kawa wan a anan nà, sə təra do məduwen a à bahay a Mbərom nà, winen awan.

⁵ «Kuwayə kà sak a təma jəba sa wan kawa həna anan ataya kərtek a anga sləmay uno nà, dowan ata a təma nə nen awan.

⁶ Əna kak do kà vak atan saray pə cəved anà do cədəw anaya sa dəf upo nga ata nà, suwan pə winen tē bənan van à dundo aday tē larak anan ayak à bəlay inde.

⁷ «Ayaw! Dæce inde pə daliyugo a anan, anga way ahay inde tinen apan ti njan saray anà dō ahay. Way ataya ti ga inde hwiya, əna dæce inde anga dō aday way ata a təra tə alay anahan ata awan.

⁸ Kak alay anak kabay saray anak i sapat iken ĩ ines inde cəna, gad anan, lar anan dæren. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom, iken ma gad alay awan kabay tə saray anak slangalan a, tə winen aday ki i zla ù uko sə mbacay itəbay ata inde tə alay aya cew, saray anak ahay səndaḅ cew nà, nà.

⁹ Kak idē anak i sapat iken sa ga ines cəna, ndaha anan, lar anan dæren tə iken. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom tə idē anak a kərtek mbiyan'a ta sa zla à dəlov sə uko inde tə idē anak aya cew maya nà, nà.

¹⁰ «Gen anan ngatay anà zek lele anga pa sə kəḏey anan dō cacəḏew a anaya wa. Nen apan ni jak ikwen həna: Maslay a Mbərom ahay inde mə tavay aya pa 'am a Bəbay uno pac pac sa gan atan nga. [

¹¹ Anga nen Wan su Dō na nay ahay nà, sa tam anan dō mə lize aya awan.]»

Jike sə təman mə lize awan

¹² «Kə bayiken nə kəkəməw? Kak dōwan a nà, təman anahan ahay inde səkat, aday kərtek à wulen a wa kə lizek nà, i ga kəkəməw? I mbəsak anan kwa kuro dəsudō nga dəsudō mə lize bay ataya à ḅəzłom, i zla saa pəlay anan winen mə lize ata bidaw?

¹³ Nen apan ni jak ikwen tə dīḏem a həna: Kak kə njadək anan mə lize ata nà, i taslay mivəl tə winen nə zal tə tinen mə lize a bay aya kwa kuro dəsudō nga dəsudō ataya awan.

14 Matanan kutok re, Bəbay a kwanay a winen à bagəbaga mburom ata nà, a nan dōwan à lize kwa kərtek à wulen su dō ma kac a anan ataya wa bay ite re.»

Ki may anan mərak anak pə cəved sa ga ines wa nə kəkəməw?

15 «Yawa matanan, kak mərak anak kà gak ines nà, zla à man anahan awan, jan anan kwanay a cuwcuwwe, way anahan a sa ga lelibay ata awan. Kak kə pəkak anak apan sləmay nà, ki njad anan mərak anak maza awan.

16 Əna hinahibay i ngam sə pəkak apan sləmay pa 'am ata bay. Kak matanan nà, zla pə cakay anahan kwanay cew tu dō hinen, kabay kwanay maakan à alay inde. Anga: “Kak dōwan a kə zlahak pu dō nà, tã njad dō sə side way ata dō ahay cew kabay maakan”, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja.*

17 Kà sak a ngam 'am su dō ataya bay re cəna, jan anan 'am ata pa 'am su dō uno ahay, aday ata ti jan apan kutok. Kà sak a ngam sa pak apan sləmay bay re cəna, dō matanan ata dūkwen, ca apan nə kawa dō sə pəra, kabay winen dō sə cakal jangal tə danakay ataya awan.

18 «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Way a kwanay saa ban pə daliyugo cəna, i ban zek matanan à mburom. Way a kwanay saa pəsak anan həna pə daliyugo ata dūkwen, i pəsak zek à mburom re.

19 «Ni jak ikwen 'am hinen asa: Kak dōwan aya cew pə daliyugo aday 'am kà zlak atan pi zek sə

* **18:16** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15.

cəce way cəna, Bəbay uno à bagəbaga mburom ata i varan atan kawa ana tinen sa gan may ata awan.

²⁰ Anga dōwan aya cew kabay maakan ta sak a halay nga tə sləmay uno cəna, nen inde à wulen a tinen a re.»

Jike su dō aday a ngam sə pəsen anan ines anà dō itəbay ata awan

²¹ Piyer a nay ahay pə cakay ana Yesu, a cəce panan: «Ba Məduwen, hinahibay, mərak uno inde, kà gak uno ines nà, ni pəsen anan nà, saray jugumaw? Hus à saray cuwəbe bidaw?»

²² Yesu a mbədahan apan, a wa: «A'ay! Ki pəsen anan saray cuwəbe bay, əna saray kwa kuro cuwəbe məcəpar cuwəbe.

²³ «Matanan kutok, bahay a Mbərom a ga minje nà, tə bahay a inde, a nan dō si mer su way anahan ahay fok tē haman anan gudire anahan ahay fok cite.

²⁴ A dazlan anà mer su way ata cəna, tə bənan ahay dōwan a inde, dala ata apan nə bayak awan.

²⁵ Dōwan ata ite, zlile anahan a saa hamay anan gudire ata ibay. Bahay ata a jan anà dō si mer su way anahan a azar aya nə tē sukom anan way tə way ana dōwan ata fok, tu dō su doh anahan ahay, ti zek anahan a təke, aday i saa slan pə gudire anahan.

²⁶ Dōwan ata ite, a nay a dukwen gərmec ù vo anà bahay ata, a wa: “Amboh, ni hamak anan way anak ahay nə fok. Ga ngatay aday!”

²⁷ 'Am anahan ata a gan ĩ zek wa anà bahay ata awan, a mbəsakay anan zek anahan awan, aday a mbəsakan anan gudire ata fok re.

28 «Dowan ata a təmay uho lele nà, tə zlangay tu do si mer su way hinen, aday abay gudire anahan inde apan ite. Aday dala anahan apan *dinar* səkat kərtektəkke†. A ban anan, a jakan alay pə dungo. A jan, a wa: “Si ki humo anan dala uno həna.”

29 Do sə gudire anahan ata ite, a dukwen gərmec ù vo ite, a jan, a wa: “Amboh, ga ngatay aday, ni hamak anan way anak fok.”

30 Əna winen nà, a ngam bay, a ban anan, a zla anan à dangay, a dərəzl anan hus pə luvon ana dovan ata saa hamay anan gudire ata awan.

31 Do a tinen a sa taa ga mer su way pi zek ataya tə canan cəna, a cəban atan bayak awan. Ta zla àga bahay ata awan, tə dakan anan ləbara ata awan.

32 «Bahay a tinen ata ite a ngaman ayak asa, a jan: “Iken nà, do si mer su way lelibay awan. Nə mbəsakak anak anan gudire anak abay ki humo ata awan, anga ka gak uno amboh.

33 Aday ka mba apan sə pəsen anan anà do kwanay i mer su way inde maya ata kətanən bay nà, angamaw?”

34 Anga nan bahay ata a ga apan mivel, a ban anan maza awan, a varan anan à alay inde anà suje ahay, t̄ tacak anan ayak à dangay, t̄ ga anan alay, hus pə luvon anahan sə hamay anan gudire ata awan.»

35 Yesu a zəga anan asa, a wa: «Kak ka sak a pəsen anan anan ines anà mərak a kwanay ahay tə mivel kərtek a bay cəna, Bəbay uno sə mburom ata i ga tə kwanay aya dukwen matanan kutok.»

† 18:28 *Dinar* kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

19

Atatak way pa 'am sa razl uwar

Markus 10.1-12

¹ Yesu a ndav anan 'am ata cəna, a slabak way anahan à Galile wa, a zla à Yahudiya, ta day uho sə zlinger sə Urdon.

² Do ahay bayan a tə pərahan azar, aday a mbar anan do sə dəvac a tinen ahay.

³ Aday Farisa ahay tə hədəken ayak pə cakay saa ban anan pə kwande, ta jan: «Tawrita kə varak anan cəved anà mungol sa razl anan uwar kwa pa 'am wura wura daw?»

⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jingen way mə vinde à Deftere a Mbərom ata itəbay daw? A dālen anahan a inde dukwen, Mbərom a ndakay do nà, mungol tə uwar.*

⁵ Aday a ja nà: “Anga nan, do mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i hədək pə cakay ana uwar anahan. Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtektəkke coy.†”

⁶ Ti naa təra kula inde zek cew sabay. Ti təra zek kərtek sə coy. Anga nan kutok, way a Mbərom sə japay anan ata, dōwan â sa gəzla anan kula bay.»

⁷ Farisa ahay tə cəce asa: «Kak matanan cukutok nà, Musa a varan cəved ù do aday â varan dərewel à alay inde anà uwar anahan aday â razl anan nà, angama kəla anaw?»

⁸ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Musa a sa varak ikwen cəved sa razl anan uwar a kwanay ahay nà, anga akuray nga a kwanay a kə zalak.

* **19:4** Ca pə Laataanooji 1.27, 5.2. † **19:5** Ca pə Laataanooji 2.24.

Cəkəbay, pə dəlen a wa dukwen, cəved inde sa razl uwar ibay re.

⁹ Nen apan ni jak ikwen: Kak dōwan kə rəzlak anan uwar anahan, aday kə gəbak uda uwar hinen, dōwan ata kə gak mədigwed, si kak a ban atan pi zek tu dō aday.»

¹⁰ Njavar anahan ahay ta jan: «Kak abay matanan à wulen atə ana mbaz tə uwar nà, suwan tə gəba zek bay bidaw?»

¹¹ Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Do ahay fok ta mba apan sə təma atətak way a anan bay. Si dōwan aya Mbərom sə varan atan gədan ata way anahan aday.

¹² Bina, dō ahay inde tə gəba uwar bay anga tinen mə wahay aya matana coy. Azar aya dukwen tə dədəsl atan adədəsl. Do azar aya ite tə gəba uwar bay anga 'am sə bahay a Mbərom a wanahan. Do inde a nan sə təma atətak way a anan nà, à təma kutok.»

*Yesu a dəf ngama pə gwaslay ahay
Markus 10.13-16; Lukas 18.15-17*

¹³ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, dō ahay ta nan anan ahay gwaslay cacədew aya anà Yesu, anga aday à dəf patan alay sə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan dō ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan 'am anà dō ataya awan.

¹⁴ Əna Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kə gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mə lavay zek awan adəka nà, anà dō sa ga minje tə tinen anaya ata awan.»

15 Yesu a dazlan a đaf ngama pə gwaslay ahay a kutok, aday a zla way anahan à man ata wa, a hədek way anahan ù kon hinen.

Njavar a inde zlile awan

Markus 10.17-31; Lukas 18.18-30

16 Natiya asa, dōwan a inde, winen njavar awan, a nay pə cakay ana Yesu. A cəce: «Miter, ni ga mer sa ma lele aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

17 Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Kə cəce puno wa way sa ga lele awan nà, angamaw? Do lele nà, ibay, si Mbərom a kərtek. Əna a nak sa zla à bahay a Mbərom nà, ban anan 'am sə Tawrita ahay.»

18 Winen ite a cəce pə Yesu wa: «'Am ana Tawrita wura aya anaw?»

Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Kâ vad nga su do bay. Kâ ga mədigwed bay. Kâ ga akar bay. Kâ gad mungwalay pu do bay.

19 Dəfan apan anà atə bəbay tə may anak.‡ Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.§»

20 Njavar ata a jan asa: «'Am ataya fok nà, nə bənak atan lele, a mbəsuko maza nə wuraw?»

21 Yesu a jan: «Kak a nak sə təra do mənjenja ines fok cəna, zla, sukom anan way tə way anak ahay fok, aday varan anan dala awan anà do mətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njad zlile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

22 Dōwan ata a sləne 'am ata cəna, a cəban, a zla way anahan, anga winen zlile awan.

‡ 19:19 Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.

§ 19:19 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

²³ Yesu a jan anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Ma dan 'am awan anà dō zlile awan sa zla à bahay a Mbərom inde.

²⁴ Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmađ tə məke sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, dō sə zlile sa zla à bahay a Mbərom inde.»

²⁵ Njavar a Yesu ahay tə sləne 'am ata cəna, a gan atan masuwayan. Anga nan ta wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

²⁶ Yesu a zəzor atan, a wa: «Pu dō zənzen a nà, i ga zek kula bay, əna pə Mbərom nà, matanan bay. Way ahay fok a ga zek ca.»

²⁷ Piyer a mbəđahan apan ta sa jan kutok: «Aday manay həna nà, mə mbəsakak anan way a manay ahay fok sə pərahak azar. Saa tərən umo nà, magwagway wuraw?»

²⁸ Yesu a jan atan: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Pə uho sa nay, à alay nen Wan su Do ni njahay pa man sə njahay sə bahay sə mazlađ uno nà, kwanay dō sə pəruho azar ahay đukwen, ki i njihen pa man sə njahay ahay kuro nga anahan a cew, sa gan sariya anà zahav sə Isəra'ila ahay kuro nga anahan a cew ite re.

²⁹ Aday kuwaya dōwan a kə mbəsakak doh anahan ahay, mərak anahan ahay, bəbay anahan pi zek ta may anahan, gwaslay anahan ahay kabay guvo anahan ahay anga sləmay uno cəna, i njad uda way anahan ahay nə məcapar bayak awan, aday i njad sifa sa ndav bay ata re.

³⁰ Anga aday kutok nà, dɔ sa lah pa 'am hɛna ataya bayak a ti i tɛra dɔ mɛ dɛdɛba aya cite asa. Aday dɔ sɛ dɛba ahay bayan a, azanan ti i tɛra dɔ ma lah aya ite.»

20

Jike su dɔ sa ga mer à guvo ahay

¹ Yesu a ja asa: «Way sa ga anan minje tɛ bahay a Mbɛrom nà, hɛna:

«Bahay su doh a inde a wule pɛrek sa ra dɔ ahay à guvo.

² Ta ga masa tu dɔ anahan a sa ra ataya nà, i haman atan hway cɛna, dala sɛ *dinar* kɛrtek*. Aday a zla atan à guvo.

³ Tɛ njamde dɛsudɔ asa, a zla sɛ pɛlay dɔ ahay. A canan anà dɔ hinen ahay ite, tinen mɛ tavay aya, mer su way inde patan ibay.

⁴ A jan atan ite: “Zlen à guvo uno, ni hamak ikwen dala kawa sɛ dɔ ahay tɛde sɛ haman ataya awan.”

⁵ Ta zla à guvo anahan ata re. Man ipec kà gak, bahay sɛ guvo a zla sɛ pɛlay ahay dɔ maza aya re. A zla tɛ njamde maakan asa, a ga kawa sɛ kwakwakwa awan.

⁶ Tɛ njamde dɛra a zla asa, a njad dɔ ahay mɛ tavay aya, mer su way inde patan ibay re. A cɛce patan wa: “Kɛ tiven hway kɛriya, ki gen mer sɛ awan bay nà, angamaw?”

⁷ Tɛ mbɛdahan apan, ta wa: “Dowan kà rak manay à guvo bay kutok nà, mâ ga nɛ mer sa

* **20:2 *Dinar*** kɛrtek nà, àga tinen dala si mer su way sɛ hway kɛrtek.

maw?” Bahay sə guvo ata a wa: “Hayak ikwen ahay, zlen à guvo uno, mer su way inde.”

⁸ «Pac a slahay ù doh nà, bahay sə guvo a jan anà bahay su dō si mer su way ahay: “Ngaman ayak anà dō si mer su way ahay, haman atan dala a tinen. Dazlan pu dō dœk ataya wa, ki ndav anan tu dō sə lahak ayak à guvo ata awan.”

⁹ Do sa zla à guvo tə njamde dāra ataya ta zlak ayak. Ta njad kuwaya a tinen a dala sə *dinar* kərtek kərtek.

¹⁰ Do sa zla à guvo pa 'am ataya ta zlak ayak bine siwaw nà, a ga patan nə tinen ti njad dala sə zalay anan dō sa zlak ayak à guvo dœk ataya awan. Aday dukwen ta njad nə *dinar* kərtek kərtek a re.

¹¹ Tə tēma anan dala a tinen cəna, ta ma nga sə gungwazan anà bahay sə guvo, ta wa:

¹² “Do sa nay ahay həniniye ataya dukwen, ta ga mer nə ler kərtek, aday iken pa haman atan hwiya kawa manay. Manay aday nà, ma ga mer nə hway à pac inde, ma yak nga nə ndəlekeke.”

¹³ Bahay sə guvo a mbəfahan apan anà dōwan a tinen a kərtek a, a wa: “Car uno, na gak iken tə danakay bay! Kà zlak anak à nga kawa anumo sa ja ata coy. Matanan, ni hamak hway nà, *dinar* kərtek bidaw?”

¹⁴ Tēma dala anak, zla way anak. U no ni varan anà dōwan mədakwidok a anan kawa ananak.

¹⁵ Abay ike ni mba apan sa ga anan mer su way tə dala uno kawa su no bidaw? Ka ga sarak nà, pi nen sa gan sumor anà dō ahay ata daw?”»

¹⁶ Yesu a zəga anan apan kutok, a wa: «Natiya, dō mədakwidok aya ti naa lah, aday dō mama'am aya dukwen ti naa tēra mədakwidok aya kutok re.»

Yesu a cakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Markus 10.32-34; Lukas 18.31-34

¹⁷ Yesu winen apan i zla à Urəsalima nà, a ngaman anà njavar anahan ahay kuro nga cew ataya à wulen sə dō ahay wa, a jan atan, a wa:

¹⁸ «Sənen anan həna, mənuko apan dī zla à Urəsalima. A man ata awan, ti varan nen, Wan su Do, à alay inde anà bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, aday anà miter sə Tawrita ahay. Ti go sariya aday sa vad nen,

¹⁹ ti varan nen à alay inde anà dō sə pəra ahay. Tinen ite, ti mbasay upo, ti ndabay nen, aday ti daray nen pə dədom mə zləngad awan. Pə dəba anahan a wa, luvon maakan anahan i təra nà, nen ni slabakay way uno à məke wa.»

May ana atə Yakuba tə Yuhana a cəce way pə Yesu wa

Markus 10.35-45

²⁰ Natiya kutok, uwar ana Zebede, may ana atə Yakuba tə Yuhana, a zla pə cakay ana Yesu, a dukwen gərmec ù vo sə cəce panan wa way.

²¹ Yesu a jan, a wa: «A nak nə maw?»

Uwar ata a mbədahan apan kutok, a wa: «Gwaslay uno ahay cew həna! Varan atan cəved sə njahay pə cakay anak à bahay anak inde ite. Do kərtek a à alay puway anak inde, dō hinen dukwen à alay gula anak inde ite.»

²² Əna Yesu a mbədahan atan apan ite: «Kə sənen way a kwanay a sə cəce ata bay jiya awan. Ki mben apan sa sa məndolor sə dəcə uno sa saa sa daw?»

Atə Yakuba tə Yuhana ta wa: «Ha, mi mba apan!»

²³ Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Tə dīdem awan, ki i sen məndolor sə dəce kawa anuno saa sa, əna anjahay à alay puway uno, kabay à alay gula uno nà, nen saa var apan cəved a bay. Man ataya mə lavay zek aya nà, anà dō a Bəbay uno sə walay atan saa njahay apan ataya awan.»

²⁴ Njavar a Yesu a azar ataya kuro tə sləne ləbara ata nà, ta ma nga sa ga mivel pu dō a cew ataya cite.

²⁵ Matanan, Yesu a ngaman atan ayak fok pə cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «Kə sənən zle, bahay sə daliyugo ahay tinen apan ti ga bahay pə dō ahay nə tə məgala. Aday dō sə lavan nga anà dō ahay dukwen, ta ka anan nə məgala a tinen ahay.

²⁶ Əna, à wulen a kwanay nà, way ataya t̄ə t̄əra itəbay. Adəka bay, a nan anà dōwan a sə t̄əra dō məduwen a cəna, à gan mer su way anà dō azar aya awan.

²⁷ Aday, kak dō a kwanay a kərtek a a nan sə t̄əra dō mama'am a cəna, à t̄əra b̄ile a kwanay a fok aday.

²⁸ Bina nen Wan su Do na nay ahay nà, aday dō ahay t̄u go mer su way bay, əna na nay ahay aday sa gan mer su way anà dō ahay adəka, ni var anan sifa uno saa bəmbaday anan ahay man su dō ahay à amac wa.»

Yesu a mbar anan hufof aya inde cew à Yeriko

Markus 10.46-52; Lukas 18.35-43

²⁹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla way a tinen à Yeriko wa. Do ahay tinen apan ti pərahan azar bayak awan.

³⁰ Dowan aya inde cew hufof aya, tinen mə njahay aya pə cakay cəved. Tə sləne Yesu winen apan i

zla tə cəved a tinen ata nà, tə dazlan sa zlah, ta wa: «Bahay a manay, wan a Dawuda, mâ gak ï zek wa ite!»

³¹ Do a sa zla ataya ta ma nga sə gafan atan 'am, ta wa: «Ticen 'am, njihen tete.»

Əna dōwan a hurof ataya tə zəga anan apan sa zlah tə məgalak awan, ta wa: «Bahay a manay, wan a Dawuda, mâ gak ï zek wa ite!»

³² Yesu a tavay jek, a ngaman atan ayak, a cəce patan wa: «A nak ikwen nâ gak ikwen nə maw?»

³³ Tə mbədahan apan, ta wa: «Bahay, təban umo anan ide ite!»

³⁴ Ta gan ï zek wa anà Yesu. A laman anà ide a tinen. Kwayan'a ide a tinen ahay tə təba ngurret. Tə pərahan azar anà Yesu.

Yesu a zla à Urəsalima

Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40; Yuhana 12.12-19

21

¹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tə dəzle bəse tə Urəsalima, defefe tə wulen su doh sə Baytifaji, pə cakay ana culok sə ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew,

² ta sa jan atan: «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Ki ten anan à nga anà wan sə zungo a inde ta may anahan a ma ban awan. Natiya, pəsiken atan ahay, aday hayak ikwen uno atan ahay.

³ Ta sak a jak ikwen awan a dəp nà, mbədihen atan apan nə: “Bahay a gan atan may, i may atan həniniye.”»

⁴ A tɛra matanan, anga aday 'am ana dɔ maja'am a Mbɛrom sa ja ata ʔ tɛra.

⁵ Mbɛrom a wa:

«Jen anan anà dɔ sɛ Urɛsalima ahay nà:

Kagasl, bahay a kwanay winen apan i nay ahay, winen ma ján a pɛ zungo.

Winen pa wan sɛ zungo ta may anahan ata awan, anga winen dɔ mɛ nahay nga awan.*»

⁶ Njavar ana Yesu ataya ta zla, ta ga kawa anahan a sa jan atan ata awan.

⁷ Ta nan anan ahay zungo ata ta wan anahan a tɛke anà Yesu kutok, tɛ bɛbat patan zana a tinen ahay aday Yesu a njahay apan.

⁸ Do azar aya bayak tɛ wadad anan zana a tinen ahay pɛ cɛved. Do azar aya asa, tɛ ngɛrway ahay alay si sé ahay aday sɛ bɛbat pɛ cɛved a re.

⁹ Do sɛ lahan pa 'am anà Yesu ataya, tatɛ dɔ sɛ dɛba ahay fok, tinen apan ti zlah, ta wa: «Hɛren anan nga anà wan a Dawuda! Mbɛrom ʔ daf alay sɛ mazlaɓ anahan pu dɔ saa nay tɛ slɛmay anahan ata awan. Hɛren anan nga anà Mbɛrom à bagɛbaga mburom.»

¹⁰ Yesu i dɛzle à Urɛsalima coy nà, wulen su doh ata fok a bal cuwad cuwad. Do ahay ta wa: «Dowan a anan nɛ winen wayaw?»

¹¹ Man sɛ dɔ ahay tɛ mbɛda apan, ta wa: «Winen nɛ Yesu, dɔ maja'am a Mbɛrom, dɔ sɛ Nazratu pɛ daliyugo sɛ Galile.»

* [21:5](#) Ca pɛ Jekariya 9.9.

Yesu a razl do sa ga masa ahay u doh sa mazla6 a Mbərom wa

Markus 11.15-19; Lukas 19.45-48; Yuhana 2.13-22

¹² Yesu a zla u doh sa mazla6 a Mbərom kutok. A razl anan do sa sukom anan way tə way ahay aday do sa sukom way ahay fok uho. A fakay anan tabal su do sa bəmbad dala ahay, pi zek ta man sa njahay su do sa sukom anan way tə kurkudok ahay fok re. ¹³ A jan atan, a wa: «Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà, natiya awan: “Ti ngaman anà doh sa mazla6 uno nà, doh sa ga amboh.†” Aday kwanay kə təren anan həna, lar su do sa ngəzar do ahay a nə kəkəmw?‡»

¹⁴ Hurof ahay pi zek tu do vədal aya ta nay pə cakay ana Yesu u doh sa mazla6 a Mbərom, a mbar atan fok.

¹⁵ Əna bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə miter sə Tawrita aya tə canan anà way a Yesu a sa ga masuwayan aya, aday tə sləne gwaslay ahay u doh sa mazla6 a Mbərom tinen apan ti zlah «Həren anan nga anà wan a Dawudal!». Way ata a gan atan nə wadan wadan. Tə dazlan sa ga mivel pə Yesu kutok.

¹⁶ Ta jan, ta wa: «Way a gwaslay ahay tinen apan ti ja ata nà, kə sləne zle dəp daw?»

Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Nə sləne zle. Kə jingen 'am ata à Deftere a Mbərom inde itəbay kələdaw? A wa: “A nak nə təbəlem sə gwaslay ahay pi zek tə dungo sa wan gindez aya ti hərak nga.§”»

† **21:13** Ca pə Esaaya 56.7. ‡ **21:13** Ca pə Yereimiya 7.11. § **21:16** Ca pə Jabuura 8.3.

17 Yesu a mbəsak atan à man ata awan, a zla way anahan à Baytiniya, a sa nahay à man ata awan.

Yesu a tahasl anan buway a inde

Markus 11.12-14, 20-24

18 Yesu winen apan i may ahay à Urəsalima sidew a duwdew nà, may a han apan.

19 A canan ayak anà buway pə cəved, a hədəken ayak ù vo. A ca apan nà, daslam a dəkdek. Wan a ibay. A jan 'am anà buway ata awan: «Kula iken ki njad wan ite sabay.» Cəna, buway ata a kuray sokok kwayan'a.

20 Njavar anahan ahay tə canan cəna, a gan atan masuwayan, tə cəce: «Buway a anan a kuray bəse kwayan'a kəkəməw?»

21 Yesu a mbədəhan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kak adaf nga a kwanay inde, aday awan kà gak ikwen hiyem hiyem bay cəna, ki mben apan sa ga way uno sa gan anà buway a anan. Aday ki mben apan sa jan kwa anà bəzlom a anan: “Slabak à man a anan wa, zla à bəlay inde!” Aday i təra kawa ana kwanay sa ja ata acəkan.

22 Kak adaf nga a kwanay inde nà, ki njiden anan way a kwanay saa cəce à amboh a kwanay inde ataya nə fok.»

Sə varan məgala anà Yesu sa ga awan aya nə wayaw?

Markus 11.27-33; Lukas 20.1-8

23 Yesu a ma ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday winen apan i tətakan anan way anà do ahay. Bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə məced sə Yahuda ahay tə hədəken ayak pə

cakay anà Yesu. Tə cəce panan: «Ka ga way anak a anan ataya nə tə məgala ana wayaw? Sə varak cəved a nə wayaw?»

²⁴ Yesu a a mbəđahan atan apan: «Nen đukwen, ni cəce pikwen wa way kərtek. Kâ mbəđihen uno apan aday. Ata nen ni jak ikwen ite, na ga way a anaya tə məgala a wayaw nà, na.

²⁵ Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anà đo ahay nə wayaw? Mbərom đaw, kabay đo zənzen a đaw?»

Tinen ite, tə mbəđa 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan həna nà, kəkəməw? Kak đa sak a jəka, Mbərom sə slənay anan ahay nà, i jak uko asa: “Kak kə sənen apan zle cukutok nà, kə đəfen apan nga bay nə angamaw?”

²⁶ Aday kak đa sak a jəka, đo zənzen a sə slənay anan ahay nà, ata guko ngatay, bina man su đo a đukwen i vawak uko nga. Bina a ga patan nà, Yuhana nə đo maja'am a Mbərom.»

²⁷ Anga nan kutok, tə mbəđahan apan anà Yesu, ta wa: «Ma san bay!»

Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nà, nen đukwen ni đakak ikwen anan đowan a sə vuro məgala sa ga mer su way anaya bay re.»

Jike ana bəbay a inde tə gwaslay anahan ahay cew

²⁸ Yesu a jan anà məcəd sə Yahuda ataya asa, a wa: «Bayiken pə ləbara inde həna aday. Đowan a inde nà, gwaslay anahan ahay inde cew. A jan anà wan kərtek awan: “Đəna uno, zla à guvo. Kâ sa ga mer.”

²⁹ Wan ata a mbədfahan apan anà bəbay anahan nà: “Ni zla bay.” A jalay pə dəba anahan a wa nə, a zla à guvo ata cukutok.

³⁰ Bəbay a tinen ata a zla pə cakay ana wan hinen, a jan kawa ana wan a mama'am ata re. Wan ata ite a mbədfahan apan ta sa ja nà: “Ni zla.” Əna kà zlak à guvo ata bay adəka bugol.

³¹ A wulen sə gwaslay ahay a anaya wa nà, sa ga way sa zlan à nga anà bəbay nə wan wuraw?»

Tə mbədfahan apan anà Yesu nà: «Wan mama'am awan!»

Yesu a jan atan kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Do sə cakal jangal ahay, tə uwar sa ján uho tə do ahay so ataya ti i lahak ikwen à bahay a Mbərom inde.

³² Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay kà nak sə dakak ikwen anan cəved lele sə dəfan apan anà Mbərom, aday kə dəfen nga pa 'am anahan aya bay. Əna do sə cakal jangal ahay, tə uwar sa ján uho tə do ahay so ataya, tinen tə dəfak nga pa 'am ana Yuhana. Kə cinen anan, əna kə ngəmen sə mbədfahan ləen anà azla a kwanay lelibay ataya bay hwiya, aday kə dəfen nga pa 'am anahan bay re.»

Jike pu do sa ga mer à guvo ahay

Markus 12.1-12; Lukas 20.9-19

³³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Pəken sləmay pə jike a hinen həna re. Dowan a inde a jule təroz à guvo. A ga apan jal, a dəf uda kudom məduwen a sa zla6 uda wan si sé. A dezl uda lagad zəbor awan anga do sa ba anan guvo ata awan. A mbakan anan guvo à alay inde anà do si mer su way ahay, a zla way anahan à man dəren awan.

34 «À alay a dō ahay tinen apan ti ban təroz nà, bahay sə guvo a slan dō anahan ahay pə cakay ana dō sa ga mer à guvo ahay saa təmahan ahay mbala anahan ite.

35 Əna dō sə guvo ataya tə canan atan cəna, ta ban atan. Ta ndazl anan dō kərtek a ledəddə. Dō mə slala cew a ta vad anan bəskol à məke. Dō mə slala maakan awan, ta ra apan kon sa tar anan gəngaf gəngaf.

36 Bahay sə guvo ata a zəga anan apan sa slan dō ahay bayak a re. Əna dō sa ga mer ahay à guvo, ta gan atan nə kawa ana dō sə kwakwa ataya re.

37 Pə dəba a tinen ata wa fok nà, bahay sə guvo a slənan atan ayak wan si zek anahan awan. A bayak nà: “Wan si zek uno dəgerger nà, ti dəfan apan.”

38 Cəkəbay dō sa ga mer ahay tə canan anà wan si zek anahan ata adəka nà, ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pa 'am sə guvo a adəka nə winen. Bənuke anan, vədūke anan. Ata guvo a anan i təra a mənuko.”

39 Ta ban anan wan ata awan, tə ngəza anan uho à guvo wa, ta vad anan kutok.»

40 Natiya kutok Yesu a cəce: «Bahay sə guvo ata kà sak a nay ahay tə alay anahan a nà, i ga anan dō si mer su way ataya nə kəkəməw?»

41 Məced sə Yahuda ataya tə mbədahan apan, ta wa: «Bahay sə guvo kà nak nà, i ga atan alay ndəlekeke, aday i vad atan kutok. I mbəsakan anan guvo ata anà dō maza aya awan, aday i njad patan wa magwagway sə guvo anahan ata awan.»

42 Anga nan, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Kula kə jingen anan 'am a anan à Deftere a Mbərom inde

itəbay kələdaw?

“Kon mbala ana do sa dezl way ahay sa lar anan
ata nà,
sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen.

Sa ga way ata dukwen, zek ana Mbərom Fetek
awan.

Way ata a gak uko masuwayan pə ide.*”»

⁴³⁻⁴⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Kak dowan a kə slahak
pu kon ata nà, kon ata i nes anan. Aday kon ata
kà sak a slahay pə dowan a ite dukwen, i ngələd
anan. Anga nan, Mbərom i təma pikwen wa bahay
anahan, i varan anan anà do ahay aday ti dəfan
apan ata awan.»

⁴⁵ Bahay sə gədan dongo anà way ahay pi zek tə
Farisa aya tə sləne ləbara a Yesu a sa ga anan jike
ata nà, ta san zle kutok, Yesu a ja nə pə tinen.

⁴⁶ Tə pəlay abay sa ban anan, əna tə jəjaran anà
man su do sə pərahan azar a Yesu ata awan. Bina
do ataya ta ja nà, Yesu nə winen do maja'am a
Mbərom.

22

Jike sə azar uko sə gəba dalay

Lukas 14.15-24

¹ Yesu a gəba jike maza asa sa jan anà do ahay. A
jan atan, a wa:

² «Way maza həna sa ga anan minje tə bahay a
Mbərom re. Bahay a inde a lavay anan zek tə way
sa pa sə azar uko bayak a anga wan anahan i gəba
dalay.

* **21:42** Ca pə Jabuura 118.22-23.

³ A slan dō si mer su way anahan ahay saa ngaman ahay anà dō mē ngamay ataya, pə way sa pa. Əna tə ngəmay ahay bay.

⁴ A slan dō maza aya sa jan anà dō mē ngamay ataya nà: “Way sa pa ma da coy. Nə vədak guson sa sla ahay, pi zek ta sla mē dədok aya awan. Way ahay fok nə lavak anan zek anga agəba dalay coy. Hayak ikwen ahay!”

⁵ Əna dō a mē ngamay ataya ta gak anan nga anà angamay ata bay. Ta zla way a tinen ahay, dō hinen à guvo, dō hinen à lumo.

⁶ Dō maza aya ite, ta ma nga sa ban anan dō si mer su way ataya, ta ga atan alay, aday ta vad atan.

⁷ «A cəban anà bahay ata awan. A slan suje ahay saa vədəy anan dō sa vad dō ataya, aday sə vakan atan anan wulen su doh a tinen ahay fok.

⁸ Pə dəba anahan a wa asa, a jan anà dō si mer su way anahan ahay, a wa: “Way sa pa mē lavay zek a anga azar uko sə gəba dalay coy. Əna dō a mē ngamay ataya ta slak təde sa pa anan bay.

⁹ Zlen ayak pə məgəzləga cəved ahay, ngimen anan ahay anà dōwan a kwanay saa canan ataya fok, tã nay à azar uko.”

¹⁰ Dō si mer su way ataya ta zla pə cəved, tə halan nga anà dō aday tinen sa njad ataya fok, dō lele aya awan pə kərtek a tə dō sə huwan ahay re. Natiya kutok, doh sə azar uko ata a rah tə dō ahay bayak awan.

¹¹ «Zek a bahay a zlak ayak sa ca pə dō a mē ngamay ataya kutok. Aya əna, a canan anà dōwan a inde, winen nà, zana sə azar uko inde pi zek ibay.

¹² Bahay ata a jan: “Car uno, ka nay à man a anan mənəna zana sə azar uko nə kəkəməw?”

Dowan ata kè mbəđahak anan apan awan a ibay.

¹³ Bahay a jan anà do si mer su way anahan ahay, a wa: “Jiwen anan, liren anan ayak uho, i idé zənnen inde, à man aday do ahay ti yam ta sa rac slan ata awan.”»

¹⁴ Yesu a zəga anan kutok, a wa: «Mbərom a ngaman anà do ahay nə bayan awan, əna do mə walay aya ite nà, bayan a bay.»

Jangal anà bahay sə Ruma

Markus 12.13-17; Lukas 20.20-26

¹⁵ Natiya Farisa ahay tə halay nga, tə pəlay cəved sa ban anan Yesu pə mungok sa 'am anahan awan.

¹⁶ Ta slan njavar a tinen ahay pi zek tu do ana Hiridus ahay. Do ataya pə kərtek a kutok, ta jan à Yesu, ta wa: «Miter, ma san zle, iken nə do dīdem awan. Kə tətakan anan anà do ahay dukwen, dīdek sə way ana Mbərom sa jan anà do ahay tâ ga ata awan. Kə jəjaran anà 'am sə do ahay bay, kə zəzor way sə wuted idé itəbay re.

¹⁷ Jan umo, kə bayak nə kəkəməw? Cəved inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma daw? Bəzi mə varan bay daw?»

¹⁸ Yesu a san sədœk a tinen a zle. Anga nan a jan atan kutok: «Kwanay nə mbəđəmbəda aya daw? Ki ngen upo balay angamaw?

¹⁹ Ken uno anan ahay dala sə jangal awan aday!» Ta kan anan karanga awan.

²⁰ Yesu a təma anan, aday a jan atan: «Pə karanga a anan nà, mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nà, sləmay a wayaw?»

²¹ Tə mbəđahan apan kutok: «Wita nà, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

Yesu a jan atan kutok: «Lele, kak matanan cuku-tok nà, viren anan anan way ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

²² Tə sləne cəna, a gan atan masuwayan. Tə mbəsak anan Yesu, ta zla way a tinen.

Aslabakay à məke wa

Markus 12.18-27; Lukas 20.27-40

²³ Pə luvon ata kərtek awan, azar su dō aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nà, ta wa dō kə məcak nə i slabakay ahay sabay. Anga nan tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa:

²⁴ «Miter, Musa kə vindek umo, a wa: “Dō kə məcak aday kə mbəsakak uwar mənɟəna wan nà, mərak a məsinde ata â gəba anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan məgije anà dōwan a ma mac ata awan.*”

²⁵ Dōwan aya inde àga manay cuwbe, tinen tə mərak ahay. Dō zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənɟəna sa nɟad panan wan. Dō sa mban apan a hədek anan uwar ata mədukway awan.

²⁶ Winen ite a mac re, tə wahak bay a re. Dō mə slala maakan a hədek anan asa ite re. Matanan fok a tinen a cuwbe awan, tə wahak pi zek tə uwar ata bay.

²⁷ Pə dəba a tinen a wa fok dukwen, zek a uwar ata a mac re.

²⁸ Ata pə luvon saa slabakay ahay à məke wa ata nà, uwar ata i təra nə uwar a wayaw? Bina cuwbe a tinen a, tə gəbak anan pa sə uwar a re.»

* **22:24** Ca pə Laataanooji 38.8; Tooktaaki Tawreeta 25.5-6.

29 Yesu a dazlan, a mbəfahan atan apan kutok, a wa: «Kwanay apan ki zluwen à cəved wa, anga kə sənən Deftere a Mbərom bay, kə sənən məgala ana Mbərom bay re.

30 Bina, dō ahay tə slabakak ahay à məkə wa nà, kwa dō mungol aya awan, kwa dō uwar aya dukwen, ti i gəba zek ahay sabay fok. Anga ti i təra à mburom nà, kawa maslay a Mbərom ahay.

31 Aday pa 'am sə slabakay ahay à məkə wa ata nà, kə jingen way ana Mbərom sa jak ikwen ata itəbay kələdaw? Mbərom a ja nà:

32 “Nen nà, Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob.†” Mbərom, winen nà, Mbərom su dō ma mac aya bay, əna winen Mbərom su dō tə sifa aya awan.»

33 Do ahay bayak a tə slənek atətak way anahan ataya awan, aday atətak way anahan ata a gan atan masuwayan.

Mama'am sa nga sa 'am mə baslay aya awan

Markus 12.28-34; Lukas 10.25-28

34 Farisa ahay tə sləne sa jəka Yesu kə mbasak pə Saduki ahay ata nà, tə halay nga à man ata kərtek awan.

35 Do a tinen a kərtek, winen miter sə Tawrita awan, a cəce panan wa way aday sa ban anan pə kwande, a wa:

36 «Miter, à Tawrita inde nà, nga sa 'am mə baslay aya fok nà, wura məduwen a aday a zalay azar aya anaw?»

37 Yesu a mbəfahan apan, a wa: «“Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak nə tə mivəl anak a təkə,

† 22:32 Ca pə Gurtaaki 3.6, 15-16.

tə apasay anak a təke, aday tə abayak nga anak a təke.‡”

³⁸ Natiya sə təra nga sa 'am mə baslay a məduwen a aday a zalay azar aya nà, winen awan.

³⁹ Hinen aday sə lavay tə winen ata həna re: “Pəlay anan dō sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.Š”

⁴⁰ Tawrita a Musa pi zek ta 'am ana dō maja'am ana Mbərom ahay fōk, tə bənay nə pa 'am a cew a anan ataya wa.»

Almasihu nà, wan a wayaw?

Markus 12.35-37; Lukas 20.41-44

⁴¹ Farisa ahay tinen mə halay nga à man ata hwiya. Anga nan, Yesu a cəce patan wa:

⁴² «Kwanay kə bayiken ma pə Almasihu anaw? Aday ki jen nə winen wan ana wayaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Winen wan ana Dawuda.»

⁴³ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Aday Dawuda a ngaman bahay anahan nà, kəkəma asa anaw? A ja 'am tə məgala ana Apasay Cəncan awan, a wa:

⁴⁴ “Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno:

Njahay à alay puway uno,
aday ni nahay anan dō sa nak idə ahay,
ki ján patan tə saray.*”

⁴⁵ «Kak Dawuda a ngaman anà Almasihu nə “Bahay uno” bugol nà, winen i saa təra wan ana Dawuda nə, kəkəma asanaw?»

‡ **22:37** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.5. § **22:39** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18. * **22:44** Ca pə Jabuura 110.1.

⁴⁶ Dowan kwa kærtek sə mbəðahan apan nà, ibay. Pə dəba wa nà, kuwaya a jəjar sə cəce panan 'am maza awan.

23

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa Markus 12.38-39; Lukas 11.43, 46, 20.45-46

¹ Natiya, Yesu a jan 'am anà man sə dō ahay tə njavar anahan ahay, a wa:

² «Miter sə Tawrita ahay pi zek tə Farisa ahay nà, mer su way a tinen aya nə sə dakan anan Tawrita a Musa anà dō ahay.

³ Dəfen anan apan anà atətak way a tinen, aday gen way a tinen sa jak ikwen ataya fok. Əna kī gen way a tinen sa ga ataya bay, anga tinen a ta ga way a tinen sa ja ata bay.

⁴ Bina, tə banan way ma ba aya pa nga anà dō ahay, əna ta ngam sa man atan zek sə tavakan atan pa nga kwa ta wan sə alay bay.

⁵ «Ta ga way ahay fok nà, pə ide sə dō ahay aday tē canan atan. Anga nan, zlangar a tinen sa nga aday sa daf pi zek ataya nà, məduwen aya awan. Aday way a tinen sa tam pa 'am sə zana a tinen ahay dukwen nà, zəbor aya re.*

⁶ Ta zlak à man sa pa way nà, tə pəlay man sə njahay lele aya awan. Tinen ù doh sə wazay ahay cəna, ta ca wa dukwen man zəbor aya awan.

* **23:5** Yahuda ahay ta taa nga zlangar cacəfew aya aday sə vinde uda 'am ana Mbərom ahay. Ata ti daf pi zek. Ta tam way kawa biye ahay zəbor aya pa 'am sə zana a tinen ahay re. Natiya a ga patan nà, ti mba apan sa may anan 'am a Mbərom à nga inde anga way ataya awan kutok.

⁷ Ta gan may nà, dō ahay ta jan atan 'am à kwasuko nà, tə akərdeh aya awan, à wulen sə dō ahay inde fok. Aday ta gan may nà, dō ahay tə ngaman atan nə “Miter.”

⁸ «əna kwanay nà, kâ ngəmen tē ngamak ikwen “Miter” itəbay. Anga miter a kwanay inde nà, si kərtek. Kwanay fok nà, tə mərak ahay.

⁹ Kâ sa ngimen anan anà dōwan “Bəbay” pə daliyugo bay. Bəbay a kwanay inde kərtek dukwen, winen à mburom.

¹⁰ Kâ ngəmen sə ngamak ikwen “Bahay nga” ahay bay re, anga bahay nga a kwanay inde nə kərtek, Almasihu.

¹¹ Dōwan a məduwen a à wulen a kwanay ata à təra adəka nà, dō si mer su way a kwanay.

¹² Dōwan a kə pəlak man sə njahay pa 'am sə dō ahay cəna, ti daf anan à dəba à məndak adəka. Aday dō mə nahay nga sə njahay à dəba ata ite nà, ti daf anan pa 'am sə dō ahay kutok.»

*Dəce pə miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay
Markus 12.40; Lukas 11.39-42, 44, 52, 20.47*

¹³ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Anga kə ticen anan məsudoh sə bahay a Mbərom pə dō ahay wa. A nak ikwen anà kwanay a sa zla uda bay, aday kwanay gədek a gafan 'am anà dō ahay sa zla uda re.

[
¹⁴ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Anga kwanay apan ki ngəzəren way pə mədukway sə uwar ahay wa. Kwanay apan

ki gen amboh dukwen, ki gen nə zededeḏe bayak awan, anga aday ḏo ahay tē canak ikwen. Əna kwanay nə, Mbərom i gak ikwen sariya ma da 'am awan.]

¹⁵ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay ḏo sə mbaḏambaḏa ahay, wawayah, ḏəce i tərak ikwen! Kwanay apan ki bəren kwa aha pə daliyugo, pa nga sə bəlay ahay, anga aday kē njiden ḏo kərtek sə pərahak ikwen azar. Ata ki tərən anan ḏo saa njad sariya a Mbərom a zal kwanay a saray cew adəka.

¹⁶ «Ḑəce inde anga kwanay! Kwanay ḏo hufof aya aday ki jen ki bənen anan alay anə ḏo ahay ata awan. Aday ki wen: “Ḑowan a kə mbaḏak anan tu doh sə mazlaḅ a Mbərom nə, wita kə mbaḏak bay. Əna kə mbaḏak tə gura a u doh sə mazlaḅ a Mbərom ata nə, ata ambaḏay anahan nə lele awan.”

¹⁷ Kwanay nə hufof aya aday bəlbəle aya nə, angamaw? Gura a aday u doh sə mazlaḅ a Mbərom ata nə, winen way ma gan nga awan, anga winen u doh sə mazlaḅ anahan. Sə zalay way hinen nə maw? Gura ḏaw, kabay doh a sə təra anan gura ata cəncan ata ḏaw?

¹⁸ Aday asa, ki wen: “Ḑowan a kə mbaḏak anan ta man sə gəḏan dongo anə way anga Mbərom ata nə, wita kə mbaḏak bay. Əna kə mbaḏak tə way a ma gad dongo pa man ata nə, ata ambaḏay anahan nə lele awan.”

¹⁹ Kwanay nə, hufof aya acəkan! Sə zalay way nə maw? Way ma gad dongo coy ata ḏaw, kabay man sə gəḏan dongo anə way aday a təra anan way ata cəncan a ata ḏaw?

²⁰ Matanan, kak ḏowan a a mbaḏay nə ta man

sə gədan dundo anà way ata nà, kə mbađak anan tə way a ma gad dundo ata pi zek ta man sə gədan dundo anà way ata təke bidaw?

²¹ Do sə mbađay anan tu doh sə mazlađ a Mbərom ata đukwen, a mbađay nə tə Mbərom a sə njahay ù doh sə mazlađ ata re.

²² Do sə mbađay anan tə mburom ite a mbađay đukwen ta man sə njahay a Mbərom, aday tə Mbərom a mə njahay a uda ata təke.

²³ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbađəmbađa ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Anga kə rəzlen anan à nga wa sa var alay mbok wa kərtek sə daslam ahay cara cara nə lele. Əna kə mbəđəken anan à nga wa sa ga mer su way ta 'am məduwen aya à Tawrita inde, kawa sa ja nà, sa ga way tə cəved awan, sa gan sumor ù do, sa đaf nga pə Mbərom tə mível kərtek awan. Abay təde ki gen nà, way ataya awan, mənəna sə mbəsak sa ga way a azar aya re.

²⁴ Kwanay hufof ahay, aday ki jen ki bənan anan alay anà do ahay! Kwanay apan ki dəzen anan a'am anga sə gəba anan wa makwakwad ahay, əna kwanay apan ki səđəken anan zlugweme mənəna asan apan.

²⁵ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbađəmbađa ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Kwanay nà, ki gen minje nə tə gəsa'am kabay tuwez. Kə cakiden anan day sə uho aya lele cəna coy. Aday cəkəbay, ta su doh sə mível a kwanay ahay nà, mə cakad aya bay. Mível a kwanay ahay ma rah aya nà, tə ubor a kwanay ahay tə way a kwanay mə kəra aya awan.

²⁶ Kwanay Farisa ahay hurow aya awan, cakiden anan kutov sə gəsa'am a kwanay ahay, aday day sə uho a i saa təra mə cakaɗ a lele bidaw?

²⁷ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Anga ki gen minje tə jəvay mə sluray aya awan. Ta day sə uho nə, a dav nə herre. Cəkəbay ta su doh aya nə ma rah a tə məsinde ahay, aday tə way mə wuslay aya cara cara bayak awan.

²⁸ Kwanay həna dukwen, kətanən. Ta day sə uho nə, kwanay kawa do didek aya awan, əna ta su doh a ite nə, kwanay ma rah aya tə mbadəmbada aday tə sədək aya dəkdek.»

Sariya su do mbadəmbada aya awan

Lukas 11.47-51

²⁹ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Kwanay apan ki dəzlen anan jəvay anə do maja'am a Mbərom ahay. Kwanay apan ki sluren anan jəvay su do didek aya awan,

³⁰ aday ki jen, ki wen: “Ta wa abay mā ga inde kwakwa ata tə bije a manay ahay nə, mi japay ahay tə tinen sa vad anan do maja'am a Mbərom ahay bay.”

³¹ Kə dīken anan həna ata nə, kwanay wan ana do sa vad anan do maja'am a Mbərom ataya re.

³² Həna nə, ki ndəven anan mer su way ana bije a kwanay sə dazlan ahay ataya cukutok daw?

³³ «Kwanay dədew ahay bidəka, kwanay wan su kən ahay. Ki mben apan sa tam anan nga a kwanay à sariya sa zla à məke sə mərda ata wa nə, kəkəməw?

³⁴ Matanan kutok, slänen anan 'am a anan aday: Ni slan do maja'am a Mbərom ahay tu do kəlire aya, aday tə miter ahay əga kwanay. Azar aya ki vəden atan kabay ki diren atan pə dədom mə zləngad aya awan. Azar aya ite dukwen, ki naa ndiβen atan u doh sə wazay a kwanay ahay, ki hiwen atan azar dukwen kwa ta sə wura fok asəka.

³⁵ Anga nan kutok, mez su do didək aya sa mac pə daliyugo a anan ataya fok i nay ahay pikwen. A bənay ahay kwa pə amac ana Abel wa, hus pə amac ana Zakari, wan ana Barakiya, dowan a kwanay sa vad ə gala su doh sə mazlaβ a Mbərom ə wulen ana atə man cəncan a ta man sə gədan dundo anə way ahay ata awan.

³⁶ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna, Mbərom i gan sariya anga way ataya fok nə, anə do a wuswes a anan ataya awan.»

*Yesu a yam anga wulen su doh sə Urəsalima
Lukas 13.34-35*

³⁷ «Hayaka Urəsalima ahay! Kwanay do sə Urəsalima ahay! Kə vəden anan do maja'am a Mbərom ahay, aday kə tiren anan do a Mbərom sə slənak ikwen ahay ataya tu kon. Aday saray bayak a, na gak anan may sə halak ikwen nga anə kwanay do sə Urəsalima ahay u vo uno, kawa man njəkar sə halan nga anə wan anahan ahay ə bərgaslay inde ata awan. Hwiya kə ngəmen bay re.

³⁸ Ihe, doh sə mazlaβ a Mbərom a kwanay i təra rəgay.

³⁹ Matanan, ni jak ikwen anan: Ki cinen uno sabay, si azanan ki naa cinen uno nə, ə alay a aday ki i jen: “Mbərom ə daf alay sə mazlaβ anahan pu do sa nay ahay tə sləmay anahan ata awan.”»

24

Do manife ahay ti i mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom

Markus 13.1-2; Lukas 21.5-6

¹ Pə dəḅa anahan a wa, Yesu a nay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa, winen apan i zla way anahan. Njavar anahan ahay tə hədek pə cakay anahan, aday tə ḁakan pu doh mi ḁezl aya à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom.

² Aday Yesu a jan atan kutok, a wa: «Kə cinen anan anà doh a anaya zle fok bidaw? Nen apan ni jak ikwen tə ḁidəm a həna: Do manife ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa ḁinger zek pə hinen nà, ibay fok.»

Way saa lahan anà andav sə daliyugo ataya awan

Markus 13.3-13; Lukas 21.7-19

³ Yesu a njahay à ḅəzlom sə Ulivet. Njavar anahan ataya tə həḁəken ayak pə cakay, tinen a taayak, aday tə cəce panan wa, ta wa: «Jan umo bidaw? Doh sə mazlaḅ a Mbərom i saa mbazl nə siwaw? Minje sa ma i ga aday mi saa san ki may ahay aday daliyugo i ndav coy anaw?»

⁴ Yesu a mbəḁahan atan apan, a wa: «Liven anan i zek a kwanay ahay lele, ḁowan à sa njak kwanay bay.

⁵ Anga ḁo ahay bayak a ti gəḅa sləmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nə Almasihu. Ti njak anan ḁo ahay bayak awan.

⁶ Ki slənen ləbara sə vəram ahay cara cara, kwa dəren, kwa bəse, əna kə jəjiren anan bay. Anga təktek way ataya ti təra aday. Əna wita kə dəzlek pə andav ana daliyugo fan bay re.

⁷ Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tə bahay hinen. A man ahay cara cara may i ga, aday daliyugo i bal matanan re.

⁸ Dəce ataya fok ti təra nə kawa wan sə dəlay anan uwar ti zek cew ata awan.

⁹ «À alay ata nà, ti varan kwanay à alay inde anà dō ahay aday tâ ga alay tə kwanay, tâ vad kwanay à məke sa ndaw. Dō su kon ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay.

¹⁰ A alay ata kutok, dō ahay bayak a ti mbəsak sa daf upo nga, ti ga daf pi zek ahay, ti nan ide i zek ahay re.

¹¹ Dō maja'am a Mbərom mungwalay aya bayak a ti nay ahay, ti zluwe anan dō ahay bayak a cite.

¹² Mer su way sə sədœk i zakay aday asan zek sə dō ahay bayak a i səfe.

¹³ Əna dōwan a kə səmak anan hus à andav a inde cəna, winen i tam.

¹⁴ Ti dəkay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom a anan pə daliyugo kəzlek, aday dō su kon ahay fok ti sləne anan. Ata daliyugo i sa ndav kutok.»

*Do manide ahay ti naa mbazl anan Urəsalima
Markus 13.14-23; Lukas 21.20-24*

¹⁵ «Ki i cinen anan anà səkar sə lize way i tavay à man cəncan awan, kawa ana dō maja'am a Mbərom Daniyel sa ja apən ata awan.* (Dowan a kə jingek anan 'am a anan nà, à sənən anan anà nga anahan nə lele.)

¹⁶ A alay ata asanaw nà, dō sə Yahudiya ahay tâ haw sa ma nga à bəzłom ahay inde.

* 24:15 Ca pə Daniyel 9.27, 11.31, 12.11.

¹⁷ Do aday winen pa nga su doh đukwen â dazay, â haw, əna â sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay.

¹⁸ Dowan a winen à guvo đukwen, â saa nay ahay agay sa naa gəbak ayak zana anahan bay re.

¹⁹ Wuna, pa pac ataya nà, đəce inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re.

²⁰ Gen anan amboh à Mbərom aday ahaw a kwanay â sa təra à alay sa mađ kabay pə luvon sa man uda bay.

²¹ Anga à alay ata nà, đəce i zalay, bina kwa ana Mbərom sə ndakay daliyugo hus ahay biten đukwen, đəce kawa winen ata kə tərak kula bay, aday inde i təra kula sabay re.

²² Əna, Mbərom kə kəcak anan luvon ataya bay nà, abay đowan saa tam nà, ibay. Əna, kə kəcak anan luvon awan anga đo anahan a sə walay ataya awan.

²³ «À alay ata nà, đowan a kà jak ikwen: “Almasihu winen həna” kabay “Winen tiya” nà, kà sa đəfen apan nga bay.

²⁴ Anga almasihu ahay mungwalay aya bayak a ti nay ahay pi zek tu đo sə jəka tinen đo maja'am a Mbərom ahay. Ti ga minje sə way ahay, tə masuwayan aya cara cara sa njak anan kwa đo mə walay aya awan, abay a ga zek nà, na.

²⁵ Na jak ikwen anan pi zek wa kurre. Sənen pi zek lele.

²⁶ «Ta sak a jak ikwen: “Almasihu winen tiya pə pala à kiəe” nà, kí zlen saa cay anan ahay bay. Kabay ta sak a jak ikwen: “Winen mi đer zek a həna” đukwen, kə təmihen 'am ata bay re.

27 Bina Wan su Do i nay ahay nə kawa awuted a Mbərom sə wuted pərad, a dav kwa aha ata awan.

28 A man a aday way ma mac a inde ata cəna, mugudok ahay ti halay nga bayak a nà, à man ata awan.

Luvon ana Wan su Do saa may ahay

Markus 13.24-27; Lukas 21.25-28

29 «Pə luvon sə dəce ataya sa ndav cəna, pac i dav sabay, kiya dukwen matanan. Mawuzlawazl ahay ti gucey ahay à məndak, aday dukwen məgala sə way ahay à mburom ataya, ti 6al.

30 Ata minje mbala Wan su Do i kay ahay zek pa nga mburom kutok. A alay ata, do su kon ahay fok ti zlah, ti yam. Ata, ti canan anà Wan su Do winen apan i may ahay pə matapasl ahay pa nga mburom tə məgala awan, aday tə mazla6 a bayak a re.

31 Məzləzlilen məduwen a i fa zek. Aday Wan su Do i slənay ahay maslay anahan ahay, ti halan nga anà do anahan a sə walay ataya kwa ta sə wura fok hus pə magaga sə daliyugo.»

Minje sə buway

Markus 13.28-31; Lukas 21.29-33

32 «Sənen pə way ana buway sə đakak ikwen anan ata aday. Kə cinen anan anà alay anahan aya ta gak kul6osloslo nà, daslam aya dukwen ta đak, ata kə sənen zle coy viya winen apan i slay bəse.

33 Matanan re, kə cinen anan anà way uno sə đakak ikwen anan ataya cəna, sənen a nà, nen Wan su Do, nen apan ni may ahay bəse, nen pə alay sə məsudoh.

34 Nen apan ni jak ikwen tə đidəm a həna: Əlek do sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti təra.

³⁵ Daliyugo i ndav, kærngay i slukwac pə bagəbaga mburom, əna 'am uno nà, i ndav itəbay.»

Dowan saa san luvon sa ndav anan daliyugo nà, ibay

Markus 13.32-37; Lukas 17.26-30, 34-36

³⁶ «Əna, dowan saa san luvon sə way ataya nà, ibay. Maslay a Mbərom ahay ta san bay, nen wan anahan a dukwen na san bay. Sa san luvon a cəna, si zek a bəbay uno Mbərom awan.

³⁷ A alay a Wan su Do i may nà, way ahay ti təra nə kawa sə təra à alay ana Nuhu ata re.†

³⁸ A alay ata nà, do ahay tinen apan ti taslay mível sa pa way ahay, ta sa sa way a tinen ahay, mungol ahay ti gəba dalay, dəna ahay dukwen ti zla à mbaz, hus pə luvon ana Nuhu sa zla way anahan à kwalalan inde ata kutok.

³⁹ Do ataya fok, tə sənək pi zek bay, hus pə luvon ana a'am sa rah anan daliyugo aday a ra atan fok ata awan. A alay ana Wan su Do sa may ahay ata dukwen, i təra nə kətanən re.

⁴⁰ «À alay ata kutok, do ahay cew ti ga mer à guvo kərtek awan, do kərtek a nà, ti gəba anan, aday do hinen nə ti mbəsək anan.

⁴¹ Uwar ahay cew ti gan pa van kərtek awan, do kərtek a nà, ti gəba anan, aday do hinen nə ti mbəsək anan.

⁴² Njihən cəna, mə lavay zek aya awan, bina kə sənən luvon ana Bahay a kwanay sa nay ata bay.

⁴³ «Sənən pə way inde lele aday: Kak bahay su doh awan, a san apan zle, à alay a həna anan nà, do sə akar ahay ti nay ahay àga winen saa zləray

† 24:37 Ca pə Laataanooji 7.17-23.

anan ahay nà, dōwan ata i njak ahan dāw? I nahay nà tə idē cekərkarre anga aday dō sə akar ataya tā zlan ù doh bay, bidaw?

⁴⁴ Anga nan kutok, kwanay dukwen, njihen mə lavay zek aya cekərkarre matanan re, bina, nen Wan su Do nà, ni i may ahay à alay a duwuraw dukwen, ki sənən apan bay re.»

Do sa ga mer su way lele awan, tu dō sa ga mer su way lelibay awan

Lukas 12.41-48

⁴⁵ «Do sa ga mer su way lele awan, aday winen nə wurwer a ata nà, wayaw? Winen nà, dōwan a aday bahay su doh anahan a sə mbakan anan dō si mer su way ahay fok à alay anahan inde ata awan. Winen i varan atan way sa pa lele à alay aday tədə sa pa way ata awan.

⁴⁶ Ataslay mivel i təran anà dōwan ata awan, kak bahay su doh anahan kà mak agay aday kà tak anan ahay à nga winen apan i gan nga anà dō si mer su way anahan ataya lele nà, na.

⁴⁷ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna, bahay su doh anahan ata i mbəsakan anan way ahay à alay inde nə fok.

⁴⁸ «Aya əna, hinahibay ite, dō sa ga mer su way ata kà sak a jalay à nga anahan inde: “I ga nà bahay su doh uno i may bəse bay.”

⁴⁹ Winen gədek sa ga anan alay tə azar su dō si mer su way ahay, gədek pə way sa pa anahan ahay, sa pa, aday i sa mahay anahan tu dō sə vaway nga ahay.

⁵⁰ Sənən apan lele kutok, bahay su doh ana dōwan ata i may ahay nà, pə luvon a aday winen a i

san apan bay jiga ata awan, kabay à alay a đukwen i san bay re.

⁵¹ Bahay su doh anahan ata kà sak a may ahay aday kà tak anan ahay à nga nà, winen apan i ga mer su way lelibay aya ata nà, i ga anan alay tə đowan ata tə mindel. I razl anan à man su đo sə mbadəmbada ahay, aday ti rac slan tə ide sə ayam awan anga đəce à man ata awan.»

25

Jike sə dəna dalay ahay kuro

¹ «À alay a Wan su Do i may ata nà, i ga minje tə dəna dalay aya kuro sa ba đo sə gəba dalay ata awan. Tə gəba lalam a tinen ahay, ta zla sa ba đowan a sə gəba dalay ata kutok.

² Cəkəbay, dəna ataya nà, đara aya nə bəlbəle aya awan, đara aya ite, ma san nga aya awan.

³ Dəna bəlbəle ataya cəna, tə gəbay lalam a tinen ahay mənjenja sə gəbay apan kwalaba sə kwalenjer maza awan.

⁴ Dəna ma san nga ataya nà, tə gəbay lalam a tinen ahay, tinen tə pəkay kwalenjer maza à kwalaba hinen ahay inde re.

⁵ Aya əna, đowan sə gəba dalay ata kə njahak ayak bayak awan, dəna ataya fok tə dangwaz, ta njak ahan.

⁶ «Man luvon a ga bine siwaw cəna, tə sləne abəbal awan sə đo ahay, ta wa: “Do sə gəba dalay kə dazlek ahay. Slabiken, təmihen anan!”

⁷ Dəna ataya fok tə pədək cəna, tə dazlan sə lavay anan zek tə lalam a tinen ahay fok.

⁸ Dəna bəlbəle ataya tə dazlan sa jan anà dəna ma san nga ataya kutok, ta wa: “Amboh, viren umo

kwalenjer a kwanay ataya panan mənjoek mənjoek ite, bina lalam a manay ahay tinen apan ti mbacay pumo wa.”

⁹ Dəna ma san nga ataya tə mbədahan atan apan, ta wa: “A'ay, i slak uko fok bay. Suwan, zlen à wulen su doh, aday ki sukumen ahay pə dō sa ga masa ahay wa.”

¹⁰ Dəna bəlɓəle ataya ta zla saa sukumay ahay kwalenjer à wulen su doh ahay wa kutok. A alay a tinen apan ti pəlay kwalenjer à wulen su doh wa ata awan, dō sə gəba dalay a dazley ahay ite. Dəna ma san nga ataya tə slabak, ta zla à man sə azar uko tatə dō sə gəba dalay. Bahay su doh a tacay anan məsudoh anahan.

¹¹ A njahay zərata cəna, dəna dalay a azar ataya dāra aya, tə dazley ahay ite. Ta jan ayak 'am anà bahay su doh uho wa, ta wa: “Kem, təban umo ayak wa ite!”

¹² Bahay su doh ata a jan atan ahay apan, a wa: “Tə didek a nà, na san kwanay bay.”»

¹³ Natiya kutok, Yesu a wa: «Anga nan, njihen mə lavay zek aya awan, anga kə sənən luvon a bay, kwa alay adəka sabay fan.»

Jike su dō si mer su way ahay

Lukas 19.11-27

¹⁴ «À alay ata dukwen, i ga minje tə bahay su doh saa zla à man dāren ata awan. A ngaman anà dō si mer su way ahay, a mbəsakan atan anan zlile anahan.

¹⁵ A varan dala sə gura səkat dāra anà dō kərtek awan. Anà dōwan hinen dukwen, dala sə gura səkat cew, aday anà dō mə slala maakan a nà, dala sə gura səkat kərtek. A varan anà kuwaya dukwen,

kawa ana dōwan a saa mba apan ata awan. A dazlan, a zla way anahan kutok.

¹⁶ «Kwayan'a, dō sa njad dala sə gura səkat dāra ata a zla, a mbəda anan alay lele. Kə njadak apan wan a dukwen dala sə gura səkat dāra re.

¹⁷ Dō sa njad dala sə gura səkat cew ata a zla, a mbəda anan alay, kawa dōwan a mama'am ata re. Kə njadak apan wan a dukwen dala sə gura səkat cew re.

¹⁸ Əna dōwan sə təma dala sə gura nə səkat kərtek ata, a zla, a la anan dala ana bahay anahan ata à məke inde, a dər anan uda awan.

¹⁹ «A njahay pə dəba wa bayak a nə, bahay a tinen ata a may agay. A cəce patan wa, ta ga anan tə dala sə gura anahan ahay nə kəkəməw.

²⁰ Dō sa njad dala sə gura səkat dāra ata, a nay, a jan anə bahay anahan: “Kə varak uno dala sə gura səkat dāra. Ca apan, nə njadak apan wan aya səkat dāra re.”

²¹ Bahay anahan ata a jan nə: “Suse, iken dō si mer su way lele aday didek a re. Ka gak mer su way lele awan tə way a aday abay bayak a bay ataya awan. Ni mbəsakak way ahay bayan a à alay inde re. Hayak wa ù doh. Taslumo mivel pə kərtek awan.”

²² «Dō sa njad dala sə gura səkat cew ata, a nay, a jan anə bahay anahan, a wa: “Bahay uno, kə varak uno dala sə gura səkat cew. Ca apan, nə njadak apan wan aya səkat cew re.”

²³ Bahay anahan ata a jan nə: “Suse, iken dō si mer su way lele aday didek a re. Ka gak mer su way lele awan tə way a aday abay bayak a bay ataya awan. Ni mbəsakak way ahay bayan a à alay

inde re. Hayak wa ù doh. Taslumo mível pə kərtek awan.”

²⁴ «Do sa njad dala sə gura səkat kərtek ata dukwen a nay, a jan anà bahay anahan, a wa: “Na san iken zle, iken dō jinje awan. A man aday kə caslak ayak way bay ata dukwen, ka zla sə cəray wa way re. A man aday kə zəvak awan bay ata dukwen, ka ban panan way re.

²⁵ Nə jəjarak tə iken bayak awan. Anga nan, nə dərek anan dala anak à məke. Ahan way anak kutok.”

²⁶ «Bahay anahan ata a jan, a wa: “Iken nà, dō lelibay awan, isew awan. Ka san apan zle, nen nà, dō jinje awan. A man a nə caslak awan bay ata dukwen, nə cəray wa way re. A man aday nə zəvak ayak awan bay ata dukwen, na ban panan way re.

²⁷ Matanan, abay tədə ki daf anan dala uno à bank, aday ata na mak agay nà, ni tan à nga anà dala uno tə wan a awan.

²⁸ Təmihen panan dala sə gura səkat kərtek ata awan, aday viren anan anan apan anà dō aday dala sə gura anahan inde mbulo ata awan.

²⁹ Anga kuwaya way anahan inde cəna, ti zəgahan anan apan aday â ga inde apan bayak a adəka. Əna dō aday way anahan nə mənjoek ata nà, ti ngəzar panan kwa mənjoek anahan ata re.

³⁰ Aday dō si mer su way a isew a kəriya ata nà, liren anan ayak uho ì ide zəzen a inde. A man ata nà, dō ahay ti yam, ti rac slan.”»

Jike sə təman tə awak ahay

³¹ «Pə luvon a aday Wan su Do kà sak a nay ahay à mazlaḅ inde tə maslay anahan ahay fok cəna,

i njahay tə mazlaḅ a pa man sə njahay sə bahay anahan.

³² Do sə daliyugo ahay pu kon pu kon fok ti halay nga pa 'am anahan. Aday i dazlan sə gəzla atan kawa do sə jugwar gənaw ahay sə gəzla anan təman anahan ahay pi zek wa tə awak ahay day cew ata awan: təman ahay cara, awak ahay cara.

³³ I tavay anan təman ataya tə alay puway anahan, aday awak ahay dukwen, tə alay gula anahan.

³⁴ «Aday bahay i jan anà do sa day sə alay puway anahan ahay kutok: “Hayak ikwen ahay, kwanay do ana Bəbay uno sa daf pikwen alay sə mazlaḅ anahan ataya awan. Njihen à bahay anahan a inde kutok, bahay a anan mə lavay zek a nə anga kwanay kwa həna kabay, daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay.

³⁵ Anga, abay may a han upo, kə viren uno ahay way sa pa, abay jom u go, kə viren uno ahay a'am, abay nen mbəlok awan, kə təmihen ahay nen, kə liven upo zek,

³⁶ abay zana inde upo ibay, kə viren uno ahay zana pi zek, abay nen dəvac awan, ki men uno ahay zek, abay nen ù doh sə dangay, ki cen ahay upo.”

³⁷ «Do a didek ataya ti cəce panan wa: “Bahay a manay, mə canak may a han apak, aday mə varak way sa pa ata nə, siwaw? Mə canak jom a gak, aday mə varak a'am ata nə, ahaw?

³⁸ Mə canak iken mbəlok awan, aday mə təma iken, mə lavay apak zek ata nə, siwaw? Mə canak zana anak ibay, aday mə pəkak apak zana a nə, ahaw?

³⁹ Mə canak iken dəvac a, kabay iken ù doh sə dangay, aday ma zlak ayak sa cay ahay apak ata nà, siwaw?”

⁴⁰ «Bahay i mbəđahan atan apan kutok: “Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Way a kwanay sa gan anà mərak uno a kərtek ma kac ata nà, ki gen uno nà, i nen awan.”

⁴¹ «Kagasl, bahay i jan anà do sə alay gula anahan ataya kutok: “Kwanay do a Mbərom mə tahasl a anaya, zlen ayak pə cakay uno wa. Zlen ù uko sə mbacay itəbay ata inde, uko a mə lavay zek a nə anga Fakalaw tə maslay anahan ahay ata awan.

⁴² Abay may a han upo, kə viren uno ahay way sa pa bay, abay jom u go kə viren uno ahay a'am bay.

⁴³ Abay nen mbəlok awan, kə təmihen ahay nen bay, kə liven upo zek bay. Abay zana inde upo ibay, kə viren uno ahay bay. Abay nen dəvac awan, nen ù doh sə dangay, ki zlen ayak pə cakay uno sa cay ahay upo bay.”

⁴⁴ «Tə cəce panan wa: “Bahay a manay, mə canak aday may a han apak, kabay jom a gak, kabay iken mbəlok awan, kabay zana inde apak ibay, iken dəvac a, kabay iken ù doh sə dangay, aday ma mak anak ahay zek bay ata nà, siwaw?”

⁴⁵ «Ihe, Bahay i mbəđahan atan apan kutok: “Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Way a kwanay sa ngam sa gan anà do uno a anaya ma kac ataya kwa kərtek bay ata nà, ki gen uno bay ata nà, anà nen awan.”

⁴⁶ «Ti zla atan à man sə dəce sa ndav sabay ata awan, əna do dīdek aya kəma, ti njad sifa sa ndav bay ata ite.»

26

Wurwer sa ban anan Yesu

Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2; Yuhana 11.45-53

¹ Yesu a ndav anan 'am a anaya fok cəna, a jan anà njavar anahan ahay, a wa:

² «Kə sənen apan zle, a mbəsak luvon ahay cew coy aday azar uko sə Pasəka i sla. A alay ata ti ban nen, nen Wan su Do, ti varan nen anà dō ahay aday ti darak ayak nen pə dədom mə zləngad awan.»

³ A alay ata ite, bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, tə məced sə Yahuda ahay, tə halay nga əga Kayafas, bahay nga su dō sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom ata awan.

⁴ Tə jəjem 'am sa ban anan Yesu tə wurwer, aday sa vad anan.

⁵ Əna ta wa: «Dâ sa ban anan à azar uko inde bay, bina dō ahay ti sa vəze puko.»

Uwar a inde a mbədan amar pa nga anə Yesu

Markus 14.3-9; Yuhana 12.1-8

⁶ A alay ata nà, Yesu winen à Baytiniya, əga dōwan a inde, tə ngaman Simon dō mə dugwad awan.

⁷ Uwar a inde a zlak ayak à man anahan tə dunguzlok sə amar sə wurde a dala bayak awan. A mbad anan amar ata pa nga ana Yesu à alay a winen apan i pa way.

⁸ Njavar anahan ahay tə canan anà way anahan sa ga ata cəna, a ma nga sə cəban atan. Ta wa: «A nes anan amar a anan həna nà, pa maw?»

⁹ Ta wa, abay tē sukom anan way tə amar a anan nà, i ga dala bayak awan, aday ti var anan dala awan anà dō mətawak aya nà, ta gak way lele bidaw?»

¹⁰ Yesu ðukwen a sløne way a tinen a sa ja ata zle re. A jan atan kutok, a wa: «Kə bənen anan mbiyed anà uwar a anan nə pa maw? Way anahan su go ata nə lele.

¹¹ Anga ðo mətawak aya nà, ti ga inde tə kwanay hwiya, əna nen ni ga inde tə kwanay hwiya itəbay.

¹² A pak upo amar a anan nà, a ga upo nə amar uno sa zla anan à məke.

¹³ Nen apan ni jak ikwen tə ðidem a həna: A man aday ðo ahay ti wazay anan ləbara uno mugom a anan kwa aha pə daliyugo fok nà, ti təkər anan ləbara sə way ana uwar a anan sa ga həna ata awan.»

Yudas a sukom a way tə Yesu

Markus 14.10-11; Lukas 22.3-6

¹⁴ Natiya kutok, ðo kərtek à wulen su ðo maslan anahan kuro nga cew ataya wa, sə ngaman Yudas Iskariyot ata, a zla pə cakay sə bahay sə gəðan dundo anà way ahay.

¹⁵ A jan atan, a wa: «Kak nə varak ikwen anan Yesu nà, ki viren uno ma ĩ nen awan anaw?» Tə baslay dala kwayan'a, tə varan dala sə gursa kwa kuro maakan.* ¹⁶ A ban pə winen ata wa kutok cəna, Yudas a pəlan atan cəved sə varan atan anan Yesu.

Yudas i i ga ðaf pə Yesu

Markus 14.12-21; Lukas 22.7-14, 21-23; Yuhana 13.21-30

¹⁷ Natiya, à luvon mama'am sə azar uko sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata bine siwaw nà, njavar a Yesu ahay ta nay, tə cəce panan, ta wa: «A

* **26:15** Ca pə Jekariya 11.12.

nak mâ sa lavay anan zek tə way sa pa sə Pasəka ata nà, ahaw?»

¹⁸ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Zlen à wulen su doh sə Urəsalima àga mana, jen anan nà: “Miter a manay a ja nà: Alay uno i sla bəse. U no sa ga azar uko sə Pasəka tə njavar uno ahay nà, àga iken.”»

¹⁹ Njavar anahan ataya ta ga kawa ana Yesu a sa jan atan ata awan, tə lavay anan uda zek tə way sa pa sə azar uko sə Pasəka kutok.

²⁰ Suko a a ga nà, Yesu a njahay pə tuwez tu do maslan anahan ahay kuro nga cew sa pa way pə kərtek awan.

²¹ Tinen apan ti pa way a kutok, Yesu a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Dowan a kərtek à wulen a kwanay inde, i i ga upo daf.»

²² 'Am ata a wusen nga anà njavar anahan ahay fok. Tə dazlan sə cəce panan fok a tinen a kərtek kərtek, ta wa: «Bahay, nen bay ba?»

²³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Dowan a manay sa tar alay maya à tuwez inde ata, saa ga upo daf nə winen.

²⁴ Nen Wan su Do nà, ni mac, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja upo ata awan. Əna dəce i naa tan à nga anà do saa ga upo daf ata awan. Suwan pə winen maka tē wahay anan bay jiga awan.»

²⁵ Yudas, dowan a saa ga apan daf ata, a cəce, a wa: «Miter, nen bay ba?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «Iken a sa ja!»

Way sa pa cəncan awan

Markus 14.22-26; Lukas 22.15-20; 1 Korintu ahay 11.23-24

²⁶ A alay a tinen apan ti pa way mba, Yesu a gəba tapa sə pen, a ngəran ayak anà Mbərom, a

gəzla anan i zek wa, aday a varan anan anà njavar anahan ahay, ta sa jan atan: «Təmihen, pen. Həna anan nà, zek uno awan.»

²⁷ Pə dəba anahan a wa nà, a gəba gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday a varan atan anan gəsa'am ata awan, ta sa jan atan nà: «Sen wa juɓjoɓ, kwanay a fok.

²⁸ Həna anan nə mez uno mə pəkay a anga sə pəse ines sə dō ahay bayak awan. Tə mez uno a anan, Mbərom a ɓan 'am tə dō ahay.

²⁹ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem awan: I ban pə luvon sə biten a anan wa nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay, si azanaka pə luvon aday dī saa sa maza pə kərtek a à bahay a Bəbay uno inde.»

³⁰ Pə dəba anahan a wa nà, ta ga ara sə həran nga anà Mbərom, ta zla way a tinen à ɓəzlom sə Ulivet.

Atə Yesu tə Piyer

Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34; Yuhana 13.36-38

³¹ A alay a tinen apan ti zla way a tinen ata kutok nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «À luvon a sə biten a anan inde, ki i mbəsiken nen, kwanay a fok. Anga Deftere ana Mbərom a ja nà: “Ni vad anan dō sə jugwar təman awan, aday dukwen təman ahay ti ta 'am.†”

³² Əna, na sak a slabakay ahay à məke wa nà, ni lahak ikwen à Galile.»

³³ Piyer a jan kutok, a wa: «Kwa â ga nə dō ahay fok ti mbəsak iken dəp nà, nen ni mbəsak iken itəbay.»

³⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Nen apan ni jak tə dīdem a həna, Piyer: A luvon a sə biten a

† 26:31 Ca pə Jekariya 13.7.

anan inde, zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

³⁵ Piyer a mbəđahan apan, a wa: «Kwa â ga nə ni mac anga iken dəp nà, ni ja kula na san iken bay itəbay!» Njavar a Yesu a azar ataya fok ta ja matanan re.

Yesu a ga amboh à Gecemene

Markus 14.32-42; Lukas 22.39-46

³⁶ Natiya kutok, tə dəzle à man a sə ngaman Gecemene ata tə njavar anahan ahay. Yesu a jan atan: «Njihen à man a anan, ni zla tiya saa gay amboh.»

³⁷ Winen apan i zla nà, a ngaman anà atə Piyer ta wan ana Zebede ahay cew, ta zla jiga awan. A dazlan sə jalay mərəva sə đəce anahan ata kutok.

³⁸ A jan atan, a wa: «Mivel uno i ndərođ, hus pa sa mac anan. Njihen à man a anan. Ben ti nen lele.»

³⁹ A zla pa 'am mənəcək nà, a slahay ta 'am duboz, a ga amboh kawa həna anan: «Bəbay uno, kà zlak anak à nga nà, ki gəba puno đəce saa nay upo a anan ata awan. Aya əna, way kawa su no nà, â təra bay, si kawa sa nak iken.»

⁴⁰ A ma à man ana njavar anahan a maakan ataya nà, a tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan. A jan anà Piyer: «Ki mben apan sa ba ti nen kwa ler kərtek bay asəka?»

⁴¹ Ben lele, gen amboh, anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay. Apasay su do zənzen a nà, a gan may sə đəfan apan anà Mbərom, əna zlay si zek anahan a bəle awan.»

⁴² A zla mə slala cew a đukwen, a ga amboh asa, a wa: «Bəbay uno, kak i njad zek aday đəce a anan i

zla puno wa bay cəna, nâ sa anan adəka. Way a sa nak ata â təra.»

⁴³ A may ahay pə cakay ana njavar anahan ataya asa, a tan atan à nga nà, tə njəkak ahan asa, ta mba apan sə təba ide kwa mənjoek bay jiga awan.

⁴⁴ A mbəsak atan, a zla saa ga amboh asa, kawa sə manan.

⁴⁵ Cəna, a ma pə dəba à man ana njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Kwanay apan ki man anan uda awan daw, do sa njak ahan ahay? Kagasl, alay a kà slak həna kutok, aday ti varan nen Wan su Do à alay inde anà do sə atahasl ahay.

⁴⁶ Slabiken, zluko. Do sa ga upo daf winen tiya, kà nak ahay.»

Do ahay ta ban anan Yesu

Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53; Yuhana 18.3-12

⁴⁷ Yesu kə ndəvak anan 'am anahan ata fan bay, Yudas, do kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata, a dəzley ahay pə cakay anahan. A njahan pa 'am wa anà do ahay bayak a tə way sə alay a hunjəslesle: maslalam a pi zek tə sukol aya re. Sə slənay atan ahay nə bahay sə gədan dundo anà way ahay pi zek tə məcəd sə Yahuda ahay.

⁴⁸ Yudas, dowan a sa ga daf pə Yesu ata, 6a kə varak atan minje sə way, a wa: «Dowan a ni ban anan həmbok ata nà, winen awan. Bənen anan.»

⁴⁹ Kwayan'a, Yudas a hədek pə cakay ana Yesu, a jan: «Iken inde zay bidaw, Miter?» A varan alay, a ban anan pi zek həmbok.

⁵⁰ Yesu a jan kutok: «Car uno, ndav anan way a sə gəbay iken à man a anan ata awan.» Do ahay ta zlak ayak kutok, ta ban anan, ves.

⁵¹ Dowan a kərtek à wulen su do a Yesu ataya, a ndahay maslalam anahan, a car anan bile ana bahay nga su do sə gədan dungo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay kərtek a poc.

⁵² Əna Yesu a jan, a wa: «Ma anan maslalam anak ù doh anahan awan, anga do sa ban maslalam ahay ti lize nə tə winen awan.

⁵³ Aday asa, ka san sa jəka, nà gan may nə ni cəce pə Bəbay uno wa, i sləno ahay maslay anahan ahay bayak a məcapar a kuro nga cew bidaw?

⁵⁴ Aka aday, kak nə cəcihek maməzek ata nà, way a mə vinde upo à Deftere a Mbərom inde ata i sa təra kəkəməw? Deftere a ja nà, i təra upo kawa həna anan.»

⁵⁵ Yesu a jan anà do ahay kutok, a wa: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya sa ban nen kawa nen do sə ngəzar do à cəved inde daw? Nen inde ù doh sə mazlaḅ a Mbərom pac pac, nen apan ni tətakan anan way anà do ahay, kə bənen nen bay.

⁵⁶ Əna way a anaya fok a təra cəna, aday way ana do maja'am a Mbərom ahay sa ja à Deftere a Mbərom inde ataya t̄ t̄ra.»

Kagasl kutok, njavar anahan ahay tə mbəsak anan, ta haw way a tinen fok.

Yesu winen pa 'am su do sə lavay nga sə Yahuda ahay

Markus 14.53-65; Lukas 22.54-55, 63-71;

Yuhana 18.13-14, 19-24

⁵⁷ Do sa ban anan Yesu ataya ta zla anan àga Kayafas, winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom. Miter sə Tawrita ahay pi zek tə məced sə Yahuda ahay tinen mə halay nga a à man ata awan.

⁵⁸ Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba wa, dezl à gala ana bahay nga su do sə gədan dundo anà way ata awan. A zla ù doh ite re, tə njahay pi zek tu do si mer su way sə àga dowan ata ataya awan, anga sa ca pə andav sə sariya ana Yesu.

⁵⁹ Aday nà, bahay sə gədan dundo anà way ahay, pi zek tu do sə lavan nga anà Yahuda ahay, fok a tinen a ta ban bitem sə mungwalay ahay aday ti vad anan Yesu à məke.

⁶⁰ Əna ta njad cəved a bay, kwa abay do sə mungwalay ahay bayak a tə ndəbak apan 'am ahay cara cara dəp nà, na. Kagasl, do ahay cew ta nay,

⁶¹ ta wa: «Dowan a anan kà jak, a wa: “Ni mba apan sa mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom, ni han uda maza à luvon maakan inde.”»

⁶² Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay a slabak, a jan anà Yesu, a wa: «Kə mbəda apan itəbay kələdaw? Do a anaya fok ta ja apak nə maw?»

⁶³ Yesu a njahay way anahan faafa. Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay ata a jan kutok, a wa: «Nen apan ni cəce panak həna. Mbəday tə sləmay a Mbərom, bahay sə sifa. Jan umo, iken nə Almasihu, Wan a Mbərom daw?»

⁶⁴ Yesu a mbədahən apan kutok, a wa: «Matanan! Əna nen apan ni jak ikwen həna: Pa 'am kəmaya,

ki cinen anan anà Wan su Do, winen mə njahay a à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. Ki cinen anan pə matapasl ahay pa nga mburom, winen apan i may ahay re.»

⁶⁵ Natiya, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay ata a ngəraw anan zana anahan pi zek wa, a wa: «Həna nà, dī gan may anà side hinen re đaw? Kə jənək anan pa 'am a Mbərom. Kə slənen 'am anahan a coy.

⁶⁶ Ki jen həna nə kəkəməw?»

Do ahay tə mbəđahan apan, ta wa: «Winen tə mungok a coy. Kà slək sa vad anan.»

⁶⁷ Tə tafen məne pə idə, tə duzlay anan tə alay, aday do azar aya tə dəcan,

⁶⁸ ta wa: «Iken nə Almasihu, do maja'am a Mbərom nà, jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?»

Piyer a wa a san Yesu bay

Markus 14.66-72; Lukas 22.56-62; Yuhana 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Natiya, Piyer winen mə njahay a à gala hwiya. Dəna sa ga mer su way a inde à man ata a nay, a jan: «Iken dukwen abay kwanay jiya tatə Yesu sə Galile ata re.»

⁷⁰ Əna Piyer a məman anan, pa 'am sə do ahay fok, a wa: «Nen na san 'am anak a sa jay ata bay.»

⁷¹ Piyer a slabak, a zla way anahan à məgəđengəden uho. Dəna hinen asa a canan re, a jan anà do ahay à man ata awan: «Həna a anan dukwen, winen tə Yesu sə Nazaratu ata re.»

⁷² Piyer a məman anan asa, a wa: «Nī mbadəy, tə dīdək a, na san anan bay.»

⁷³ A njahay mənəcək asa, do sa man ataya ta nay pə cakay a Piyer. Ta jan, ta wa: «Tə dīdēm awan,

iken dō a tinen wanahan, anga miresl anak a a dākay anan iken nē Galile ahay.»

⁷⁴ Kagasl Piyer a dazlan sē mbaday coy: «Kak na san dōwan ata zle nā, Mbərom a tē alay anahan awan ā tahasl nen! Na san dōwan ata bay fok!»

Kwayan'a, njəkar a zlah.

⁷⁵ Am a Yesu a sa jan kurre ata ā man ā nga inde, a wa: «Njəkar i saa zlah nā, ka jak saray maakan ka san nen bay.» A nay uho, a yam cədfək cədfək tē ide sē ayam.

27

Ta zla anan Yesu āga Pilatu

Markus 15.1; Lukas 23.1-2; Yuhana 18.28-32

¹ Ide a cəde siwa a cəna, bahay sē gədan dūngo anā way ahay pi zek tē məcəf sē Yahuda ahay ta bən 'am sa vad anan Yesu kutok.

² Coy tē jaway anan, ta zla anan āga Pilatu, guverner sē Yahudiya, winen Ruma ahay.

Amac ana Yudas

Mer su way ahay 1.18-19

³ Natiya, Yudas a ca apan nē ta gan anā Yesu nā, sariya sa vad anan ā məkə cəna, a jalay anan cədfək cədfək, a zla ā man ana bahay sē gədan dūngo anā way ahay anga Mbərom tē məcəf sē Yahuda ahay, a man atan anan dala sē gursa a tinen sē varan kwa kuro maakan ata awan.

⁴ A jan atan, a wa: «Na gak ines, anga nē njəkak anan uda anā dō mənɲəna ines.»

Əna tinen ite ta jan apan, ta wa: «Ma a manay apan anaw! Wita nā, baway anak kutok!»

⁵ Coy Yudas a dazlan, a guce anan dala ata à gala su doh sɛ mazlaɓ a Mbərom. A zla, a ngərew zek anahan tɛ libɛr.

⁶ Bahay sɛ gɛɗan dundo anà way ahay anga Mbərom ataya ta ra anan dala ata awan, ta wa: «Tawrita kɛ varak uko cɛved sa tar anan dala a anan à kukwar sa ɗaf dala su doh sɛ mazlaɓ a Mbərom bay. Anga tɛ dala ata tɛ sukom nɛ mez su ɗo.»

⁷ Ta ɓan apan à wulen a tinen a inde kutok, tɛ sukom anan guvo ana ɗo sa han sɛngɛle a inde tɛ dala ata awan, aday ti taa la uda mɛdurlon ahay.

⁸ Anga nan kutok, hus hɛna ɗukwen, tɛ ngaman anà guvo ata nà, Guvo sɛ Mez.

⁹ Natiya 'am ana ɗo maja'am a Mbərom Yeremiya a tɛra, anga kà jak, a wa: «Ta ra dala sɛ gursa kwa kuro maakan, dala mbala ana Isɛra'ila ahay sa ɓan apan sɛ sukom anan tɛ winen ata awan.

¹⁰ Tɛ sukom anan guvo ana ɗo sa han sɛngɛle a inde, kawa ana Mbərom Fetek sɛ ɗuko anan ata awan.* »

Ta ga sariya sa vad a Yesu

Markus 15.2-15; Lukas 23.3-5, 13-25; Yuhana 18.33 - 19.16

¹¹ Yesu, winen mɛ tavay a pa 'am ana guverner Pilatu. Pilatu ite, a cɛce panan wa, a wa: «Iken nà, bahay sɛ Yahuda ahay ɗaw?»

Yesu a mbɛɗahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

¹² Bahay sɛ gɛɗan dundo anà way ahay anga Mbərom pi zek tɛ mɛced sɛ Yahuda ahay ta ndaɓ apan 'am, ɛna kɛ mbɛɗahak apan bay.

* **27:10** Ca pɛ Jekariya 11.12-13; Yeremiya 18.2-3, 19.1-2, 32.6-15.

13 Kagasl, Pilatu a cæce panan asa, a wa: «Kà slænek 'am ana dō sa ra apak 'am a anaya itəbay kələdaw?»

14 Yesu kə mbədahak apan kwa mənjoek bay fok, aday a gan masuwayan anə guverner Pilatu.

15 Pə azar uko sə Pasəka fok cəna, guverner a taa mbəsakan atan ahay dō kərtek à dangay wa, dōwan a kawa ana dō ahay saa cæce ata fok.

16 A alay ata ite, dōwan a inde à dangay a re, dō ahay fok ta san anan lele. Tə ngaman Yesu Barabas.

17 Dō ahay tə halay nga, aday Pilatu a cæce patan wa kutok, a wa: «A nak ikwen nê mbəsakak ikwen ahay à dangay wa həna nà, wayaw? Yesu Barabas daw, kabay Yesu sə ngaman Almasihu ata daw?»

18 Pilatu a san zle, ta ban anan Yesu nà, anga sərak cərkəke.

19 A alay a Pilatu winen apan i ga sariya ù doh ata nà, uwar anahan a slənay apan dō, à jan nà: «Kà sa gan awan anə dōwan a mənjoena ines a anan bay, bina avad a nə, cəen sə zuḃay kə bənak uno mbiyed anga winen bayak awan.»

20 Aya əna, bahay sə gəḃan dundo anə way ahay, pi zek tə məced sə Yahuda ahay, ta ran 'am anə dō ahay aday tē cæce Pilatu à mbəsakan atan anan Barabas aday à vad anan Yesu.

21 Guverner a cæce patan wa asa, a wa: «A nak ikwen nê mbəsakak ikwen ahay à wulen su dō a cew a anaya wa nə wayaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Mbəsakan umo ahay nə Barabas.»

22 A cæce patan wa: «Aday nà ga anan tə Yesu sə ngaman Almasihu ata nà, kəkəməw?»

Tə mbəđahan apan pə kərtek a tinen a fok, ta wa:
«Darak anan ayak pə dədom!»

²³ Pilatu a cəce asa: «A ga mer sa ma lelibay a anaw?»

Əna tə zəga anan sa zlah tə məgalak a, ta wa:
«Darak anan ayak pə dədom!»

²⁴ Pilatu a ca apan nə i mba apan sa ga awan kwa mənjoek ibay, aday abəbal awan winen apan i zəga hwiya. Natiya kutok, a banay alay anahan pa 'am sə do ahay ta sa ja nə: «Ines sa vad anan dowan a anan inde upo ibay. Wita nə, kwanay sa san!»

²⁵ Do ahay fok tə mbəđahan apan, ta wa: «Ines sa vad dowan a anan â njahay pa nga a manay ahay, aday pa nga a gwaslay a manay ahay.»

²⁶ Pilatu a mbəsakan atan anan Barabas. A jan anə suje ahay tē ndəbay anan Yesu. Aday a varan atan anan, tē daray anan pə dədom.

Suje ahay ta ran mindel anə Yesu

Markus 15.16-20; Yuhana 19.2-3

²⁷ Suje ana Pilatu ahay ta zla anan tə Yesu ù doh sə guverner, aday tə halan nga anə suje ahay fok pə cakay.

²⁸ Tə culok panan zana, tə dəfan zana dəzdaz a pi zek, kawa sə bahay.

²⁹ Tə hanan jugo sə adak, tə dəfan à nga inde, tə varan sukol à alay puway anahan. Kagasl tə dukwen gərmec ù vo, ta ma nga sə mbasay apan, ta wa: «Bahay sə Yahuda ahay â ga inde sə coy!»

³⁰ Tə təfe apan məne, tə ngəzar panan sukol sə manan aday tə dəcan anan pa nga saray bayak awan.

³¹ Ta ndav anan sə mbasay apan nə, tə culok panan zana ata, ta man anan zana anahan pi zek

kutok. Ta zla anan saa darak anan ayak pə dədom mə zləngad awan.

*Tə daray anan Yesu pə dədom mə zləngad awan
Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43; Yuhana
19.17-27*

³² Natiya awan, tinen apan ti zla anan Yesu ata nà, suje ahay tə zlangay uda tə dōwan a inde tə ngaman Simon, winen Siren ahay. Suje ahay ta gan bəlaray sə tavak dədom ata pə Yesu wa.

³³ Tə dəzle à man a inde tə ngaman Golgota, kawa sa ja nà, Kəlakasl-sa-Nga.

³⁴ A man ata nà, tə varan way mə kwasay a mə japay a tə ndəliwen a anà Yesu aday à sa. Əna Yesu a tukom anan cəna, a ngam sa sa bay.

³⁵ Coy tə darak anan ayak pə dədom mə zləngad awan, aday tə gəzla anan zana a Yesu ahay à wulen a tinen ahay inde, ta sa ga apan caca.

³⁶ Tə njahay à man ata sa ba anan kutok.

³⁷ Tə vinde anan way a tinen a sa ban anan apan ata awan, tə lawak anan ayak pə dədom pa nga anahan. Tə vinde anan 'am ata nà, natiya awan: «Dowan a anan nə Yesu, bahay sə Yahuda ahay!»

³⁸ Tə darak ayak dō sə akar aya inde cew re, dō kərtek a tə alay puway, dō hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

³⁹ Dō sa zla ta man ataya awan fok ta bal nga kwata kwata, tə gənahan, ta wa:

⁴⁰ «Iken ka wa ki mbazl anan doh sə mazlaḡ a Mbərom aday ki han anan maza awan à luvon maakan inde ba? Tam anan nga anak kwa! Kak iken Wan a Mbərom cukutok nà, dazay ahay pə dədom a wa bidaw?»

⁴¹ Bahay sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom, tə miter sə Tawrita ahay, tə məced sə Yahuda ahay, ta ma nga sa ran mindel a re. Ta wa:

⁴² «Kə təmak anan do azar aya awan, əna a mba apan sa tam anan nga anahan a bay. Winen bahay sə Isəra'ila acəkan đaw? A dazay həna pə dədom wa aday đi sa đaf apan nga kutok.

⁴³ A đaf nga pə Mbərom, a wa winen wan anahan! Lele, cuko apan kutok, kak a nan à Mbərom sa tam anan həna nà, na.»

⁴⁴ Do sə akar ataya mə daray aya pə kərtek a tatə Yesu ataya ta ma nga sə gənahan matanan re.

Amac a Yesu

Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49; Yuhana 19.28-30

⁴⁵ Natiya, a ban pə man ipec wa nà, luvon a ga pə daliyugo fok takəđimbom, hus à njamde maakan.

⁴⁶ A ga njamde maakan nà, Yesu a zlah tə məgalak a, a wa: «*Eli, Eli, lama sabaktani?*» Kawa sa ja nà: «Mbərom uno, Mbərom uno, kə mbəsak nen angamaw?†»

⁴⁷ Do a mə tavay aya à man ata azar a tə sləne bine maw cəna, ta wa: «Winen apan i ngaman anà Eliya.»

⁴⁸ Dowan a tinen a kərtek a haw, a gəđa awan a kawa baf, a tar anan à way mə kwasay a inde, aday sərekeke re asa. A taran anan ayak tə gusuko zəbor awan aday Yesu à susə6.

⁴⁹ Əna do a azar ataya ta wa: «Kak Eliya i nay saa tam anan nà, đi ca apan aday. Buko!»

⁵⁰ Yesu a zlah tə məgalak awan asa, a mac way anahan.

† 27:46 Ca pə Jabuura 22.2.

⁵¹ A alay anahan a sa mac ata ite, zana sə gəzla anan man sə njahay a Mbərom pi zek wa tə do ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata, a ngəraw i zek wa əndem, a bənay ahay kwa à mburom wa hus à məndak. Aday dukwen daliyugo a ḅal, pəkərad ahay ta ta i zek wa.

⁵² Jəvay ahay tə təḅa re, aday do a Mbərom ma mac ataya tə slabakay à məke wa bayak awan.

⁵³ Do ataya tə jənay ahay à jəvay wa, aday pə dəḅa ana Yesu sə slabakay ahay à məke wa ata nà, ta zlak à Urəsalima, wulen su doh cəncan awan, aday do ahay bayak a tə canak atan re.

⁵⁴ Suje sə Ruma ahay tə bahay a tinen, tinen apan ti ba pə Yesu. Tə canan anà daliyugo a sa ḅal pi zek tə way a sə təra ataya nà, tə jəjar pi zek anga way a sə təra ata awan. Ta ja, ta wa: «Tə dīdek awan, winen Wan a Mbərom.»

⁵⁵ Uwar ahay bayak a inde à man ata awan, tə tavay zad, tinen apan ti cak ayak apan. Tinen aday nà, tə pərahan ahay azar anà Yesu kwa à Galile wa, anga ti gan mer su way.

⁵⁶ A wulen sə uwar ataya nà, dī tan à nga anà Mariyama dəna sə Magədala ahay, tə Mariyama may ana Yakuba tə Yusufu, aday may ana wan a Zebede aya inde à man ata re.

Tə gəḅa anan Yesu à məke

Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56; Yuhana 19.38-42

⁵⁷ Suko a a ga cəna, dowan a inde zlile awan, winen Arimatiya ahay, a nay. Dowan ata nà, tə ngaman Yusufu, winen dukwen njavar ana Yesu.

58 A zla à man ana Pilatu, a cəce panan məsinde ana Yesu. Pilatu dukwen kə təmahak anan anan, a varan cəved sa la anan Yesu.

59 Yusufu a zla, a gəba anan məsinde, a nga anan apan rəkot a inde lele awan.

60 A dəfak anan ayak à jəvay anahan a inde ma la a à jama inde wiya awan. A bətukwal apan bələlen məduwen a, a tacay anan 'am sə jəvay kutok, a zla way anahan.

61 Mariyama, dənə sə Magədala ahay, tə Mariyama hinen ata, tinen mə njahay aya pa 'am jəvay, ti ca apan.

Do sa ba pə jəvay a Yesu ahay

62 Sidew a cəna, luvon sa man uda awan, bahay sə gədan dungo anə way ahay anga Mbərom pi zek tə Farisa ahay ta zla àga Pilatu.

63 Ta jan anə Pilatu kutok, ta wa: «Bahay a manay, 'am inde kə mak umo ahay à nga inde. Bina, à alay a dō sə mungwalay a anan kə məcak fan bay ata nà, a wa: “Pə dəba sə amac uno wa luvon maakan nà, ni slabakay à məke wa.”

64 Suwan həna nà, jan anə suje ahay tâ ba anan jəvay awan luvon a maakan ataya cite. Bina njavar anahan ahay tâ sa nay sə kəra anan məsinde anahan a bay. Ata ti jan anə dō ahay: “Yesu kə slabakak ahay à məke wa.” Aday mungwalay a həna anan ata nà, i zalay winen a mama'am ata re.»

65 Pilatu a jan ata, a wa: «Suje ahay inde həna. Zlen, kə si ben anan jəvay ata kawa ana kwanay sa mba apan.»

⁶⁶ Ta zla, tə tapay anan 'am sə jəvay ata tə mətətok, ta pak suje ahay à man ata sa ba anan jəvay kutok.

28

Yesu a slabakay ahay à məke wa

Markus 16.1-10; Lukas 24.1-12; Yuhana 20.1-10

¹ Pə dəba sə luvon sa man uda wa, kawa sa ja nà, pa pac sə zaka, pərek, Mariyama dəna sə Magədala tə Mariyama hinen ata, ta zla sa cak ayak pə jəvay.

² Natiya ca, daliyugo a 6al kəzlek kəzlek, anga maslay a Mbərom a náy à mburom wa, a bətukwal anan bələlen ana tinen sə tacay a 'am sə jəvay ata, a njahay apan ton.

³ Maslay a Mbərom ata a dav nə kawa awuted a Mbərom sa dac ata awan. Zana anahan pi zek dukwen a dav nə kawa lanja.

⁴ Do sa ba pə jəvay ataya tə canan cəna, tə jəjar pi zek bayak awan, tə təra kawa do ma mac aya awan.

⁵ Maslay a Mbərom ata a jan anà uwar ataya: «Kwanay nà, kə jəjiren bay, bina na san zle, kwanay apan ki pəlen Yesu, dowan a tə darak anan ayak pə dədom mə zləngad ata awan. ⁶ Winen inde à man a anan sabay! Kə slabakak ahay à məke wa kawa ananahan a sa ja ata awan. Əna, hayak ikwen ahay! Cen pa man a tinen sə nahak anan ayak uda ata awan.

⁷ Aday zlen bəse, jen anan anà njavar anahan ahay nà: “Yesu kə slabakak ahay à məke wa. I lahak ikwen à Galile. Ki i cinen anan nà, à man ata awan.” Na jak ikwen anan coy.»

⁸ Kwayan'a, uwar ataya ta haw ahahaw pa 'am jəvay wa, tinen ma rah a tə zlawan aday tə ataslay

mivel a re. Tinen apan ti zlan anan ayak tə ləbara ata anə njavar a Yesu ahay kutok.

⁹ Kwayan'a Yesu a nay ahay, tə zlangay uda tə uwar ataya awan. Yesu a jan atan, a wa: «Zay daw?» Uwar ataya tə hədəken ayak pə cakay. Ta ban anan à saray a wa, tə həran nga.

¹⁰ Yesu a jan atan, a wa: «Kê jəjiren bay. Zlen, jen anan anə mərak uno ahay nə tá zla pə daliyugo sə Galile. Ti i cuno nà, à man ata awan.»

'Am ana do sa ba pə jəvay ahay

¹¹ Uwar ataya tinen apan ti zla way a tinen kutok, suje sa ba pə jəvay ataya azar aya ta zla à Urəsalima, tə təkəren ləbara sə way a sə təra ataya fok anə bahay sə gədan dundo anə way ahay anga Mbərom.

¹² Tinen ite tə halay nga pə kərtek a tə məced sə Yahuda ahay. Ta ban à wulen a tinen inde, tē varan dala bayak a anə suje ahay,

¹³ tā jan atan nà: «Jen nà: “Mə njəkak ahan, aday njavar anahan ahay ta nak, tə kərak anan məsinde sə luvon.”

¹⁴ Guverner kà sak a sləne 'am a anan ite nà, manay a mi san sə bənan mbac, mi təmay ahay kwanay à dace ahay wa fok.»

¹⁵ Suje ataya tə təma dala ata, aday ta ga kawa ana tinen a sa jan atan ata awan. Mungwalay ata kà tak 'am à wulen sə Yahuda ahay bayak a hus ahay biten.

Yesu a kan zek anə njavar anahan ahay

Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

¹⁶ Natiya kutok, njavar a Yesu ahay kuro nga kærtek ataya ta zla pə daliyugo sə Galile, ta zla à bəzlom a ba Yesu a kà jak atan anan ata awan.

¹⁷ Tə canan cəna, tə dukwen gərmec ù vo, əna dō a azar aya ta ma nga sa ja nà: «Hinahibay nə winen bay dəge.»

¹⁸ Yesu a hədəken atan ayak pə cakay, a ja: «Mbərom kə varak uno anan məgala pə way sə mburom ahay fok tə məgala pə way sə daliyugo ahay fok.

¹⁹ Anga nan, zlen pə cakay su dō su kon ahay fok, tərən atan njavar uno aya awan. Gen atan bap-tisma tə sləmay ana Bəbay Mbərom, tə sləmay ana Wan anahan, aday tə sləmay ana Apasay Cəncan awan.

²⁰ Tətiken atan anan aday ti dəfan apan anà way uno sa jak ikwen ataya fok. Sənen anan, ni ga inde tə kwanay pə luvon pə luvon hus pa sa ndav anan daliyugo.»

Mbuko: Aḡan 'am wiya awan
The New Testament in the Mbuko language of
Cameroon (CM:mqb:Mbuko)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbuko

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mbuko

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files
dated 14 May 2025

85377c5a-ee2b-5540-a6b5-8f8a5a729092